

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Александар Ђ. Вулетић

КОНТАКТИ
ЕНГЛЕСКОГ И СРПСКОГ ЈЕЗИКА
У ОБЛАСТИ БАНКАРСТВА И ФИНАНСИЈА

докторска дисертација

Београд, 2013.

UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF PHILOLOGY

Aleksandar Đ. Vuletić

THE ENGLISH – SERBIAN
LANGUAGE CONTACTS
IN THE FIELD OF BANKING AND FINANCE

Doctoral Dissertation

Belgrade, 2013

МЕНТОР:

Проф. др Љиљана Марковић
редовни професор Филолошког факултета
Универзитета у Београду

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

1.

2.

3.

ДАТУМ ОДБРАНЕ: _____

КОНТАКТИ ЕНГЛЕСКОГ И СРПСКОГ ЈЕЗИКА У ОБЛАСТИ БАНКАРСТВА И ФИНАНСИЈА

РЕЗИМЕ

Циљ ове дисертације јесте да истражи квантитативне и квалитативне аспекте утицаја енглеског језика на српски језик банкарства и финансија. Наше синхронијско контактано-контрастивно проучавање укључује, како микролингвистичку, тако и макролингвистичку анализу контаката два језика струке и науке. Анализа је заснована на корпусу новијих англицизама који долазе из извора широког опсега. У раду користимо следеће методе: дескриптивну, контактано-контрастивну, аналитичку, компаративну и статистичку методу.

Рад полази од прегледа теоријских основа истраживања језика у контакту, као и нашег унапређења и проширења постојећих теорија, пре свега кроз увођење термина „контактонисема“ и „контактотерминема“, као главних контактних јединица језика за посебне намене, односно језика струке и науке.

Анализа корпусних англицизама извршена је на графолошко-фонолошком, морфолошком и семантичко-прагматичком нивоу. Посебна пажња посвећена је лексичким и семантичко-прагматичким сегментима анализе, као савременом приступу у анализи терминологије језика за посебне намене (банкарства и финансија). У дисертацији смо описали нове врсте језичких контаката и позајмљивања које смо открили. Такође смо истражили постојеће и понудили наше критеријуме за формирање и вредновање термина.

Једно од најзначајних достигнућа овога рада јесте Селективни речник контактотерминема српског језика банкарства и финансија. Ово је речник идентификације, дескрипције и класификације који укључује преко 800 контактотерминема српског језика банкарства и финансија. Свака од њих је анализирана у оквиру педесетак различитих категорија. Резултати анализе корпуса показују да је више оних српских контактема које су настале преузимањем из енглеског језика уз преобликовање, него оних које су настале превођењем са енглеског језика.

Енглески језик јесте лингва франка светске банкарско-финансијске заједнице. Насупрот њему, српски језик има значај искључиво у комуникацији локалног типа, под снажним је утицајем енглеског језика, одликује се несређеном и нестандардизованом терминологијом и небригом од стране својих корисника. Зато смо у нашем речнику дали предлоге за око четири стотине стандардизованих термина српског језика банкарства и финансија, као и наше виђење систематизованог приступа стандардизацији овог заиста врло важног и присутног језика струке и науке. Наши предлози за стварање терминологије српског језика банкарства и финансија су засновани на начелу давања првенства српском аутохтоном језичком материјалу, затим интернационализмима, уз интеграцију објективно потребних и сегрегацију објективно непотребних англицизама. Напослетку, сматрамо да се на овај начин непосредним путем чувају и унапређују српски језик и српска ћирилица.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: језици у контакту, енглески и српски језик банкарства и финансија, адаптација англицизама, контактано-контрастивна лингвистичка анализа, стандардизација терминологије, речник контактотерминама

НАУЧНА ОБЛАСТ: Филологија, Лингвистика

УЖА НАУЧНА ОБЛАСТ: Англистика, Србистика, Контактано-контрастивна
лингвистика

УДК БРОЈ:

THE ENGLISH-SERBIAN LANGUAGE CONTACTS IN THE FIELD OF BANKING AND FINANCE

SUMMARY

The aim of this dissertation is to examine the quantitative and qualitative aspects of the influence of the English language on the Serbian language for Banking and Finance. Our *état de langue* contact-contrastive research includes microlinguistic as well as macrolinguistic analysis of the contacts of the two Languages for Occupation and Science. The analysis is based on a corpus of contemporary anglicisms which come from the wide range of sources. In our research, we have used the following methods: descriptive, contact-contrastive, comparative, analytical and statistical method.

The thesis sets out with an overview of the theoretical framework of language contact studies, as well as our extension and improvement of the existing theories, primarily through the introduction of the terms “EOS contacteme” and “terminological contacteme” as the basic units of contact of Languages for Specific Purposes, i.e. Languages for Occupation and Science.

The analysis of corpus anglicisms is done within graphological-phonological, morphological and semantic-pragmatic language levels. Special attention is paid to lexical and semantic-pragmatic segments of the analysis because they represent the basis for contemporary approach to the analysis of terminology of the Language for Specific Purposes (Banking and Finance). In our dissertation we have described new types of language contacts and linguistic borrowing we have discovered. We have also explored the existing, and offered novel criteria for formation and evaluation of terms.

One of the most significant achievements of the thesis is The Selective Dictionary of Terminological Contactemes of the Serbian Language for Banking and Finance. This is a Dictionary of identification, description and classification, which includes more than 800 terminological contactemes of the Serbian Language for Banking and Finance. Each of the contactemes is analysed within around fifty different categories. The results of the analysis show that there are more Serbian contactemes which are formed within the process of

borrowing and adaptation of the terms from English than those which originate in translation from English.

It is a well-known fact that English is a lingua franca of the world's banking-financial professional community. As opposed to English, the Serbian Language for Banking and Finance is of local importance only, being under strong influence of English. The main features of the Serbian Language for Banking and Finance are disorganized, non-standardized terminology and indifference of its users for its proper formation and usage. For this reason, in our Dictionary we have offered suggestions for more than four hundred standardized terms of the Serbian Language for Banking and Finance, as well as our view of the systematic approach to the standardization of this very present and important Language for Occupation and Science. Our suggestions for Serbian for Banking and Finance terminology formation are based on the principle of giving priority to the Serbian autochthonous language potential, followed by internationalisms, including integration of justified anglicisms and segregation of the unjustified ones. Finally, it is our opinion that in this way the Serbian language and the Serbian Cyrillic alphabet are directly being fostered and improved.

KEY WORDS: Languages in Contact, English and Serbian for Banking and Finance, Adaptation of Anglicisms, Contact-contrastive Linguistic Analysis, Standardization of Terminology, Dictionary of Terminological Contactemes

SCIENTIFIC FIELD OF INTEREST: Philology, Linguistics

SCIENTIFIC FIELD OF SPECIAL INTEREST: Anglistics, Serbian Philology,
Contact-contrastive linguistics

UDC CODE:

Садржај

Увод.....	1
1. Теоријско-методолошки оквири рада.....	3
1.1. Полазне претпоставке и предмет истраживања.....	3
1.2. Задаци и циљ рада.....	5
1.3. План рада.....	6
1.4. Корпус и методе истраживања.....	7
2. Делимитација стручно-научних области и појмова.....	11
2.1. Лингвистичка контактологија.....	12
2.1.1. Хронолошко-појмовна периодизација лингвистичке контактологије.....	13
2.1.1.1. Хронолошка периодизација.....	13
2.1.1.2. Појмовна периодизација.....	15
2.2. Одређење језика струке и науке.....	18
2.2.1. Раслојавање језика I.....	18
2.2.2. Раслојавање језика II – примери подрегистара језика банкарства.....	21
2.3. Микроконтактологија – контакти језика струке и науке.....	25
2.4. О активацији, пресликавању и контактемама.....	27
2.5. О контактонисемама и контактотерминемама.....	29
2.6. Дефиниције англицизама.....	30
2.7. Еколингвистички приступ проучавању.....	31
2.8. Банкарство и финансије.....	34
2.8.1. Финансије.....	34
2.8.2. Банкарство.....	34
2.8.2.1. Банка.....	35
2.8.2.2. Банкарство у 21. веку.....	36
2.8.2.3. Банке кроз историју.....	37

3. Монолатерална лингвистичка анализа енглеско-српских језичких контаката у области банкарства и финансија.....	39
3.1. Микролингвистичко становиште.....	40
3.1.1. Графолошко-фонолошки аспекти адаптације.....	41
3.1.1.1. Формирање англицизама према изговору модела.....	42
3.1.1.2. Формирање англицизама према ортографији модела.....	43
3.1.1.3. Формирање англицизама комбинацијом ортографије и изговора модела.....	44
3.1.1.4. Задржавање изворне енглеске графије.....	44
3.1.1.5. Финалне и медијалне консонантске групе.....	48
3.1.1.6. Велико слово, тачка и запета.....	48
3.1.2. Морфолошки аспекти адаптације.....	49
3.1.2.1. Именице.....	50
3.1.2.2. Глаголи.....	51
3.1.2.3. Придеви.....	52
3.1.2.4. Иницијализми.....	54
3.1.3. Семантичко-прагматички аспекти адаптације.....	56
3.1.3.1. Струковна микроваријететска полисемија.....	56
3.1.3.2. Мултиструковна инерцијска синонимија.....	61
3.1.3.3. Интраструковна инерцијска синонимија.....	65
3.1.3.4. Полисемантичка дисперзија термина.....	71
3.1.3.5. Етимолошки греколатинизми и контактолошки англицизми.....	73
3.1.3.6. Сликвитост језика струке.....	77
3.1.3.7. Непрозирни термини.....	83
3.2. Макролингвистичко становиште.....	83
3.2.1. Врсте, типови и видови контаката језика струке – нова сазнања.....	84
3.2.2. Ка нормирању и стандардизацији терминологије српског језика банкарства и финансија.....	88
3.2.3. Критеријуми за вредновање термина.....	93

4. Селективни речник контактотерминама српског језика банкарства и финансија – структура, сврха израде, употреба и анализа података.....	98
4.1. Речник – уводне напомене.....	98
4.2. Начин настанка и типови адаптације КТСЈ _{БФ}	101
4.2.1. Превођење и преузимање уз преобликовање.....	103
4.2.2. Неологизми и постојећа лексика.....	106
4.3. Англицизми језика струке и науке – врста, порекло, оправданост и статус....	111
4.3.1. Врста.....	112
4.3.2. Порекло.....	114
4.3.3. Оправданост.....	114
4.3.4. Статус.....	116
4.4. Микроваријетет и област употребе КТСЈ _{БФ}	117
4.4.1. Микроваријетет – додатно раслојавање специјализоване лексике.....	117
4.4.2. Између опште и професионалне области употребе.....	119
4.4.3. Правци дисеминације КТСЈ _{БФ}	120
4.5. Скраћенице и знакови коришћени у Речнику.....	121
4.6. Речник – завршне напомене.....	124
4.7. Анализа података добијених обрадом речничких одредница.....	126
5. Селективни речник контактотерминама српског језика банкарства и финансија.....	131
Закључак.....	210
Литература.....	217

Увод

Постало је скоро излишно помињати феномен енглеског језика као лингва франка средства комуникације у готово целом свету, истицати вишемилионске цифре његових говорника и корисника, или додати да се у енглеском језику данас стварају термини и терминологије струка и наука, а да се затим врши њихова еманација и дисеминација у остале језике света. Такође је скоро непотребно наводити разлоге који су енглески језик довели на „светски језички трон“, па помињати (о)да(в)нашњу финансијску, политичку и војну премоћ англо-америчког света засновану на британском империјалистичком колонијализму и америчком експанзивном неолибералном капитализму.

Међутим, нипошто није излишно говорити о новим правцима, начинима и видовима дифузије енглеског језика у контакту са другим језицима. Тачније, потребно је сагледати какве су реакције тих других језика (односно заједница људи који их користе) након енглеског језичког утицаја, какве су последице настале у тим језицима примаоцима и како ће се одвијати суживот „малих“ и „великих“ језика у гломазним економско-политичким форматима као што је, на пример, Европска Унија. Стотине лингвистичких и интердисциплинарних научних радова баве се данас овом тематиком. Развијена демократска друштва користе резултате тих истраживања за своје национално језичко планирање и језичку политику, пре свега кроз чување својих језика од превеликог утицаја енглеског језика. Јер језик јесте (поред писма) опште национално добро приоритетног типа, и према њему постоји колективна одговорност и обавеза.

На микроконтактолошком плану, у функционално раслојеним језичким регистрима, језицима струка и наука, потребно је такође утврдити резултате амбивалентног загрљаја енглеског језика и језика са којим ступа у контакт. Добре стране контакта, односно утицаја енглеског језика, јесу обогаћивање лексичког фонда језика примаоца и попуњавање његових термилошких лексичко-

семантичких празнина кроз процесе превођења и/ли квалитетне адаптације енглеског елемента, док су лоше стране пролиферација англицизама струке и науке (често нестручно и накарадно формираних и употребљених), као и елиминисање творбеног потенцијала језика примаоца, што представља резултат управо поменутог процеса.

У свету у коме се више него често истиче битност новца и материјалног престижа, а живот своди на зависност од свих могућих услуга банкарско-финансијских супермаркета, свеprisутност језика банкарско-финансијске струке додатно је актуелизована великом светском финансијском кризом, која и даље, кроз своје мутиране облике, свакодневно пуни новинске чланке и телевизијске емисије. Уз то, животи људи у земљама у транзицији (али и многим земљама ЕУ) оптерећени су сталним бомбардовањем информацијама о финансијским проневерима и малверзацијама, праћењем курсних разлика страних валута због отплата разних кредита и низом других егзистенцијалних проблема везаних за новац и финансије уопште. У оваквом окружењу, језик банкарства и финансија, како енглески, тако и српски, постају најистуренији стручни језици у општем језику и самим тим, чести гости у општејезичком лексичком фонду.

Поред овога, не треба сметнути са ума изузетно битну чињеницу да енглески језик у друге језике доноси са собом и елементе култура народа који га изворно говоре. У САД, на доларским новчаницама, вероватно „најпримеренијем“ месту за текст који следи, пише: *In God we trust* (У Бога верујемо). У банкарским круговима у САД чућете „шљиву“ проширену верзију претходне кратке религиозне поруке: *In God we trust, all the rest pay cash!* (Богу верујемо, сви остали плаћају у готовом!). Управо приказана „монетарна религија“, иначе целом свету позната као *религија новца*, јесте потенцијални друштвено-културолошки нанос и образац који нам са собом доноси енглески језик.

Недовољна заинтересованост српског државног (политичког), лингвистичког и банкарско-финансијског врха за нормирање и стандардизацију српског језика банкарства и финансија, за подстицање употребе творбено-значењског потенцијала српског језика у процесу отклона ка беспотребној и штетној англизацији српског језика струке и науке, као и недовољна брига за ревитализацију и очување српског националног писма, ћирилице, у оквиру банкарско-финансијске струке, определили су нас да направимо прве кораке ка отклањању ових проблема. Надамо се да ћемо овим радом то бар донекле и успети.

1. ТЕОРИЈСКО–МЕТОДОЛОШКИ ОКВИРИ РАДА

С обзиром да смо у *Уводу* наш рад омеђили широм друштвено-историјском и научно-истраживачком перспективом, наша намера јесте да у овом, првом поглављу дисертације, представимо конкретне, суштинске одлике рада у смислу теоријско-методолошких чинилаца као што су полазне претпоставке, предмет, задаци и циљ рада, приказ корпуса и истраживачких метода.

1.1. ПОЛАЗНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ И ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

Претпоставке од којих смо пошли у нашем истраживању су, пре свега, засноване на чињеници о утицају енглеског језика на српски језик банкарства и финансија и одсуству утицаја српског језика на енглески језик струке и науке. Свесни да ову хипотезу неће бити тешко доказати, ми смо даље претпоставили да се енглески утицај врши на различите начине и врсте, путем различитих видова и канала, данас добрим делом измењеним у односу на резултате досадашњих општеприхваћених контактолошких теорија (Блумфилда, Вајнрајха и Филиповића, на пример), поготово што се наше истраживање заснива на проучавању језика струке и науке, дакле, микроконтактолошког типа је. Даље, будући да смо кроз дидактички рад у сталном контакту са анализираним језиком струке и лицима која га користе, претпоставили смо да постоји широка дисперзивна скала формирања српске специјализована лексике у оквиру језика банкарства и финансија, у смислу превођења и преузимања терминологије струке из енглеског језика. Процеси адаптације англицизама (струке и науке) на графолошко-фонолошком и морфолошком нивоу до сада су били примарна област аутора радова на нашем простору, па смо, сходно томе, претпоставили да треба подробније осветлити семантичко-прагматички контекст језичког позајмљивања, поготово охрабрени чињеницом да су савремена контактано-контрастивна термилошка истраживања управо и заснована на значењско-асоцијативној и семантичко-комуникацијској

анализи широког језичког корпуса. Укратко, прелиминарни поступци при концепцији нашег рада врло јасно су показали да, уз недостатак истраживања и научних резултата на пољу које смо ми изабрали, немамо јасно слику ни о типологији језичког позајмљивања из енглеског језика у српском језику банкарства и финансија, ни о начинима адаптације англицизама на свим језичким нивоима, ни о тачном обиму позајмљивања¹, ни о последицама утицаја енглеског језика у погледу квантитативне и квалитативне слике српског језика струке након језичког позајмљивања. Претпоставке о несређености, нестандардизованости, полисемичности, инерцијској синонимији, идиосинкратичној неологизацији, функционалној, односно микроваријететској раслојености српског језика банкарства и финансија, као и непостајању заинтересованости да се језик струке нормира, такође су биле више него довољне полазне тачке да се приступи научно-истраживачком раду на ову тему.

Сходно изнетим полазним претпоставкама, можемо да кажемо да су предмет наше дисертације, у ширем смислу, енглеско-српски језички контакти у научној и стручној области банкарства и финансија, односно утицај енглеског језика на српски језик ове струке и науке. Поменуте контакте посматрамо синхронијски, са контактолошко-контрастивног становишта, уз микролингвистичку и макролингвистичку анализу корпусног материјала. Наша анализа је монологичног, селективног и субјективног типа. Предмет нашег рада, у ужем смислу, јесте идентификација, дескрипција и класификација контактотерминама српског језика банкарства и финансија, односно адаптираних англицизама струке и науке. Нас преваходно интересује лексичко-семантичка структура позајмљеница и начини формирања српске терминологије у погледу формирања језичких еквивалената и коресподената, док је проблематика творбеног и фонолошко-графолошког предзнака у другом плану истраживања. Такође, предмет нашег рада јесте питање нормирања и стандардизације српског језика банкарства и финансија. У ту сврху смо изнели наше виђење дефинисања и примене критеријума за вредновање термина, али и начинили обазриве прескриптивистичке кораке на овом пољу.

¹ Бугарски (1996а:18) се у свом раду „Стране речи данас: појам, употреба, ставови“ осврће на процену Павла Ивића по којој у нашој целокупној монетарној терминологији готово да и нема речи домаћег порекла – осим саме речи *новац*, вероватно изведене од назива Ново брдо, где се у српској средњовековној држави ковао новац.

1.2. ЗАДАЦИ И ЦИЉ РАДА

Задаци нашег рада усмерени су превасходно на остваривање следећих циљева рада: типологизација енглеско-српских језичких контаката у научној и стручној области банкарства и финансија, детаљна анализа последица енглеског утицаја на српски језик струке и науке, како у квантитативном, тако и у квалитативном смислу, као и давање нашег мишљења у смислу конкретних термилошких решења у области анализираног језика струке, односно започињања процеса његовог нормирања и стандардизације. Циљ рада, такође, јесте демистификација природе и врсте адаптираних англицизама у језику струке и анализирање степена њихове одомаћености и оправданости у српском језику. У својим одређеним деловима, рад даје и разлоге за појаву интензивног језичког позајмљивања у овој области.

Свеукупно гледајући, наше контактано-контрастивно² истраживање јесте, како микролингвистичког, тако и макролингвистичког предзнака. Макролингвистички концепт је, пре свега, представљен јаком социоллингвистичком потком, и то интерлингвалног, али и интралингвалног типа. Наиме, Ђорђевић³ наводи да се „intra lingvalna sociolingvistička kontrastivna analiza bavi poređenjem varijanti i varijeteta jednog jezika, a interlingvalna analiza se svodi na poređenje varijanti i varijeteta dva jezika i na poređenje kultura u kojima se dva jezika realizuju i u čijem poznavanju se ogleda posjedovanje komunikativne kompetencije.“ Уколико сложено појаву раслојавања језика на низ варијетета и варијанти посматрамо кроз призму функционалног језичког раслојавања, а поменуте варијетете као последицу овог раслојавања посматрамо као варијетете типа стручног регистра или подјезика струке и науке, тада се овакав теоријско-истраживачки концепт у потпуности уклапа у нашу дефиницију тзв. микроконтактолошког (контакти језика за посебне намене), односно регистралног и варијететског, функционално-стилског проучавања.

Напоследку, циљ нашег рада јесте да објасни идентификовање нових контактано-језичких и еколингвистичких појава чије постојање смо установили у

² Према Рѓићу (2005:12), предмет енглеско-српских контактано-контрастивних пручавања, односно контактано-контрастивне лингвистике је „izučavanje sličnosti i razlika između engleskog i srpskog jezika, u kontekstu engleskog kao odomaćenog stranog jezika i njegovih sveukupnih uticaja na srpski jezik.“

³ Ђорђевић (1987:121)

оквиру нашег научно-истраживачког рада, као и потребу за увођењем нових термина којима би се те појаве именовале. Те нове појаве и њихове језичке десигнације су: **микрoкoнтaктoлoгијa, кoнтaктoнисeмa, кoнтaктoтeрминeмa, рeгистрaлни лaпoт, пoсрeднo-нeпoсрeднo пoзajмљивaњe, скривeнo-сирoви aнглицизaм, микрoвaријeтeт, струкoвнa микрoвaријeтeтскa пoлисeмијa, мултиструкoвнa инeрцијскa синoнимијa, интрaструкoвнa инeрцијскa синoнимијa.**

Ово су, уједно, и неки од најбитних сегмената нашег рада. Уз додатне чињенице о употребљивости података које смо добили анализом корпусних одредница и предложеним нормираним термилошким решењима, наш рад испуњава два основна научно-истраживачка начела, а то су начела хеуристичности и апликативности.

1.3. ПЛАН РАДА

Уз постојеће информације које смо изнели у овом, првом поглављу рада, у другом поглављу се бавимо делимитацијом стручно-научних појмова, односно представљамо контактну лингвистику са својом хронолошко-појмовном периодизацијом проучавања језичких контаката, затим се бавимо одређењем језика струке и науке, у смислу раслојавања језика на функционалном нивоу, као и даљим облицима микроваријететског, односно подрегистарског раслојавања на примеру језика банкарске струке. У другом поглављу представљамо и наше виђење микрoкoнтaктoлoшких и eкoлингвистичких истраживања, описујемо контактoнисeмe и кoнтaктoтeрминeмe, a нaпoслeткy дeфинишeмo пoљe бaнкaрствa и финaнсијa.

Трећи део рада састоји се из микролингвистичке и макролингвистичке монолатералне анализе енглеско-српских језичких контаката у научној и стручној области банкарства и финансија. Први тип анализе укључује адаптационе процесе англицизама струке на фонолошко-графолошком, морфолошком и семантичко-прагматичком нивоу. Други, макролингвистички приступ анализи, бави се савременом типологизацијом енглеско-српских језичких контаката струке и науке, дефинисањем критеријума за формирање и вредновање термина, као и проблемима и решењима на пољу нормирања и стандардизације српског језика банкарства и финансија.

Четврто поглавље рада доноси податке о структури, разлозима израде, начину употребе и резултатима обраде одредница Селективног речника контактотерминема српског језика банкарства и финансија. Ту, пре свега, говоримо о начинима настанка и типовима адаптације контактотерминема, о неологизмима и типовима англизоване лексике. Затим дефинишемо појмове микроваријетета језика банкарства и финансија, као и области употребе контактотерминема. На крају овог поглавља анализирамо податке добијене обрадом одредница и изводимо закључке у вези са свим идентификованим појавама.

Коначно, пето поглавље јесте резервисано за Селективни речник контактотерминема српског језика банкарства и финансија. У њему је 809 контактотерминема идентификовано, описано и класификовано на основу педесетак различитих критеријума.

На самом крају истичемо податак да су, у свим поглављима рада, појаве које су описане, илустроване одговарајућим примерима из анализираног корпуса. Овакав приступ нашем истраживању у потпуности даје карактер поузданог и валидног научног рада.

1.4. КОРПУС И МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

Наш корпус састављен је на основу широког избора језичког материјала. Он укључује и писани и говорни језички медијум. У питању је корпус састављен искључиво од материјала који смо прикупљали у протеклих три до пет година и који из тог периода углавном и датира. Ми у нашем раду примењујемо, сосировски речено, синхронијски приступ у лингвистичкој анализи, па је и корпусни материјал заснован на том полазишту.

С обзиром да је наш циљ истраживање обима и врсте утицаја енглеског језика на српски језик банкарства и финансија, а не само ужестручну терминологију језика струке и науке, ми смо вршили ексцерпцију, као што смо рекли, најширих извора у српском језичком окружењу. Као што знамо, језик банкарства и финансија је, поред језика рачунарства и информационе технологије, један од најистуренијих и најприсутнијих језика струке у нашем свакодневном окружењу. Зато наш корпус обухвата анализирану лексику која долази из три области употребе језика струке и

науке: *области опште употребе широког типа, области опште употребе суженог типа и пословно-професионалне области употребе*, уз напомену да је оваква дистинкција области употребе условног типа, јер је подложна случајевима међусобних преклапања.

Област опште употребе широког типа укључује корпусне материјале који су коришћени у општем обраћању најширој јавности, а циљна група су сви корисници језика. У ову сферу спадају језички садржаји писменог и усменог типа пласираних путем: телевизијских реклама (на српској државној телевизији и комерцијалним телевизијама у Србији у периоду 2009-2012), рекламних паноа (са подручја града Београда у периоду 2009-2012), рекламних брошура, флајера и постера банкарско-финансијских институција (банака, осигуравајућих и брокерско-берзанских кућа у периоду 2007-2012), обраћања овог сектора јавности путем медија (емисије вести на српској државној и комерцијалним телевизијама у Србији у периоду 2009-2012), дневне штампе (Политике, Блица и Вечерњих новости – кроз избор издања у периоду 2010-2012).

Област опште употребе суженог типа подразумева корпусне материјале који су коришћени у обраћању рестриктивној циљној групи. Ови материјали јесу доступни широкој популацији, али само одређена циљна група их користи. У ову сферу спадају језички садржаји писменог и усменог типа пласираних путем: уговора које клијенти потписују са банкама (уговори о кредитирању физичких и правних лица потписаних са Findomestic и Raiffeisen банком из 2010. године), разних врста образаца које клијенти попуњавају/потписују у банкама (уплате и исплате средстава, потврде о конверзији новца; пореклом из више банака, прикупљеним у периоду 2009-2012), вебсајтова са презентацијом банкарско-финансијских и сродних институција (сајтови банака и осигуравајућих кућа које послују на територији града Београда, односно Републике Србије, укључујући централну банку – Народну банку Србије, Београдску берзу, Министарство финансија и привреде, Удружење банака Србије; сајтови посећени у периоду 2011-2012), дневне штампе у електронском формату (Политике, Блица, Вечерњих новости – сајтови посећени у периоду 2011-2012).

Пословно-професионална област употребе укључује корпусну литературу која се користи у обраћању научно-стручној заједници. Циљна група која користи овај сегмент корпусне лексике јесу лица која су на било који начин у стручном, научном, пословном, истраживачком или академском смислу везана за банкарство и

финансије. Овој сфери употребе припадају: стручна литература (факултетски уџбеник – Ђукић, Бјелица, Ристић 2007; приручник за банкарске службенике – Матић и остали 2010; часописи: Банкарство 1-12/2011 и 1-5/2012, Финансије 1-6/2011, Осигурање 350-356/2009-2010 и Инвестиције 6/2008), финансијски извештаји и анализе (Годишњи извештаји Комерцијалне банке за 2007. и 2008. годину, Годишњи извештај Привредне банке Београд за 2009. годину), законска акта (Југословенски преглед, 2007: Закон о банкама, Закон о хипотеци и Закон о спречавању прања новца) и *ab experto* примери (из писаног и говорног медијума у оквиру интерне и екстерне комуникације запослених у банкарско-финансијском сектору).

Пет речника (Симурдић 2006; Вукчевић 2007, Глигоријевић 2000; Oxford Dictionary of Banking and Finance 2005; Клајн, Шипка 2008) и један лексикон (Милојевић 2003) које смо користили су консултативно-контролног карактера.

Све контактотерминеме из нашег корпуса чине кључне речи и изразе у својим корпусним сегментима, а то су на пример: слогани рекламних порука; називи образаца; наслови, наднаслови и поднаслови у дневној и стручној штампи и магацинима; наслови поглавља и подпоглавља у стручној литератури; кључне речи научних радова и усмено-писмене комуникације банкарско-финансијских службеника и сл. Што се тиче дела анализираног корпуса који се користи у међусобној професионалној комуникацији запослених у банкарско-финансијском сектору, свесни смо чињенице да садржи извештај број лексичких јединица ефемерног карактера, такозваних околионализација или хапакса. Међутим, временска дистанца ће показати који од њих то заиста јесу, а који облици ће се задржати у језику струке. У сваком случају, у овако динамичној и урбаној научно-стручној дисциплини, овакви појавни облици су неминовна стварност и без њих, можемо слободно рећи, анализа језика струке није свеобухватна и валидна.

У нашем научно-истраживачком раду користимо комбинацију *квалитативних и квантитативних метода*. Квалитативне методе покривају, у мањој или већој мери, готово све сегменте рада. Оне се међусобно прожимају и понекад се користе у садејству, а укључују дескриптивну, контактано-контрастивну и аналитичко-компаративну методу. Даћемо примере за поједина места у раду где користимо ове методе: дескриптивна метода (када представљамо типологизацију енглеско-српских језичких контаката у области банкарства и финансија и када описујемо наше нове

контактолошке појаве), контактано-контрастивна метода (када вршимо идентификацију и класификацију контактотерминама у нашем Речнику), аналитичко-компаративна метода (када упоређујемо критеријуме за формирање и вредновање термина, као и када анализирамо процесе адаптације српске стручне лексике на графолошко-фонолошком, морфолошком и семантичко-прагматичком нивоу). Квантитативна метода подразумева употребу статистичке методе, коју смо користили при обради података везаних за контактотерминеме из нашег Селективног речника контактотерминама српског језика банкарства и финансија.

2. ДЕЛИМИТАЦИЈА СТРУЧНО-НАУЧНИХ ОБЛАСТИ И ПОЈМОВА

У ширем смислу, циљ овог дела рада јесте да осветли неке од основних стручних и научних области и појмова на којима заснивамо наш научно-истраживачки рад. Што се лингвистичке проблематике тиче, прво ћемо дефинисати појам и обим делатности контактне лингвистике, затим ћемо извршити њену хронолошко-појмовну периодизацију, као и појаснити начин на који ми проширујемо, допуњавамо и иновирамо одређене сегменте постојећих контактолошких истраживања и теорија, пре свега у области микроконтактологије, али и лингвистичке екологије. Осврнућемо се и на проблематику раслојавања језика, дефинисања језика за посебне намене, односно језика струке и науке (банкарства и финансија), као и на његову свеприсутност у свакодневном животу. Са друге стране, дефинисаћемо појмове банкарства и финансија као две компатибилне, савремене струке и науке, али ћемо се и осврнути на развој банака кроз историју, јер развој банкарских услуга и производа јесте уско повезан са језичким питањима порекла, именовања и дистрибуције терминологије из ове области.

У ужем смислу, наша намера је да детаљно дефинишемо и опишемо низ суптилних појава у оквиру контактологије језика за посебне намене. Сасвим очекивано, том приликом користићемо низ опште прихваћених контактолошких појмова, као што су: језик давалац (језик утицаја), језик прималац (језик на који се утиче), модел (елеменат језика даваоца), реплика (адаптирани елеменат у језику примаоцу), језичка адаптација (процес активације и пресликавања елемената језика даваоца у језику примаоцу), англицизам, и тако даље. Међутим, ми ћемо такође представити неколико наших нових контактолошких појмова, који се, у оквиру нашег рада, по први пут појављују у лингвистичкој контактологији; појмове као што су: микроконтактологија, контактологија језика за посебне намене, контактонисема, контактотерминама, регистрални лапот. Појашњење ових појмова и разлог њиховог настанка и употребе дајемо у наставку овог поглавља рада.

2.1. ЛИНГВИСТИЧКА КОНТАКТОЛОГИЈА

Лингвистичка контактологија, као грана лингвистике, изучава механизме језичког контакта два или више језика под одређеним друштвено-историјским условима и пројектује моделе који те механизме остварују (Ајдуковић 2004: 78). Она укључује, како макролингвистичка (социолошка, психолошка, антрополошка, етнологска и друга) проучавања фактора међујезичког утицаја, тако и микролингвистичке процесе у оквиру језичког контакта. Предмет проучавања лингвистичке контактологије јесу, пре свега, језички контакти, али и језички сукоби, билингвизам, мултилингвизам, превођење, учење и усвајање других језика, стране речи, туђице, позајмљенице, неологизми, хибридизација језика и друго. Лингвистичку контактологију интересује корелација која постоји између одређене контактне ситуације и језичке јединице која се у њој остварује. Постоји неколико могућих подела ове лингвистичке дисциплине, и то у зависности од следећих критеријума:

1. према обиму проучавања
2. према становишту развоја језичких контаката
3. према времену које изучава

1. Према обиму проучавања, лингвистичка контактологија може бити *посебна* или *општа*. Посебна се бави монолатералним, билатералним или мултилатералним језичким контактима. Монолатерално истраживање је оно истраживање које иде од једног језика ка другом, а уколико иде у оба смера онда се ради о билатералном истраживању. У случају повезивања више језика и праваца истраживања, онда је реч о мултилатералној контактологији. Општа лингвистичка контактологија прикупља, анализира и изводи закључке добијене од низа посебних контактологија.

2. Према становишту развоја језичких контаката, лингвистичка контактологија може бити *синхронијска* или *дијахронијска*. Прва посматра језичке контакте у неком одређеном тренутку, а потоња проучава развој језичких контаката уопште или у континуитету.

3. Према времену које изучава, контактологија може бити *историјска* или *савремена*. У зависности од хронолошке границе зависи и карактер описа језичког контакта, као и могући обим информација у контактолошким речницима.

2.1.1. ХРОНОЛОШКО-ПОЈМОВНА ПЕРИОДИЗАЦИЈА ЛИНГВИСТИЧКЕ КОНТАКТОЛОГИЈЕ

У науци су у оптицају две периодизације лингвистичке контактологије: хронолошка и појмовна.

2.1.1.1. ХРОНОЛОШКА ПЕРИОДИЗАЦИЈА

Хронолошка периодизација лингвистике језичких контаката почиње од педесетих година двадесетог века, као периода у којем је почело јединствено гледање на проблематику језичких контаката. Она укључује последњих пет деценија 20. века, као и значајније радове који се тичу ове проблематике с почетка 21. века.

Први период (педесете године прошлог века) обележили су, пре свега, радови Јуријела Вајнрајха и Ајнара Хаугена (Uriel Weinreich, *Languages in Contact: Findings and Problems*, 1953; Einar Haugen, *The Analysis of Linguistic Borrowing*, 1950). Поред радова ове двојице лингвиста потребно је поменути и истраживање Вилијама Ф. Макија (William F. Mackey), који се бавио проблемом билингвизма. Истраживаче овог периода готово искључиво интересује позајмљивање микролингвистичког карактера, и то на фонолошком, морфолошком, синтаксичком и лексичком нивоу.

Други период (шездесете године прошлог века) карактерише искорак у социолингвистичка истраживања. Језички додир се, према Лабову (W. Labov, *The Reflection of Social Processes in Linguistic Structures*, 1968), посматрају као друштвена појава, а језик је „показатељ друштвених процеса“. Универзална теорија позајмљивања која обухвата како структуралне тако и психолошке механизме, затим проблем интеграције и мерење интеграције на разним нивоима, налази се у центру пажње истраживача (на пример: N. Hasselmo, *Code-Switching and Modes of Speaking*,

1961; R.Filipović, *The English Element in the Main European Languages*, 1966; E. M. Верещагин, *Психолингвистическая проблематика языковых контактов*, 1967).

У трећем периоду (седамдесете године 20. века) у првом плану јесте потреба да се повежу лингвистички и екстралингвистички нивои анализе, те да се пронађе теорија која је прихватљива за лингвисте и социологе, али и антропологе. Лингвисте овог времена интересује двојезичност (билингвизам). Међутим, централно место у проучавању двојезичности не представља појединац, већ група и њен идентитет. Значајни су, између осталих, радови Хаугена⁴, а у Русији овом проблематиком се баве М. Бонев, К. Бабов, Р. Павлова. Што се тиче енглеског и српског (српско-хрватског) језика, лингвистичком дескрипцијом језичког контакта између ова два језика, као и анализом језичких последица тог контакта бави се Милан Сурдуčki⁵.

У четвртном периоду (осамдесете године 20. века) уводи се појам *контактна лингвистика*. Контактна лингвистика укључује елементе низа лингвистичких дисциплина: социолингвистике, неуролингвистике, психолингвистике и других лингвистичких дисциплина.⁶ У славистици се, пак, највећи број радова бави истраживањем лексичких контаката (на пример, радови К. Бабова, Б. Л. Дабића, М. Ф. Брофмана).

У петом периоду (деведесете године 20. века) настају *теорија копирања кода* Л. Јохансона и Мајерс-Скотонов *модел матричног језичког оквира*. У радовима западних теоретичара доминирају два става. Према првом, језички контакти су пре резултат необичне друштвене ситуације него лингвистичког процеса.⁷ Према другом, интезивни језички контакти су снажан спољни покретач језичких промена.⁸ На промену у језику веома снажно утичу политички и економски фактори (овде су посебно значајни појмови као што су *језички империјализам, утицај политичке моћи и језичко планирање*). Литература на овом пољу јесте врло обимна (посебно се истиче рад *Linguistic Imperialism* Роберта Филипсона из 1992, али и радови Џошуе Фишмена, Браја Качруа и Аластер Пеникук). На српском и хрватском простору штампају се

⁴ E. Haugen: *The Norwegian Language in America*, 1969; *Bilingualism as Social and Personal Problem*, 1972

⁵ M. Surdučki, *Srpskohrvatski i engleski u kontaktu: Rečnik i morfološka analiza engleskih pozajmljenica u standardnom srpskohrvatskom jeziku i jeziku Srba i Hrvata iseljenika u Kanadi*, Matica srpska, Novi Sad, 1978.

⁶ Видети, на пример, радове S. Poplack, N.P. Kurtböke, P.H. Neble, W. Lambert, B. Freed

⁷ S.G. Thomason, *Language Mixture: Ordinary Processes Extraordinary Results*, 1995

⁸ C. Silva-Corvalán, *Language Contact and Change: Spanish in Los Angeles*, 1994; *The Study of Language Contact: An Overview of the Issues*, 1995

први контактолошки речници адаптације англицизама и русизама (Filipović 1990, Ајдуковић 1997).

Шести период обухвата почетак 21. века. У овом периоду контактна лингвистика се све више своди на изучавање статуса енглеског језика као глобалног *lingua franca* и његовог утицаја на друге језике света. Тежиште истраживања је углавном на последицама англо-америчких језичких утицаја и заштити „малих“ и „подређених“ језика у смислу језичких права (само неки од низа изузетно ангажованих аутора и њихових радова на овом пољу су: Sue Wright, *Language Policy and Language Planning – From Nationalism to Globalization*, 2004; Bernard Spolsky, *Language Policy*, 2004; Robert Phillipson, *English – Only Europe?: Challenging Language Policy*, 2003; David Crystal: *English as a Global Language*, 2003; Bernd Heine, Tania Kuteva, *Language Contact and Grammatical Change*, 2005). У првој деценији 21. века објављене су и две врло значајне студије о контактаној лингвистици: Sarah Thomason, *Language Contact: An Introduction*, 2001 и Donald Winford, *An introduction to Contact Linguistics*, 2003. Лидери нових дисциплина, *лингвистичка људска права и језичка екологија (еколингвистика)*, баве се проблемом односа између „малих и великих језика“ и сматрају да се мора довести у питање начин експанзије енглеског језика, односно да светска језичка политика мора да чува мале језике, као саставни део људских права.

2.1.1.2. ПОЈМОВНА ПЕРИОДИЗАЦИЈА

Ако се у периодизацији контактне лингвистике пође од кључних појмова, онда можемо да издвојимо три периода.

За први период карактеристични су појмови *мешање језика* и *мешани језици*. Ови појмови су били у употреби до краја прве половине 20. века, односно до појаве Вајнрахове монографије о језичким контактима. У 19. веку прихватала се или се оспоравала чињеница да на лексичком плану постоји мешање језика. Постојале су теорије у оквиру којих се тврдило да нема мешања граматичких структура или да је оно ретко и да мешањем двају језика не настаје трећи језик. Бодуен де Куртене под *мешаним језицима* подразумева језике у којима је више изражен један или други језик, или оба језика (Бодуен де Куртене 1998: 96-99).

Други период обележио је појам *језичко* или *лингвистичко позајмљивање*. Овај појам је повезан са три основна елемента билингвизма: билингвалним говорником, наизменичном употребом два језика и интерференцијом. У изузетно важном раду из овог периода, *The Analysis of Linguistic Borrowing*, Хауген под позајмљивањем подразумева процес који се одвија када билингвалани говорник репродукује узорак једног језика у другом (Haugen 1950: 210-231). Е. Сапир разликује *позајмљивање речи* и *културно позајмљивање* (Sapir 1921: 205-220). Л. Блумфилд говори о *културном позајмљивању*, које дефинише као „преношење или ширење ствари и обичаја из једне језичке заједнице у другу“, о *интимном позајмљивању*, које се јавља када се два језика говоре у једној топографски или политички засебној заједници у којој је један језик виши или доминантан а други нижи или подложен, затим наводи *дијалекатско позајмљивање*, које се реализује када позајмљени елементи долазе из истог ареала и напослетку говори о *лингвистичком позајмљивању*, које представља преузимање елемената који се разликују од оних из главне традиције (Bloomfield 1933: 444-495; према Filipović 1986: 28-29). Овде можемо да додамо да је подела на културно и дијалекатско позајмљивање условна јер се не може увек направити јасна граница између језика и дијалекта. Према Вајнрајху, за механизам интерференције није важно да ли је контакт остварен између два различита језика која припадају различитим језичким породицама или се ради о два различита дијалекта, односно два варијетета истог језика.

За овај период битно је поменути да научници немају јединствен став шта су то *позајмљенице*, а не постоји ни њихова јединствена класификација. Дејвид Кристал под *позајмљеницама* подразумева речи „у којима су позајмљени и облик и значење, уз извесну адаптацију фонолошком систему језика примаоца“ (Kristal 1988: 193). Са друге стране, Поплак и Санкоф дају листу од неколико критеријума које реч треба да испуни да би била *позајмљеница* (Poplack и др. 1984): као прво, реч мора да се често користи и да је потпуно прихваћена у језику примаоцу као део лексикона; као друго, реч може бити замењена речју у језику примаоцу; као треће, реч мора бити фонолошки, морфолошки и синтаксички интегрисана у језику примаоцу. Речи који су фонолошки интегрисане прихваћене су као *позајмљенице*, док речи које нису тако интегрисане сматрају се *пребацавањем*. Иначе, *пребацавање кодова* се дефинише као наизменична употреба два језика или два варијетета једног језика у границама једног

говорног чина (Myers-Scotton 1993: 1). Ова дефиниција се односи само на један тип пребацивања кодова, тј. на пребацивање „базичног језика". *Пребацивање кодова* се може дефинисати шире и то као општи начин комуникације' при чему у оквиру једног говорног чина активну улогу има један код. Избор кода је системска ствар, а само пребацивање кода подлеже лингвистичким и социолингвистичким законитостима. За разлику од пребацивања где билингвални говорници могу слободно да бирају речи и фразе које ће користити, лексичко позајмљивање настаје услед недостатка речи и везује се за први језик.

У руској литератури се често користе термини *усвојене* и *освојене речи*. Усвојене речи су стране речи повргнуте делимичној фонетској и морфолошкој супституцији. Оне функцијонишу само у говору. Освојене речи су „језичке чињенице" (Иванова 1970: 194; према Ајдуковић 2004:14). Главне карактеристике освојених речи су семантичка самосталност, одсуство дублета, регуларност употребе. Када стекну ове карактеристике, освојене речи постају јединице језика примаоца. Усвојене речи или се адаптирају у језику, или се уклањају из употребе. Освојене речи ступају у синонимске, антонимске и хомонимске семантичке односе са домаћим речима.

Трећи период у појмовној периодизацији контактне лингвистике обележили су појмови *језици у контакту*, *језички контакти*, *контакт језика*, *контактна лингвистика*, *лингвистика језичких додира*, *лингвистичка контактологија*. Место језичког контакта представља билингвални, али и монолингвални говорник. У оквиру *лексичке контактологије* један број радова се бави проучавањем тзв. изама из угла примарне, секундарне и терцијарне адаптације (већ поменути радови Филиповића и Ајдуковића), као и проучавањем когнитивних аспеката лексичких контаката („...проучавања језичких контаката и билингвизма пружају доказе да когнитивни, друштвени и лингвистички фактори на сложен и интерактиван начин доприносе променама, како у форми, тако и значењу...“⁹). Иначе, термин *контактологија* у науку је увео бугарски лингвиста И. Леков. У Русији се овај термин интензивно употребљава од деведесетих година 20. века и то у радовима који се баве контактима руског и других језика европског и азијског дела Русије. Зачетници теорије језика у контакту у Русији су Л. В. Шчерба (први пут термин „контакт“ спомиње 1925. год.), В. А. Богородицки, Е. Д. Поливанов и др. У западној литератури контактна

⁹ Silva-Corvalán 1995:11

лингвистика се углавном везује за изучавање *пицина* и *креола*. У радовима углавном нема спора око развоја пицина, питања њихове структуре и креолизације. Међутим, различита мишљења се јављају у вези са првобитним настанком пицина. Постоје две теорије о настанку креола и пицина. Једна се зове теорија *моногенезе*, а друга теорија *полигенезе*.

2.2. ОДРЕЂЕЊЕ ЈЕЗИКА СТРУКЕ И НАУКЕ

2.2.1. РАСЛОЈАВАЊЕ ЈЕЗИКА I

Језик није хомогена и потпуно јединствена целина, без обзира на то да ли је нормиран или не. Изложен многобројним друштвеним, временским, просторним и функционалним утицајима и променама, језик се раслојава у специфичне појавне облике. Ови облици називају се варијететима језика или подјезиком. Дакле, како у оквиру говорног, тако и у оквиру писаног медијума, језик варира у инвентару, избору и употреби средстава којима потенцијално располаже.

Раслојавање језика манифестује се на бар три начина¹⁰:

- територијално раслојавање језика на дијалекте
- друштвено раслојавање на социолекте и
- функционално раслојавање на функционалне стилове.

Територијално раслојавање језика огледа се у чињеници да исти језик донекле различито употребљавају његови говорници који потичу са различитих делова истог говорног подручја. Ове разлике можемо приметити и код говорника матерњег, али и страних језика, уколико их добро познајемо. За разлике ове врсте користи се термин *дијалект*, који, додуше, одређени лингвисти¹¹ третирају искључиво као нестандардни народни говор, супротстављен *варијантама* нормираног, стандардног језика.

¹⁰ Овај поглед заступа Bugarski (2003), док Radovanović (2003) говори о четири правца раслојавања језика: у функционалном, социјалном, индивидуалном и територијалном смислу.

¹¹ Radovanović (2003)

Дијалекатска диференцирања најчешће се срећу у говору, али није редак случај да су забележена и у писаном језику. Присутна су на готово свим језичким нивоима. За разлику од њих, варијантна раслојавања најочљивија су на лексичком нивоу.

Социолекти, као производ *социјалног раслојавања језика*, представљају типове говора којима се одликују друштвене групе дефинисане пре свега социоекономским положајем, затим степеном образовања, професијом, узрастом, полом,... То су, дакле, друштвено дистинктивни варијетети, врло често и географски, тј. територијално одређени. Укратко, ови такозвани социјални дијалекти одсликавају разлике између појединих друштвених целина, слојева и структура.

Језичка диференцирања овог типа понекад су последица свесног, намерног настојања да се и језиком, поред других облика нејезичког понашања, истакну статус и посебност одређених друштвених група. Банкарско-финансијска струковно-професионална заједница у свету, али и код нас, има све предиспозиције да се уклопи у управо изнет став. Са друге стране, последице недовољне комуникације или чак потпуног удаљавања социоекономских група, воде несвесном стварању језичких разлика овог типа. Иако са тенденцијом глобалних приближавања људи и нација, све урбанији и отуђенији начин живота у целом свету данас условљава низ издвајања чланова одеђених друштвених група у већ поменутом економском, професионалном и социолошком смислу. Често долази до стварања затворених говорних типова, а разлог за то је разграничавање према другим члановима заједнице, понекад и због верске, етничке, расне или политичке сегрегације, или пак због материјалног и друштвеног престижа. Све у свему, можемо да приметимо да су на почетку 21. века раслојавања језика вероватно учесталија на друштвеном, него на територијалном нивоу.

Са чисто лингвистичког становишта, истичемо да се језичке разлике настале при социјалном раслојавању језика најчешће испољавају на нивоу лексике, али не ретко су присутне и на фонолошком, морфолошком, али и семантичко-синтаксичком нивоу.

У прилог чињеници о постојању разноврсних језичких варијетета треба поменути и тзв. идиолекте. *Идиолект* је скуп језичких средстава које поседује

појединац као члан одређене друштвене заједнице, нека врста „личног језика“. Језичке разлике ове врсте испољавају се на свим језичким нивоима, зависно од тога у којој друштвеној улози се налази говорни представник када употребљава језик као свој комуникацијски и стваралачки инструмент. Понекад на основу оваквих језичких особености можемо да сазнамо много тога о нашем саговорнику: којој друштвеној и професионалној групацији припада, са којег је говорног подручја, какво образовање има, којој генерацији припада, итд.

Међутим, *диференцирање језика на функционалном нивоу*, уз сегменте поменутог социјалног језичког раслојавања, за овај рад има највећи значај. Штавише, учесталост ове врсте раслојавања језика све је присутнија у свету око нас. Захуктала научно-техничка машинерија и глобалистичко-потрошачки менталитет новог миленијума константно доводе до нових „парцелисања“ свих области човекових личних и, пре свега, професионалних активности и делатности. Ови метајезички параметри итекако утичу на формирање језичких стилова. Ево како.

Према предмету комуникације језик се диференцира у функционалне стилове или регистре. Појам *стил* или *регистар* односи се на језичка средства карактеристична за поједине сфере употребе језика (политика, економија, религија, спорт, медији...). Ово су, дакле, варијетети који поседују своју сопствену терминологију. Ови регистри се тематски разликују, а уколико дође до израженијих струковних обликовања језика у посебне сврхе, тада говоримо о *стручним језицима*¹². Њихове препознатљиве и упадљиво приметне карактеристике, стручна фразеологија и терминологија (дакле, пре свега лексика, а ређе граматика), разрађене су и систематизоване у оквиру датих области, тј. струка (медицина, саобраћај, шумарство, банкарство, машинство,...). Инвентар, избор и употреба језичких средстава, дакле, прилагођава се посебним улогама, функцијама и задацима језика које намећу потребе научно-стручних домена.

У нашем раду прихватимо гледиште (у смислу доброг термилошког решења за област коју ми истражујемо, а то је *стручни језик*, како смо га управо дефинисали) које даје Димковић – Телебаковић (2003). Ова ауторка, истражујући енглески језик у

¹² Bugarski 2003

области саобраћаја, с правом комбинује појмове струке (*Occupation*), у оквиру енглеског језика за потребе струке, тј. професије (*EOP*), и науке (*Science*), у оквиру енглеског језика науке и технике (*EST*), добијајући при том хибрид, тзв. енглески језик струке и науке (*EOS – English for Occupation and Science*). Језик струке и науке, уопштено гледајући, представља раслојени део општег језика, како енглеског, тако српског или било којег другог језика.¹³

2.2.2. РАСЛОЈАВАЊЕ ЈЕЗИКА II – ПРИМЕРИ ПОДРЕГИСТАРА ЈЕЗИКА БАНКАРСТВА¹⁴

Језичко раслојавање наставља се и на нивоу подрегистара или микроваријетета језика струке и науке (уколико постоје такве дисперзивне језичке способности, односно квалитативно-квантитативни функционално-стилски потенцијал на нивоима нижим од језика струке и науке). Узмимо, на пример, језик банкарске струке и науке. Банкарство представља једну живу и комплексну пословну средину, мултидисциплинарну област која покрива широко поље специфичних активности и укључује низ стручних језичких регистара и подрегистара. Примерима који следе поткрепићемо ову тврдњу. Следеће банкарске делатности су и *језички подрегистри*, реализација језика струке у различитим ситуацијама: рачуноводство, ревизија, банкарско право, брокерско-берзански послови, инвестиционо банкарство, лизинг и послови са некретнинама, банкарство за рад са привредом, банкарство за рад са становништвом, осигурање.

Међутим, ово није све. Подрегистре је могуће лоцирати и издвојити на бар још три начина. Наиме, у банкама постоје службе као што су служба за истраживање и развој, кадровска служба, секретаријат, кабинет генералног директора, маркетинг и служба за односе са јавношћу, центри за контакт са клијентима и друге службе које такође постоје и у многим другим фирмама различитих делатности. Међутим, језик ових служби у банкама итекако је под утицајем стручног језика банкарства. Он представља неку врсту *хибридног варијетета, подрегистра* који је настао

¹³ Ова ауторка реинтерпретира теоријско-терминолошку потку студије о енглеском језику за посебне намене, коју су врло успешно приказали Хачинсон и Вотерс (Hutchinson&Waters 1998).

¹⁴ Вулетић 2008

паралелном употребом банкарског енглеског са једне и „матичних регистара“, нпр. маркетинга, са друге стране.

Сложеност језика банкарства додатно осликава и чињеница да стручни језик банкарских службеника укључује познавање низа вештина из домена пословног језика. Пословни језик садржи само неке аспекте језика банкарства у свом регистру¹⁵, док *језик банкарства скоро у потпуности подразумева употребу пословног језика*, како писменог, тако и усменог медијума. Телефонирање, социјализовање, давање презентација, преговарање, учествовање на састанцима и семинарима, пословна преписка и писање извештаја као суштински аспекти пословног језика представљају свакодневицу већине банкарских службеника.

Жеља за што квалитетнијим и исцрпнијим описом и одређењем овог стручног језика, његових регистара и подрегистара, баца додатно светло на ову тему. Више је него чест случај да смо се у разговору са полазницима курса енглеског језика банкарства сусрели са чињеницом да рад у различитим службама банке подразумева обављање врло различитих послова који самим тим подразумевају и различит избор језичких јединица које се као одраз пословне комуникације у тим службама користе. Службеници банке у девизном сектору на пример, служби за обраду кредита, трезору или платном промету користе специфичне језичке елементе, лексичког типа пре свега, и самим тим намеће се могућност додатне *класификације подрегистара језика банкарства на основу професионалне делатности службеника у оквиру одређене организационе јединице банке*. Можда изгледа натегнуто говорити нпр. *о подрегистру девизног пословања (FX transactions)*, али чињенице говоре у прилог овој тези. Запослени у овој служби баве се куповином и продајом девиза за рачун банке, а називају се *девизери, дилери, камбисти* или *диспоненти* (Милојевић 2003:141). Они су развили изузетно сликовит нестандардни ужестручни варијетет тј. *жаргон*, који се не користи у другим службама банке. Шта више, непознаница је многим колегама, а о клијентима банке да и не говоримо! Узевши у обзир и овакву црту затворености говорне групе девизних дилера банке, можемо рећи да овде имамо прави пример професионалног *сленга*. Све у свему, овде на делу имамо резултат сплета низа језичких варијетета професионално-функционалног и социолошког предзнака. У наставку поткрепљујемо овај став.

¹⁵ Цвејић, 2001

Табела 2.2.2.А Приказ сленга девизера са појашњењем и преводом

Сленг девизера	Другим речима	Превод
<i>pip</i>	minimum price change in FX rates	минимална курсна промена (стоти део целог броја)
<i>cable</i>	sterling-to-dollar rate	курс фунте према долару
<i>dollar; half a dollar</i>	one million dollars; half a million dollars	милион долара; пола милиона долара
<i>big figure</i>	the first three digits of an FX quote	прве три цифре понуде за валуту
<i>spread</i>	dealer's margin on the deal	провизија дилера по послу
<i>hot money</i>	speculative money moving in or out of a particular market, to obtain best interest	шпекулативни новац (који се креће по тржиштима због најбољих камата)
<i>sound money</i>	money backed by the nation's gold reserves	стабилан новац; базиран на државним резервама злата
<i>to square (an account)</i>	to balance an account	поравнати рачун
<i>spot price</i>	the price for a currency two working days from now	уговорена цена валуте која доспева за два радна дана
<i>value</i>	available in your account on (date)	датум када средства лежу на рачун
<i>forward</i>	buying and selling of a specific currency for a fixed price at a future date	форвард (куповина и продаја одређене валуте по фиксној цени и датуму)
<i>firm</i>	appreciating currency in the market	стабилна, чврста валута на тржишту
<i>swap</i>	a deal to exchange the currency you have for the currency you need	своп (мењање валуте коју имамо за валуту која нам је потребна)
<i>monies</i>	amounts of money	новчани износи, суме
<i>Swedish dollar</i>	an exchange rate of Swedish kronor against dollar	курс шведске круне према долару

Можда је дискурс ових девизних дилера, иначе службеника пословних банака, још еклатантнији пример овог специфичног подрегистра језика банкарства¹⁶:

Табела 2.2.2.Б Приказ сленга девизера у дискурсу, са појашњењем и преводом

Сленг девизера	Другим речима	Превод
"I'll take 5 mio."	"I want to purchase 5 million."	„Купујем пет милиона.“
"Close it quick."	"Complete the deal now."	„Одмах заврши посао.“
"What's the cable?"	"What's the exchange rate between sterling and the US dollar?"	„Који је курс фунте према долару?“
"How's the Swissy?"	"What's the exchange rate of the Swiss franc?"	„Колико се добија за швајцарски франак?“
"I'm out!"	"I don't want to deal now."	„Престајем са послом!“
"Give me the big figure."	"Tell me the first three digits of the quote."	„Дајте ми прве три цифре понуде.“
"OK, I'm square."	"I have balanced my deals."	„Поравнао сам послове“
"What's Tokyo today?"	"What's the rate of the Japanese yen?"	„Колико се добија за јапански јен?“
"I'm short of sterling."	"I haven't bought enough British pounds."	„Нисам купио довољно британских фунти.“
"My risk."	"The price has been available for longer than normal."	„Држим цену дуже него што је уобичајено.“
"How now?"	"Can I have a price now?"	„Могу ли одмах да добијем цену?“
"It's north!"	"The rate is going up!"	„Курс скаче!“
"Nothing done!"	"No deal has been agreed."	„Ниједан договор није склопљен.“
"The Stocky."	"The Swedish kroner"	„Шведска круна.“
"A yard."	"A billion."	„Милијарда.“

¹⁶ Pratten, 1997

Као закључак овог дела рада може да се изнесе чињеница о свеприсутству језика струке.¹⁷ При томе, мислимо на следеће: за оволику бујност и раслојеност језика банкарства и финансија сигурно морамо захвалити његовој изузетно широкој и учесталој употреби, како у већ поменутом пословном, тако и у јавном (приватном, непрофесионалном) животу људи.

Наиме, и поглед из другог угла на ову језичку тематику, поглед из угла клијената банака (а то су потенцијално сви пунолетни грађани), упућује такође на непосредни контакт са многим аспектима овог стручног језика. Лексика језика банкарства, иако најснажнија комуникативна баријера за лаика, свакодневно је, дакле, у одређеној форми и мери присутна у животима свих нас. Она је битан део низа свакодневних информација и тема којима се бавимо, хтели ми то или не (нпр. подизање кредита, курс валута, платни промет, платне картице, рате, отплате, стање на рачуну, кућни буџет, републички буџет, финансијско стање у земљи, финансијска криза у свету, стране инвестиције, лизинг аранжмани, берзанске активности, осигурање, финансијски извештаји, новчане проневере и малверзације и низ других). Терминологија банкарско-финансијске струке не припада затвореном систему термина, она је отворена ка општем лексичком фонду српског језика због своје природе и ширине употребе.

Очигледно, језик банкарства није изоловани научни језик универзитетских лабораторија и библиотека, нити помораца са далеких океана. У свету материјалног и сваког другог престижа, елементи језика банкарства као подјезика постају делови општег језика, док наравно, процес овакве врсте богаћења језичког корпуса функционише и у обрнутом смеру.

2.3. МИКРОКОНТАКТОЛОГИЈА – КОНТАКТИ ЈЕЗИКА СТРУКЕ И НАУКЕ

Микроконтактолошко проучавање јесте проучавање контаката два или више језика у оквиру одређеног језичког нивоа или варијетета тих језика, а не језика у целини. У том погледу ово истраживање је редукованог, суженог типа, усмереног је и

¹⁷ Чак су и контактано-лингвистички термини *coinage* и *borrowing* настали по аналогiji између језика и новца!

усредсређеног карактера, али претпоставља и подразумева сазнања, методе и начине рада стандардног, „потпуног“ контактолошког проучавања, где се језици у контакту проучавају у целини, са свим својим формално-функционалним обележјима.

Уколико се, на пример, микроконтактолошко проучавање врши на фонетском нивоу, говоримо о фонетској микроконтактологији. Самим тим, уколико је у питању морфофонолошки аспект језика као жижа истраживања језичких контаката, онда је посредни морфофонолошко микроконтактолошко проучавање. Сходно овоме, можемо да говоримо и о лексичкој, синтаксичкој, семантичкој, али и граматичкој микроконтактологији. Штавише, лексичко микроконтактолошко истраживање може, на пример, да буде искључиво фразеолошког карактера, те да се бави проучавањем узрока и последица језичких контаката на нивоу фразеолошких јединица, односно идиома и идиоматских израза.

Приступу проучавању појединих сегмената два или више језика у контакту су бројни. Они нису искључиво везани за појам језичког нивоа, поготово језичке форме лишене значења. Микроконтактолошка проучавања могуће је спроводити и на нивоу варијететске језичке стратификације, односно раслојавању језика у територијалном, друштвеном и функционалном смислу, па можемо да говоримо о дијалекатској, социолекталној или функционално-стилској микроконтактологији. За наш рад посебно је битан функционално-стилски сегмент.

Језик је немогуће изделити на потпуно дистинктивне, међусобно независне целине и тако га проучавати. Чим неки од нивоа изолујемо за посебна истраживања, ми тиме уводимо вештачки елемент у анализу. Микроконтактолошка проучавања се зато међусобно преклапају и допуњују. Врло добар пример за то јесте област контактологије језика за посебне намене.

Контактологија језика за посебне намене, односно језика струке и науке, укључује и истраживања са поља термилошке микроконтактологије, а у зависности од обима истраживања може да се усредсреди на један или више језичких нивоа. Специфичности овога типа истраживања, заснованог на асоцијативно-значењским сегментима језика струке и науке, углавном упућују на истраживачки рад у оквиру лексичко-семантичке и прагматичке језичке сфере.

2.4. О АКТИВАЦИЈИ, ПРЕСЛИКАВАЊУ И КОНТАКТЕМАМА

У изузетно обимној, детаљној и квалитетној контактолошкој студији *Увод у лексичку контактологију – Теорија адаптације русизама* српски слависта и русиста Ајдуковић (2004) реинтерпретира и унапређује Хауген-Вајнрајхову теорију и теорију загребачког англисте Рудолфа Филиповића, а све у оквиру вишегодишњег пројекта „Словенски језици у контакту са руским“ у којем се развија теорија адаптације русизама у српском, хрватском, македонском, бугарском, словеначком, словачком, чешком и пољском језику.

Уз три постојеће теорије лексичког позајмљивања, теорију трансфера позајмљеница, теорију структурног моделирања позајмљеница по аналогiji са страним обрасцима и компромисну теорију, Ајдуковић уводи и четврту, која се заснива на активацији и пресликавању лексичких контактема, а која настаје у структури језика примаоца под утицајем језика даваоца. Ајдуковић овако објашњава ове процесе: „Процесу активације у језику примаоцу подлежу латентна места. Под латентним местима подразумевамо унутрашњи потенцијал или елементе у систему језика примаоца који се активирају под одређеним условима. Да би се активирао одређени елемент потребан је стимуланс, а тај стимуланс у контактної ситуацији представља језички утицај. Пресликавањем се у језику примаоцу попуњавају празна места модификованим језичким елементима. Потребу за означавањем стотог дела рубље зовемо празно место. Празно место се попуњава пресликавањем руског модела *копейка* у српско *копејка*, чешко *копейка* и пољско *копјејка*, али у другачијем изговорном и ортографском лику.“¹⁸ Дакле, активација и пресликавање јесу две манифестације језичког утицаја које се међусобно допуњују. Разлози за активацију и пресликавање, по речима аутора ове теорије, могу бити различити; најчешће се активирају и пресликавају они елементи за којима постоји потреба, којих нема у језику, због престижа или стилске разноликости. Језик "А", примера ради, поседује елементе *в, г, д* (види слику 1). У језику "Б" њима одговарају два латентна (*) и једно празно место (#).

(1) Језик "А" = {в, г, д} // Језик "Б" = {*, *, #}

¹⁸ Ајдуковић 2004: 83

Друга слика показује активирање елемената *v* и *z* језика даваоца у елементе *v1* и *z1* језика примаоца,

$$(2) \text{ Језик "А" } = \{v, g, d\} \xrightarrow{\text{активација}} \text{® Језик "Б" } = \{v1, g1, \#\}$$

док трећа слика показује пресликавање елемента *ð* језика даваоца у елемент *ð1* језика примаоца.

$$(3) \text{ Језик "А" } = \{v, g, d\} \xrightarrow{\text{пресликавање}} \text{® Језик "Б" } = \{*, *, d1\}$$

Елементи у језику "Б" настали пресликавањем нису у истом облику као одговарајући елементи у језику "А", већ у адаптираном.¹⁹

Теоријом активације и пресликавања уведен је когнитивни аспект у контактолошко проучавање. Наиме, ова теорија подржава системски приступ језику који карактеришу међусобна условљеност унутрашњег језичког потенцијала, његових активности и спољног окружења, али и мање преплитање синхроније и дијахроније. Дакле, језички механизми су објашњени комуникативно-когнитивном природом.

Једно од централних места Ајдуковићеве теорије, а уједно и један од нових појмова које је увео у контактолошку лингвистику је појам *контактема*. Контактема је дефинисана као „...сваки контактолошки обележени лингвистички елемент настао активирањем и пресликавањем латентних односно празних места у језику примаоцу, услед утицаја језика даваоца. Тај елемент може бити контактолошки обележена језичка јединица или класа на одређеном нивоу.“²⁰ Контактема је, дакле, сваки контактолошки обележени елемент језика примаоца иза којег стоји контактолошки когнитивни смисао, неко знање и информација. На сваком језичком нивоу спој између контактне ситуације и одговарајуће језичке јединице доводи до образовања различитих врста контактема. На фонолошком нивоу аутор разликује контактофонему, контактографему, контактему акцента, контактему дистрибуције.

¹⁹ н. д. стр. 82

²⁰ н.д. стр. 84

Свака од ових контактема представља основну контактолошку јединицу на неком нивоу фонолошке адаптације и то: на нивоу адаптације фонема, ортографије и прозодије, и на нивоу адаптације скупова фонема. Даље, на творбеном нивоу издвојене су творбене контактеме, на морфолошком нивоу постоје морфолошке контактеме или контактограмеме, на лексичком контактолексеме, а на семантичком, стилистичком и синтаксичком нивоу издвојене су контактосеме, контактофраземе, контактостилеме и контактосинтаксеме. У каснијој фази развоја теорије о контактеми као општој контактолошкој јединици, Ајдуковић уводи и појмове контактоконцептеме и контактодискурсеме, посебно се осврћући на област дискурсне контактологије. С обзиром да смо се у нашем раду определили за давање предности садржинско-функционалном, односно лексичко-семантичком и стилско-прагматичком приступу проучавања лексике језика за посебне намене, осврнућемо се на дефинисање појма лексичке контактологије и лексичке контактеме. Лексичка контактологија бави се проучавањем адаптације лексичких јединица у контакту на разним нивоима, а лексичка контактема представља њену основну јединицу.

2.5. О КОНТАКТОНИСЕМАМА И КОНТАКТТЕРМИНЕМАМА

У наставку представљамо нашу допуну и разраду појма контактеме на нивоу језика струке и науке, то јест језика за посебне намене (дакле, у питању је проширење теорије Хауген-Вајнрајх – Филиповић – Ајдуковић). Разлог за овај корак јесте потреба за јаснијим, детаљнијим и прецизнијим контактолошким теоријским и практичним изражавањем и радом у оквиру посебног функционално-стилског језичког сегмента, а то је, као што смо рекли, језик струке и науке, то јест језик за посебне намене са својом специјализованом лексиком.

Прво ћемо, у складу са погледима на ову тематику из претходног потпоглавља, одмах дати наше дефиниције контактонисеме и контактотерминеме, а затим ћемо ове контактолошке јединице, као предметни и циљни сегмент нашег истраживања, ближе лоцирати у језичком систему. *Контактонисема* је сваки контактолошки обележени лингвистички елеменат настао активирањем и пресликавањем латентних односно празних места у језику примаоцу, језику струке и науке, услед утицаја језика даваоца. У оквиру нашег истраживања језик давалац је

енглески језик, језик прималац је српски језик, а научно-стручна област је област банкарства и финансија. Термин контактонисема формирали смо срастањем два елемента: речи *контактема* и акронимног облика фразе *наука и струка (нис)*, који је у ствари, уз срастање са спојним вокалом *о* уметнут у именицу *контактема*, тако да смо добили: *контакт + о + нис + ема > контактонисема*. *Контактотерминема* је, сходно претходној дефиницији, контактолошка јединица термилошког система језика струке и науке, а начин њеног формирања је исти као начим формирања речи контактонисема, само је инфиксација извршена употребом речи *термин*, уместо деверзалног акронима *нис*; дакле *контакт + о + термин + ема*. У хијерархијским смислу, контактонисема је надређена контактотерминема, зато што је контактотерминема, као елемент скупа специјализованих контактолексема, поред опште лексике, део укупног лексичког фонда језика струке и науке. Контактонисема и контактотерминема, као и контактема уопште, могу да се остваре на свим језичким нивоима, тако да и контактонисеме и контактотерминеме имају своје контактолошке реализације у оквиру језичких нивоа (дакле као: контактофонеме, прозодијске контактеме, дистрибутивне контактеме, контактографеме, творбене контактеме, контактоморфеме, контактограмеме, контактостилеме, контактосинтаксеме, контактосеме, контактофраземе, контактодискурсеме). Контактонисеме и контактоморфеме по структури могу да буду мономорфемске и полиморфемске, једночлани и вишечлани термини. Такође, могуће их је описати и класификовати на више начина, што смо и урадили у наредним поглављима нашег рада.

2.6. ДЕФИНИЦИЈЕ АНГЛИЦИЗАМА

У нашем раду полазимо од три међусобно допуњиве и компатибилне дефиниције англицизама. Прве две од њих које дајемо су психолингвистичког, а трећа је контактолошког предзнака. Прва дефиниција је дефиниција професора Филиповића, а по њој англицизам је „*engleska riječ preuzeta iz engleskog jezika kao strana riječ koja se, da bi se mogla integrirati u sustav jezika primaoca i tako postati posuđenica, u toku transfera mora adaptirati prema sustavu jezika primaoca*“, као и „*svaka riječ preuzeta iz engleskog jezika koja označava neki predmet, ideju ili pojam kao sastavne*

dijelove engleske civilizacije; ona ne mora biti engleskog porijekla, ali mora biti adaptirana prema sustavu engleskog jezika i integrirana u engleski vokabular²¹.

Друга дефиниција је дефиниција професора Прћића. Он под англицизмима подразумева „svaku reč iz engleskog jezika koja je preuzeta u srpski, pri čemu takva reč ne mora nužno biti engleska po svom krajnjem poreklu, ali svaku domaću ili odomaćenu reč koja se u srpskom koristi pod engleskim uticajem“²².

Коначно, према дефиницији русизама др Ајдуковића,²³ англицизам у српском језику ћемо дефинисати као реч која се састоји од најмање једне самосталне контактеме добијене пресликавањем енглеског модела и/или унутрашњом активизацијом српскога језика (језика примаоца) под доминантним енглеским утицајем.

2.7. ЕКОЛИНГВИСТИЧКИ ПРИСТУП ПРОУЧАВАЊУ

Поред осталог, сматрамо да наш рад може да буде скроман допринос истраживањима у оквиру младе лингвистичке дисциплине која се зове *лингвистичка екологија* или *еколингвистика*.

Наиме, иако научни термин *екологија* потиче још из XIX века²⁴, лингвистичка екологија јесте део социјалних екологија које се развијају од седамдесетих година двадесетог века²⁵. Предмет проучавања лингвистичке екологије јесте однос између језика и окружења у ком језик постоји и функционише. То окружење укључује друге језике, друштвене институције, природне факторе (нпр. географске), али и загађења језика, како етичке, тако и естетичке природе. Депоетизација језика и његово сиромашење, у смислу свођења језика на минималистичко бирократско оруђе за опскурну механицистичку комуникацију, јесте предмет проучавања језичке екологије са становишта естетике, док су основни правци ових истраживања у оквиру етике везани за односе између „малих“ и „великих“ језика, као и злоупотребу језика било које врсте.

²¹ Filipović (1990: 16-17)

²² Prčić (2005: 155)

²³ Ајдуковић (2004: 280-281)

²⁴ Овај термин први пут употребио је Е. Хекел 1866. године.

²⁵ Haugen (1972)

Поред поменутих сегмената, лингвистичка екологија истражује и феномене као што су промена и смрт језика²⁶, пицинизација и креолизација, диглосија, језичко позајмљивање, урбана дијалектологија. Неки од поменутих предмета проучавања, као диглосија и језички утицаји и посуђивање, несумњиво упућују на нераскидиве везе и преклапања поља деловања лингвистичке екологије и контактне лингвистике. И контрастивна лингвистика, матрица савремене контактологије, у одређеној мери јесте компатибилна са аспектима рада лингвистичке екологије.

Која је непосредна веза нашег рада са поменутих делатностима лингвистичке екологије? Пре свега, наш рад говори о контакту и односу између енглеског, једног великог језика „светскога гласа“ и српског, једног много мањег, из перспективе енглеског језика посматрано, „егзотичног“ и „локалног“ језика. Такође, кроз анализу стручног регистра банкарства и финансија савременог српског језика, засићеног англицизмима и англосрпским хибридниим варијететом, сазнајемо много о пресудном утицају енглеског језика на српски језик. Наш рад, наиме, даје примере праве „регистралне глотофагије“ и потпуне доминације енглеског језика у оквиру овог научно-стручног регистра, где се под окриљем изговора о унификацији стручне терминологије и тобожњег лакшег споразумевања банкарске (квази)елите, врши нечувен „регистрални лапот“²⁷ српскога језика.

Термин *глотофагија* први је употребио Калве²⁸ да би описао процес нестајања („малих“) језика, пре свега услед неумољиве експанзије „великих“ језика (енглеског, пре свега). И док једна група научника гледа „благонаклоно“ на смрт („малих“) језика правдајући то чињеницом о уобичајеној фази у животу једног језика, све већи број научно-истраживачких радова упозорава на последице глобалистичке унификације (један језик, једно писмо, једна идеологије, једна нација, једна валута – прим. аут.) и све учесталије говори о лингвоциду и језичким људским правима. Лингвоцид и глотофагија су врста колективног културолошког канибализма усмереног на уништавање сржи духовне супстанце једног народа – његовог језика²⁹.

²⁶ За лингвисте са наших простора може да буде значајна Гринбергова (Greenberg 2004) студија о „номиналној смрти“, односно „дезинтеграцији“ српско-хрватског језика.

²⁷ Уз постојеће термине *лингвоцид*, *глотофагија* и *колективни културолошки канибализам* предлажемо и термин „регистрални лапот“ који означава подстицање и учествовање у потпуној англизацији српског језика струке и науке, пре свега од стране самих говорника српског као матерњег језика.

²⁸ Још пре више од тридесет година Л.-Ж. Калве је у својој књизи *Лингвистика и колонијализам: мала расправа о глотофагији* упозоравао на последице „владавине“ једног или само неколико „великих“ језика.

²⁹ Пипер (1998) даје, како ужу, тако и ширу, културолошко-антрополошку слику ове проблематике.

Ови процеси здушно су потпомогнути, а често и у потпуности оркестрирани, од стране светских политичких силника и њихових сталних настојања да остваре финансијску и културну доминацију на што већем подручју наше планете.

Без бојазни да управо изречени коментари из претходног пасуса воде у крајњости друге врсте, крајњости које би се могле назвати језичком ксенофобијом, милитантно-емотивним језичким пуризмом или теоријом језичке завере, јасно наглашавамо да је „функционалност у споразумевању“, као основни разлог за употребу једног језика, само лош изговор за увођење диктатуре тог (или неколико других, „светских“) језика. Са лингвистичког и етичког становишта, употреба језика јесте много шира и сложенија. Поред комуникацијске, језик има когнитивну, културну, симболичку, естетску, контактну, метајезичку и низ других функција. Готово све ове функције језика итекако су присутне, како у општем регистру једног језика, тако и у његовим раслојеним сегментима, укључујући и функционалне научно-стручне стилове.

Уколико гласови, који из центара политичких творевина разних врста позивају на очување вишејезичности и вишенационалних заједница, нису довољно артикулисани и искрени, онда је несумњив задатак лингвиста и низа других научних радника да аргументовано и отресито стану у одбрану „малих“ језика, пре свега путем популаризације стандарднојезичке употребе тих језика и указивањем на вредности сваког језика понаособ као немерљивог националног, али и светског блага. Такође, само опрезан и научно заснован рад (при којем лингвисти и познаваоци појединих струка раде заједно) на нормирању, стандардизацији и потом употреби терминологија стручних регистара може дати допринос квалитетном развоју и очувању не само језика струке, већ и српског језика уопште. Самим тим, дошло би и до побољшања говорне и писане језичке културе његових корисника.

Уз поједине мањкавости које лингвистичка екологија не пориче на свом теоријско-методолошком пољу, и то управо због свог статуса младе научне дисциплине, ипак је врло извесно очекивати да ће се број научно-истраживачких радова на овом пољу стално повећавати. Разлози за то су већ добрим делом овде и поменути.

2.8. БАНКАРСТВО И ФИНАНСИЈЕ

2.8.1. ФИНАНСИЈЕ

У оквиру опште економске науке, финансије су дисциплина која проучава појаве, односе и институције, методе и процесе прикупљања, расподеле и трошења новчаних средстава, као и управљање тим средствима, за покриће потреба државе, односно друштва. Као појам, финансије имају два значења:

- 1) активност у прибављању, промету и употреби новца и новчаних средстава, те располагању и управљању њима,
- 2) научна дисциплина која проучава проблематику новца, пореза, кредита и буџета.³⁰

Оксфордски речник банкарства и финансија, под одредницом *finance*, поред поменутог дефинисања појма финансија, додаје и „ a loan of money for a particular purpose, especially by a finance house“³¹. У књизи *Professional English in Use: Finance* Мекензи (MacKenzie) издваја финансије као банкарству научно и струковно надређену целину, али и додаје да је банкарство најпроминентнија финансијска дисциплина, па се зато ове две области често представљају и проучавају заједно.³²

2.8.2. БАНКАРСТВО

„Банкарство је подсистем у финансијском систему, одређено врстом и садржином банкарских послова и институција, што заједно чини целину одговарајућег банкарског система. Као посебна научна дисциплина обухвата изучавање банкарског система и банкарске праксе, принципе и технику банкарског пословања, као и изучавање општих питања кредитног система“³³.

³⁰ Према: Милојевић 2003: 234

³¹ Oxford Dictionary of Banking and Finance 2005:151

³² MacKenzie 2006

³³ Милојевић 2003: 71

2.8.2.1. БАНКА

Како у свом *Лексикону* даље пише цитирани аутор, стандардне дефиниције банке нема. Једна од могућих дефиниција јесте: „Банка је предузеће организовано на трговинским принципима, које својим пословањем тежи да постигне добит у облику кредитне марже, која представља разлику између активне каматне стопе (коју банка наплаћује за дате кредите) и пасивне каматне стопе (коју банка плаћа на позајмљена /туђа/ средства.“³⁴

По Милојевићу, појам банке може се приближно дефинисати са друга два аспекта – макроекономског и микроекономског. *Макроекономски*, банка је привредно предузеће јавног или јавно-правног карактера које снабдева привреду новцем, прима средства штедње и поново их алоцира, професионално се бави трговином новчаним капиталом и правима по основу уложеног капитала и обавља друге послове у вези са прометом новца, нарочито оне који се односе на платни промет. Да би се обезбедило несметано снабдевање новчаним средствима и одржавање макроекономског кружења новца – потребан је неки посредник, а ту улогу играју банке.

Микроекономски, банка је предузеће које се бави класичним банкарским пословима, као што су:

- 1) депозитни послови,
- 2) кредитни послови,
- 3) есконтни послови,
- 4) емисиони послови,
- 5) депо послови,
- 6) инвестициони послови,
- 7) послови форфетинга,
- 8) гаранцијски послови,
- 9) послови платног промета,
- 10) послови клиринга.

³⁴ Н.д. 41

2.8.2.2. БАНКАРСТВО У 21. ВЕКУ³⁵

Савремено конципирана банка настала је и постоји због мотивисаности власника капитала, односно инвеститора да путем оваквог институционалног облика економског субјекта остварују приходе по основу капиталисања њихове имовине исказане у новцу и капиталу. Банка је у том случају само једна од организационих форми путем и преко које власници новца и капитала стичу приход, не само по основу камате и провизије, већ и и по основу интереса, ренте, дивиденде, есконта, ломбарда, рендите, емисионог, берзанског и купопродајног курса, као и других облика капиталисања. Савремена банка није, према томе, банка дужника, односно корисника новца и капитала, већ искључиво и једино банка власника новца и капитала, односно њених инвеститора и поверилаца.

Основна делатност савремене банке, према поменутиим ауторима, јесте креација, емисија и пласман банкарских производа који имају своју рационално-оптималну проходност на финансијским тржиштима. Делатност банке 21. века није обављање активних, пасивних и неутралних банкарских послова, нити кредитних, депозитних или комисионих послова, у земљи или са иностранством, са привредом или непривредом, са становништвом или правним лицима. Пласман својих производа на конкурентним националним и интернационалним финансијским тржиштима савремена банка не остварује на традиционалан начин, понудом својих банкарских појединачних услуга на принципу „узми или остави“, прихватањем или неприхватањем услова из пословног уговора који банка намеће и диктира комитенту, већ искључиво на савремен начин, формирањем понуде од својих банкарских понуда или у форми пакета пословних аранжмана формираних на принципу „кључ у руке“.

Савремена банка је у великој предности наспрам традиционалне банке и из основа њене флексибилности и успешније прилагодљивости тржишним захтевима и осцилацијама, па као таква представља катализатор и стабилну институцију сваког финансијског тржишта, без обзира на степен његовог развоја.

³⁵ Овај део рада заснован је у потпуности на информацијама из Đukić, Vjelica, Ristić 2006: 42-43

2.8.2.3. БАНКЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ

Милојевић (2003: 43-44) даје сажет преглед банака и банкарства кроз историју и у њему наводи да се трагови банкарства могу пратити још од античког доба, а да се ковани новац појавио још у 7. веку пре нове ере, у робовласничкој земљи Лидији, у Малој Азији. Такође, око 3.000 година пре нове ере постојале су у Вавилону и Асирији установе налик на банке, о чему сведочи збирка Хамурабијевих закона из 1704. до 1662. године пре нове ере.

У античкој Грчкој, даље наводи поменути аутор, практиковано је депоновање новца у храмовима, а свештеници су имали улогу „банкара“. Храмови су, на основу богатства које су стицали убирањем десетка, поклона и слично имали развијено управљање „финансијама“, настојећи да учешћима и давањем зајмова увећају своје богатство. Римско банкарство је било копија грчког. Делатност аргентара (банкара из времена Римске империје који су се бавили примањем депозита, давањем зајмова и посредовањем у платном промету) представљала је чисто банкарске послове.

Пре безмало хиљаду година, у 12. веку, у Италији су настале прве менице, а у 14. веку је постало уобичајено да се менице не издају само у корист уплатиоца, већ и за трећа лица. Што се средњег века тиче, поново је дошло до развоја новчаног и кредитног (финансијског) система, чему су нарочито допринели меница и двојно књиговодство. У овом периоду италијански банкарски били су од одлучујућег значаја у целој Европи. Италијански мењачи, ломбарди, имали су широм европског континента своје филијале и представнике.

Када говоримо о банкама најсличнијим данашњим банкама, можемо рећи да су се оне појавиле крајем средњег века. Неке од њих су се касније развиле у жиро и депозитне банке, као што је чувена Casa di San Giorgio у Ђенови, која је основана 1408. године. То је била прва банка у данашњем смислу речи. У 16. веку су у Венецији, Ђенови и Милану настале прве жиро банке за организацију сигурног локалног безготовинског платног промета.

1672. године, приликом обуставе плаћања у енглеским крунама, банкротирао је изванредан број златара (који су деловали и као мењачи новца), па је покренуто стварање неке банке јавног карактера. Тако је 1694. године основана Банка Енглеске

(Bank of England), прва централна банка која је у исто време била и прва пословна банка. У првој половини 19. века у Немачкој су банкарско пословање обављали готово искључиво приватни банкари, од којих су поједини (нпр. Ротшилд) основали велике међународне банкарске куће.

Што се Србије тиче, први корак за прелаз на новчани систем направио је 1835. године кнез Милош.³⁶ Ковање народног српског новца почело је 1868. године, а наредне 1869. отворена је Прва српска банка у Београду. Прва страна банка на тлу Србије била је Српска кредитна банка, а отпочела је са радом 1882. године и била је заснована на већинском аустријском и француском капиталу.

Ако укратко говоримо о банкарским услугама и производима, поуздано знамо да су мењачки, депозитни и контокорентни послови настали на тлу Италије, где се први пут јавља и меница (још у 12. веку). Чек, као средство плаћања, доживљава пуни процват средином 17. века у Енглеској. Кредитне картице почињу први пут да се издају крајем 19. века у САД.

Напослетку, када се међународни саобраћај, услед великих открића, од медитеранских обала пренео на обале Атлантика – увелико се повећао новчани и кредитни промет. Италијански мењачи су због тога изгубили монопол у Европи, а утицај англо-америчког банкарства, од тада, па до данашњих дана, постепено постаје све већи и знатнији у целом свету. Захваљујући оваквом стању, у другој деценији 21. века, енглески језик јесте међународни језик банкарства и финансија.

³⁶ Kukla 1924: 14

3. МОНОЛАТЕРАЛНА ЛИНГВИСТИЧКА АНАЛИЗА ЕНГЛЕСКО-СРПСКИХ ЈЕЗИЧКИХ КОНТАКАТА У ОБЛАСТИ БАНКАРСТВА И ФИНАНСИЈА

У овом поглављу рада бавимо се монолатералном лингвистичком анализом енглеско-српских језичких контаката у области банкарства и финансија. Ана лиза је монолатерална зато што наше истраживање иде искључиво од енглеског језика ка српском језику. Овакав приступ заснован је на чињеници да српски језик банкарства и финансија, синхронијски посматрано, у потпуности настаје под директним утицајем енглеског језика, док правац утицаја од српског језика ка енглеском језику банкарства и финансија изостаје. Самим тим, наш циљ јесте лингвистичка анализа српског језика банкарства и финансија, уз стално присутан енглески сегмент као неизоставни компаративно-контактни чинилац ове анализе.

Са чисто лингвистичког, односно микролингвистичког становишта, предмет овог поглавља јесте анализа контактотерминама српског језика банкарства и финансија које су настале адаптацијом енглеског елемента путем преузимања уз преобликовање и путем превођења. Дефиниције и тумачења појмова *контактотерминама* и *англицизам* дали смо у поглављима 2.5. и 2.6, а о *типовима адаптације* исцрпно смо писали у поглављу 4.2. рада.

Са макролингвистичког, пре свега социолингвистичког, становишта, предмет овог поглавља јесте да одреди видове, типове и врсте утицаја енглеског језика на српски језик анализираних струке и науке, затим да, у оквиру дела о термилошким питањима, размотри критеријуме за вредновање термина, као и да се осврне на процесе нормирања и стандардизације језика струке и науке у Србији, укључујући, при томе, како институционалне, тако и ванинституционалне захвате у овој области. Коначно, нећемо у овом делу рада одустати ни од давања нашег мишљења о даљим корацима потребним да се српски језик банкарства и финансија „доведе у ред“, у смислу његовог ваљаног нормирања и стандардизације.

3.1. МИКРОЛИНГВИСТИЧКО СТАНОВИШТЕ

У намери да јасно и прегледно обрадимо адаптацију англицизама банкарско-финансијске струке српскога језика, ову појаву посматрамо из три угла. Први угао је везан за аспекте адаптације на графолошко-фонолошком нивоу, други за адаптацију на морфолошком нивоу, а трећи угао је везан за аспекте адаптације на семантичко-прагматичком нивоу. У вези са оваквим ад хок приступом анализи, потребно је овде поменути да постоји висок степен интеррелација између језичких нивоа, као и да је немогуће потпуно изоловати само један језичких ниво за посебна истраживања, јер тиме уводимо вештачки елемент у анализу. Као и свака структура, и језичка структура јесте целина која се не може раставити на саставне делове без губитака, па ћемо се стога трудити да анализу сместимо у ширу формално-функционалну перспективу. При томе, посебну пажњу посвећујемо лексици, као најоучљивијој специфичности (сваког) језика струке. Лексику једног језика (струке и науке) чине, како самосталне речи, односно лексема, тако и парадигме лексема, колокације, фразеологизми и метафорички и идиоматски изрази, а сви они заједно могу бити означени као лексичке јединице. Лексичке јединице, као везивно ткиво свих језичких нивоа, дакле, паралелно и синхроно посматрамо из сва три поменута угла.

Напоследку, истичемо две битне чињенице. Прво, у овом делу рада осврћемо се искључиво на оне микролингвистичке сегменте који су специфични за контактотерминеме српског језика банкарства и финансија, не укључујући, при томе, другим научним радовима већ доказане и истражене елементе адаптације англицизама српског језика под утицајем енглеског језика. И друго, као што смо навели у уводном делу рада, наше усредсређење је на значењско-прагматичким, односно семантичко-комуникативним и функционално-стилским аспектима језика струке, као најсавременијем начину проучавања специјализоване лексике и терминологије,³⁷ уједно и најзапостављенијем приступу проучавања у нас. Обличко-творбени процеси адаптације, који су предмет великог броја научно-истраживачких радова, код нас су, управо из тог, али и горе поменутог разлога, у другом плану.

³⁷ Sager 1990

3.1.1. ГРАФОЛОШКО-ФОНОЛОШКИ АСПЕКТИ АДАПТАЦИЈЕ

Први корак у адаптацији англицизама јесте прилагођавање њиховог изговора и ортографије правилима српскога језика, језика примаоца. Постоји више чинилаца који утичу на степен и облике графолошко-фонолошке адаптације, а неки од њих су: разлике и сличности између фонолошких система и ортографских традиција језика у контакту, околности у којима се контакт одвија, интензитет језичког контакта, медијум у којем се контакт остварује. Поступке и принципе, по којима се ортографско-фонолошка адаптација англицизама у српском језику одвија, детаљно су, између осталих, анализирали Твртко Прћић и Рудолф Филиповић. У оквиру овог рада биће речи само о оним графолошко-фонолошким обележјима која се односе на одреднице из нашег Речника, то јест на наш банкарско-финансијски корпус.

Изузетна терминолошка динамичност језика струке и науке, који прати и именује новотарије банкарско-финансијских производа, услуга и пословања на овом професионалном подручју, доводи до тога да се у српском језику струке може запазити изузетно велика недоследност, варијатност и неуједначеност при адаптацији англицизама на графолошко-фонолошком нивоу. Разлог за ову појаву јесте не само разлика у системима енглеског и српског језика, већ и одсуство експлицитне норме која би детаљно регулисала ове процесе³⁸, као и произвољне графолошко-фонолошке интерпретације англицизама аутора текстова и преводилаца. Те интерпретације су неретко врло забрињавајуће, јер се код једног те истог аутора јављају различите верзије једне те исте лексичке јединице.

У начелу, можемо да издвојимо два основна графолошко-фонолошка „правца“ карактеристична за српски језик банкарства и финансија када је адаптација позајмљеница на овом нивоу у питању:

- 1) адаптација енглеских позајмљеница врши се преобликовањем српске реплике (према изговору модела, ортографији модела или комбиновано),

³⁸ Ситуација је тек делимично побољшана након објављивања допуњеног издања Правописа српскога језика (2010) са упутствима Т. Прћића о транскрипцији енглеских властитих имена у српском. Али, то никако није довољно за решење проблема квалитетне и постојане адаптације објективно потребних англицизама у српском језику.

- 2) задржава се изворна енглеска графија (без граматичке адаптације и са делимичном граматичком адаптацијом).

Прво ћемо рећи нешто више о првом наведеном случају, адаптацији позајмљеница, односно англицизама струке, преобликовањем српске реплике. Према добро познатој и опште прихваћеној контактано-лингвистичкој теорији професора Филиповића, основни фонолошко-графолошки облик позајмљенице може се формирати на један од четири следећа начина:

- према изговору модела у складу са правилима трансфонемизације
- према ортографији модела заменом графема језика даваоца графемом или графемама језика примаоца
- према комбинацији ортографије и изговора модела
- под утицајем језика посредника.

3.1.1.1. ФОРМИРАЊЕ АНГЛИЦИЗАМА ПРЕМА ИЗГОВОРУ МОДЕЛА

У већ поменутој теорији Р. Филиповића (Filipović 1986: 69-72, Filipović 1990: 30) трансфонемизација се посматра као замена фонолошких елемената језика даваоца елементима језика примаоца, а у току формирања фонолошког облика позајмљенице. Филиповић разликује три типа трансфонемизације: *потпуна* или *нула трансфонемизација* (ако се фонеме модела замењују одговарајућим фонемама језика примаоца чији опис одговара опису фонема модела), *делимична* или *компромисна трансфонемизација* (ако опис фонеме језика примаоца којом се замењује фонема језика даваоца само делимично одговара опису фонеме језика даваоца) и *слободна трансфонемизација* (ако фонема језика даваоца нема чак ни делимичне артикуларне елементе у језику примаоцу, па се замењује сасвим слободно, без икаквог ограничења у вези са описом фонеме језика примаоца).

Наводимо неколико примера за формирање англицизама према изговору модела (наравно, из нашег банкарско-финансијског корпуса):

- ✓ *колатерал* (collateral)
- ✓ *ритејл* (retail)
- ✓ *корпорет* (corporate)
- ✓ *левериџ* (leverage)
- ✓ *кастоди* (custody)

- ✓ *комплајанс* (compliance)
- ✓ *сабпрајм* (subprime)
- ✓ *хеџ* (hedge)
- ✓ *фјучерси* (futures)
- ✓ *рекурс* (recourse)
- ✓ *леџер* (ledger)
- ✓ *рајдер* (rider)

3.1.1.2. ФОРМИРАЊЕ АНГЛИЦИЗАМА ПРЕМА ОРТОГРАФИЈИ МОДЕЛА

Док енглески језик има ортографију засновану на етимологији речи, српска ортографија се ослања на изговор, те при формирању англицизама према ортографији модела долази до одређених одступања приликом замене графема, тј. фонема у језику примаоцу. Филиповић је у својој теорији одредио неке принципе преме којима се може лакше пратити адаптација према ортографији (то су тзв. једначења у ортографији двају језика). Према овоме, енглески двоструки сугласници замењују се једним сугласником у српском језику, а слова енглеског алфабета која не постоје у српском ћириличком и латиничком писму замењују се по принципу сличности изговора ($q = kv$ (kv), $w = v$ (v), $x = ks$ (ks), $y = j$ (j)).

Примери формирања англицизама струке и науке према ортографији модела:

- ✓ *револвинг* (revolving)
- ✓ *овердрафт* (overdraft)
- ✓ *портфолио* (portfolio)
- ✓ *трансфер* (transfer)
- ✓ *постинг* (posting)
- ✓ *пегинг* (pegging)
- ✓ *инсталмент* (installment)
- ✓ *варант* (warrant)
- ✓ *нетинг* (netting)
- ✓ *лендер* (lender)
- ✓ *ЛИБОР* (LIBOR)
- ✓ *лот* (lot)

3.1.1.3. ФОРМИРАЊЕ АНГЛИЦИЗАМА КОМБИНАЦИЈОМ ОРТОГРАФИЈЕ И ИЗГОВОРА МОДЕЛА

Овакав начин формирања англицизама струке и науке подразумева да је англицизам формиран делом према ортографији, а делом према изговору, с тим да први део англицизма може следити ортографију, а други изговор, и обрнуто. И ова категорија у нашем корпусу је врло бројна; дајемо примере:

- ✓ *гудвил* (goodwill)
- ✓ *револвинг кредит* (revolving credit)
- ✓ *грејс период* (grace period)
- ✓ *мултилатерални клиринг* (multilateral clearing)
- ✓ *неутрални спред* (neutral spread)
- ✓ *offset kredit* (offset credit)
- ✓ *примарни одитор* (primary auditor)
- ✓ *кластер* (cluster)
- ✓ *синкинг фонд* (sinking fund)
- ✓ *спот дил* (spot deal)
- ✓ *сабпрајм лендинг* (subprime lending)
- ✓ *труст компанија* (trust company)

3.1.1.4. ЗАДРЖАВАЊЕ ИЗВОРНЕ ЕНГЛЕСКЕ ГРАФИЈЕ

Пре само пар деценија било је скоро незамисливо неконтролисано користити енглеске речи написане изворном графијом у тексту (било које врсте и намене) на српском језику. Наравно да је изворне енглеске графије било, али је она или давана курзивно, или стављана под знаке навода, у заградама, или је уз њу даван и транскрибован (или преведен) српски облик, ћирилички или латинички, или су коришћене комбинације наведених могућности за увођење енглеских речи у српски. При томе, та изворна енглеска графија је често била везана за англо-америчка властита имена, која су, (због форсиране употребе латиничког писма и хрватске ортографије у бившим Југославијама) углавном писана изворно, као у језику даваоцу. Није било речи о масовној појави задржавања изворне графије за писање речи не-властитих имена, па чак ни у домену стручних терминологија.

А сада је то постала уобичајена ствар. Без икаквог скрупула, а о норми и писмености да не причамо, „вешти делатници струке и науке“ користе изворну енглеску графију за низ неологизама који убрзано стижу у српски језик. Али, и не само за њих. Одомаћени и ушушкани у српском језику, изворни енглески ортографски облици могу сада да се користе и „ретроактивно“. Једна дама из високих финансијских кругова у Србији користи *traveller's čekovi* за давно одомаћен и општеприхваћен израз *путнички чекови*, ублажавајући мало касније свој став, душебрижно одлучивши да ипак користи само транскрибовано *травелерс чекови*!

Не користи се више ни курзив, ни заграде, ни знаци навода. Штавише, подразумева се да треба да знате енглески језик као матерњи, те да пратите накарадно англизоване „српске“ текстове који више нису ни англосрпски језик, већ још већа брука и срамота свих нас и нашега језика. Ово је очигледан доказ изузетно дубоке кризе у којој се налази српски језик.

О овој појави писаћемо детаљно у наставку рада, а сада дајемо примере за задржавање енглеске графије у српском језику банкарства и финансија, и то код речи које остају у потпуности граматички неадаптиране, као и код речи којима се слободно и „спонтано“ додају домаћи суфикси, некад са цртицом а некад без ње, некад само у комбинацији са српским латиничким писмом, а некад у комбинацији и са ћириличким.³⁹

- ✓ SWIFT-ова потврда
- ✓ blue chip инвестиција
- ✓ churning
- ✓ flat pozicija
- ✓ prime kamatna stopa
- ✓ compliance-procedura
- ✓ back-to-back akreditiv
- ✓ lobby banking
- ✓ stand by aranžman
- ✓ caps
- ✓ hire purchase

³⁹ Већина примера преузета је из уџбеника *Банкарство* који је објављен 2006. године од стране Економског факултета у Београду, као и *Приручника за стручну обуку приправника у банкама* из 2010. године, иза којег стоји Удружење банака Србије. За додатне информације о овим изворима погледати део рада под називом *Литература*.

- ✓ floors
- ✓ Internal Ratings Base pristup
- ✓ Value at Risk pristup
- ✓ cost-benefit анализа
- ✓ dealing poslovi
- ✓ customer трансфери
- ✓ m-banking
- ✓ web-bankarstvo
- ✓ instalment kartica
- ✓ ATMovi
- ✓ prima rate
- ✓ collarsi
- ✓ custody poslovi
- ✓ lock-in клаузула
- ✓ call/put opcija
- ✓ cash desk
- ✓ drawdown period
- ✓ „fill or kill“ nalog

Овде истичемо две чињенице. Као прво, појава задржавања изворне енглеске граfiје у српском језику банкарства и финансија јесте изузетно честа. Као друго, примери које смо навели су заиста само кап у мору, само мала илустрација за ову појаву. Нажалост, када год се јави потреба за морфолошким уклапањем неке „нове“ речи или израза у српском језику, овој појави се прибегава као „најлогичнијем и најприроднијем“ решењу. Увођене изворне енглеске граfiје олакшава већ распрострањену употребу именица у премодификацији, које, на овај начин, не изискују морфолошку адаптацију. Овим путем бесконачно се умножава број околионализама, који неретко остају „заробљени“ у свом неадаптираном и, уопштено гледано, недефинисаном облику.

Такође, код многих англицизама српског језика банкарства и финансија наилазимо на појаву паралелних графолошких облика/варијанти – са оригиналном

енглеском графijом и транскрибованих. У наставку даjемо само неке од десетина примера за ову поjаву:

- ✓ compliance / комплајанс
- ✓ custody / кастоди
- ✓ cashflow / кешфлоу
- ✓ retail / ритејл
- ✓ corporate / корпорет
- ✓ due dilligence / дју дилиценс
- ✓ branch / брeнч
- ✓ forwards / форвардси
- ✓ underwriter / андеррајтер
- ✓ tiering / тајеринг
- ✓ swap / своп
- ✓ swing / свинг
- ✓ bucket shop / бакит шоп
- ✓ staggng / стегинг
- ✓ rollover / роловер
- ✓ rider / рајдер
- ✓ rate lock / рејт лок
- ✓ proxy / прокси
- ✓ pool / пул
- ✓ antidumping / антидампинг
- ✓ baby bonds / бејби бондс
- ✓ benchmark / бенчмарк
- ✓ cash dispenser / кеш диспенсер
- ✓ increment / инкремент

Транскрибовани облици упућују на то да су процеси адаптације и интеграције у jезику примаоцу започели, мада паралелна употреба графолошких облика код разних корисника остаје проблем, зато што се често у дужем временском периоду користе оба облика,⁴⁰ што би требало решити експлицитнијом jезичком нормом.

⁴⁰ У готово сваком сегменту нашег корпуса, без обзира на корпусни медијум, канал, сврху, стил или лект, ова појава jесте jедна од најчешћих појава у испитиваном jезику струке и науке.

3.1.1.5. ФИНАЛНЕ И МЕДИЈАЛНЕ КОНСОНАНТСКЕ ГРУПЕ

Филиповић (1986: 108) је писао о утицају енглеског језика на фонемску редистрибуцију у српскохрватском језику и проширивању консонантских група које се могу појавити на крају (финалне консонантске групе) и у средини (медијалне консонантске групе) речи. Англицизми из нашег корпуса потврђују ове налазе, а ми додајемо још неколико примера који нису обухваћени поменутом литературом:

- ✓ трочлана медијална консонантска група
 - нчм у *бенчмарк*
 - нкл у *инклиринг*
 - јнз у *Кејнзијанизам*
 - рдр у *овердрафт*

- ✓ трочлана финална консонантска група
 - лтс у *гилтс*
 - мпт у *промпт*

3.1.1.6. ВЕЛИКО СЛОВО, ТАЧКА И ЗАПЕТА

Појава пресађивања појединих енглеских правописних образаца у српски језик постала је више него честа. На пример, у вишечланим лексемама у српском језику неоправдано се, по енглеском моделу, сви чланови пишу великим словом (Универзал Банка, Привредна Банка Београд, Служба Ревизије, Корпоративни Сектор, Извршни Директор)⁴¹.

У вишецифреним бројевима ради раздвајања хиљада пише се запета уместо тачка, а код децималних бројева, уместо запете користи се тачка (на пример 5,676,780 уместо 5.676.780 и 456.50 уместо 456,50)⁴². Напомињемо да је у банкарско-финансијској струци, која углавном барата новчаним износима овакав приступ више од пуког кршења правописних норми српскога језика. Он може да доведе до озбиљних проблема у тумачењу количине финансијских средстава исказаних на српском језику, али уз употребу енглеских правила нумеричке интерпункције.

⁴¹ Правопис српскога језика (2010) т. 38 – т. 79

⁴² Правопис српскога језика (2010) т. 143 – т. 157

3.1.2. MORFOLOŠKI ASPEKTI ADAPTACIJE

Кад страна реч уђе у језик прималац, после фонолошке адаптације најчешће наступа интерференција на морфолошком нивоу и интеграција у складу са законитостима језика примаоца. Интеграција на морфолошком нивоу је постепена и састоји се од:

1. образовања основног морфолошког облика – трансморфемизације, и
2. интегрисања англицизма у граматички систем језика примаоца (Шипка 1999, Filipović 1990)

Професор Филиповић (1986: 119-124) издваја *три типа трансморфемизације*:

а) *нулту* – када се модел у језик прималац преузима као слободна морфема без везане морфеме, и где не постоји потреба за морфолошком адаптацијом основног облика (формула: слободна морфема + нулта морфема/нулта везана морфема). Пошто се у српском језику, за разлику од енглеског, поједине врсте речи завршавају на карактеристичан начин, а конверзија једне врсте речи у другу је неуобичајена, овај тип трансморфемизације јесте најчешћи у случају именица, јер и у енглеском и у српском велики број именица следи овакав морфолошки образац.

б) *компромисну трансморфемизацију* – када позајмљеница задржава суфикс – везану морфему из језика даваоца, која, иако фонолошки адаптирана, није у складу са системом језика примаоца (формула: слободна морфема + везана морфема). Такви англицизми нису завршили процес адаптације и постоји тенденција да се ти облици даље адаптирају, а ако се задрже на том ступњу представљају иновације у морфолошком систему језика примаоца. Најчешћи примери компромисних реплика јесу англицизми са везаним морфемама *-er* и *-ing*.

в) *потпуну трансморфемизацију* – када се даље наставља морфолошка адаптација везане морфеме и она се замењује везаном морфемом исте функције и значења из језика примаоца. Такве позајмљенице су потпуно адаптиране и потпуно интегрисане у систем језика примаоца (формула: слободна морфема + домаћа везана морфема).

Један од општих закључака теорије језика у контакту јесте да се слободне морфеме позајмљују слободно као вид попуне празних места у вокабулару, док се везане морфеме, типа творбених суфикса, иако некада у језик прималац прелазе као

део компромисне реплике, теже позајмљују и временом замењују суфиксима језика примаоца исте семантичке вредности.

3.1.2.1. ИМЕНИЦЕ

Разлике између категорије рода, који је у енглеском природан а у српском језику граматички, резултирају одређеним променама у морфолошкој адаптацији именица. Поред англицизама који задржавају природни род јер означавају особе мушког пола, и англицизми с нултом морфемом који се у номинативу сингулара завршавају на консонант, иако у језику даваоцу припадају средњем роду, у српском су углавном мушког рода. За корпус англицизама у банкарско-финансијској терминологији тенденција мушког рода јесте више него очигледна, на пример:

- ✓ *бартер, концерн, трансфер, дампинг, клиринг, акцепт, дериват, акредитив, свич, хеј.*

Следећи ову тенденцију маскулинизације извештан број речи које се у енглеском завршавају вокалом *-и* у српском језику такође прелазе у мушки род:

- ✓ *мани, пени, прокси, кастоди.*

Анализа корпуса показује да све именице које се у енглеском завршавају наставком *-ion* прелазе у женски род у српском језику и добијају наставак *-ија*:

- ✓ *инфлација, стагфлација, девалвација, репудијација, доларизација, ренунцијација, регресија, зериозација.*

Српски језик показује изразиту склоност ка позајмљивању именица са суфиксом *-ing*:

- ✓ *холдинг, клиринг, нетинг, антидампинг, хејинг, рејтинг, фронтлоудинг.*

Овај наставак понекада се замењује домаћим наставком за творбу глаголских именица, тако да постоје и:

- ✓ *хејовање, нетовање, клиринговање.*

Као што су многа досадашња истраживања англицизама у српском и српско-хрватском језику регистровала случајеве да је као енглески модел послужио облик множине (Surdučki 1978:295; Filipović 1990:62-63), и у нашем корпусу забележили смо неколико примера ове појаве:

✓ *капси/кепси, коларси, флорси, форвардси, фјучерси*⁴³.

Најчешће се енглески множински облик не користи као једнина већ као множина, и то додавањем домаћег облика за множину на изворни облик.

3.1.2.2. ГЛАГОЛИ

Први степен морфолошке адаптације глагола састоји се у одређивању инфинитивног наставка реплике. Шипка (1999: 268-270) наводи пет теоријски могућих наставака који се користе у творби глагола (*-ати, -ирати, -исати, -ити, -овати*). Иако овај аутор истиче да је најпродуктивнији наставак из ове групе наставак *-ирати*, у оквиру нашег испитиваног корпуса ипак је нешто већи број глагола са наставком *-овати*:

✓ на пример *колатеризовати, амортизовати, валоризовати, консолидовати, компензовати, хеџовати, свичовати, аутентификовати, ауторизовати, форфетовати, имунизовати,*

нешто мање је глагола који имају поменути наставак *-ирати*:

✓ на пример *лимитирати, ликвидирати, синдицирати, кеширати, индосирати, алоцирати,*

док глагола са суфиксом *-исати* има најмање:

✓ на пример *капиталисати, хонорисати, имобилисати.*

Што се тиче категорије глаголског вида, српски језик разликује две групе глагола: прва је аспектно означена морфолошким елементом, па су глаголи или перфективни или имперфективни, док другу групу чине двовидни глаголи који имају један облик, а вид се одређује контекстом. Глаголски англицизми се у току примарне адаптације усвајају у једном морфолошком облику и имају ограничену способност

⁴³ Интересантно је то да је именица *фјучерси* формирана додавањем домаћег облика за множину на изворни енглески облик, док је именица *опције*, блиска по значењу именици *фјучерси* (в. Moris, Siegel, Dabić 1995), настала без додавања домаћег облика за множину на изворни облик (*futures*→*фјучерси*; *options*→*опције*).

изражавања глаголског вида на основу контекста, што иначе није специфично за српски језик у коме постоји тенденција да глаголи буду аспектно одређени. Анализа глагола из нашег корпуса открива да је већина њих аспектно амбивалентна, те да се вид одређује у зависности од контекста. Готово сви глаголи – позајмљенице које смо навели као примере у претходном пасусу су аспектно амбивалентни, а пошто они, као специјализована лексика, чине део лексике општег српског језика, на овај начин број двовидских глагола у српском језику умногоме се повећава. Такође, у извесном смислу, ова појава представља новину у систему коњугације језика примаоца. Ивић и Брборић (2007:59-60) упозоравају: „Поплава двовидских глагола као *организовати* или *организовати* озбиљно је нарушила једно од основних правила словенске коњугације – да сваки глагол има један од двају видова, свршени или несвршени.“

Додаћемо још да се перфективни глаголи творе префиксима –*из (искеширати, исколатеризовати)* и –*до (докапитализовати)*.

3.1.2.3. ПРИДЕВИ

Морфолошка адаптација придева - англицизама српског језика банкарства и финансија познаје, као и код англицизама у српском језику уопше, неколико категорија.

Као прво, ту су морфолошки неасимиловани придеви, „фосилизовани“ на нивоу примарне садржинске, често уз одсуство примарне обличке адаптације:

✓ *бланко, flat, first-cut, front-end, фронт, офлајн, рутејл.*

Такође, јављају се придеви који су морфолошки адаптирани домаћим наставцима, иако припадају примарној адаптацији, дакле нису изведени од адаптираних именичких англицизама у оквиру секундарне адаптације:

✓ *ломбардни, антидилутивни, капиталан, корпоративни, фискални, транслациони, промптни.*

У току секундарне адаптације од адаптираних именичких англицизама се помоћу везаних морфема могу градити придевске позајмљенице, а као најчешћи суфикси јављају се:

- ✓ *-ан* *колатерализован, ликвидан, солвентан, рекурентан,*
- ✓ *-ски* *антидампински, буџетски, картичарски, форвардски,*
- ✓ *-ни* *акцептни, арбитражни, композитни, конфирмациони,*
дебитни, монетарни, трансакциони.

Број придевских англицизама насталих у току секундарне адаптације, односно изведених од именичких или неких других основа, није ограничен и коначан и потенцијално може да представља трајан продуктивни образац.⁴⁴

Утицај енглеског језика на српски језик огледа се, између осталог, и у једној појави везаној за придеве. Наиме, у придевској функцији, у оквиру именичких синтагми, користе се именице у премодификацији. Ова појава је врло честа у стручним текстовима.⁴⁵ Иако појава именица у придевској функцији не представља синтаксичку иновацију у српском језику, интензификација ове појаве са сигурношћу се може приписати утицају енглеског језика. Следи неколико примера из нашег језика струке и науке:

- ✓ *baby bonds, бакит шоп, бланкет хипотека, кол мани, кеш колатерал,*
cost-benefit analiza, касмоди банка, fallout rizik, leveridž rizik, grinfield
projekat, хец фонд, харакири размена, инкам обвезница, свич дил.

Напоследку, помињемо и чињеницу да под утицајем енглеског језика наилазимо на веома распрострањену употребу извесних префикса и префиксоида, као на пример:

- ✓ *макро-* *макроекономски*
- ✓ *микро-* *микрозајам*
- ✓ *екстра-* *екстрапрофит*
- ✓ *супер-* *супердивиденда*

⁴⁴ Опаском коју дају Брабец, Храсте и Живковић (Brabec, Hraste, Živković 1968:86), а то је да придеви који се завршавају на *-ски, -шки, -ни* имају искључиво *одређени* облик, указујемо на могући правац поменутог продукције.

⁴⁵ Шевић 1996:84

- ✓ *мулти-* *мултиклиринг*
- ✓ *квази-* *квазиновац*
- ✓ *e-* (у значењу *електронски*) *e-готовина, e-кеш, e-банкарство*
- ✓ *евро-* *еврозајам, евроопција, еврообвезнице*
- ✓ *анти-* *антидампинг*
- ✓ *контра-* *контра-акредитив*

3.1.2.4. ИНИЦИЈАЛИЗМИ

Опште је позната чињеница да енглески језик, и то посебно његови стручни регистри, „врви“ од иницијализама. Тежња језика да буде економичан, те да низ све сложенијих научно-стручних термина искаже што концизније и пријемчивије, води ка пролиферацији скраћених облика. Ова појава је толико узела маха да су нам данас потребни речници скраћеница, речници без којих би низ ових облика остао семантички недокучив и непрозиран.

Уобичајена подела иницијализама, облика који се састоје од почетних слова речи, јесте на алфабетизме и акрониме. Алфабетизми се изговарају слово по слово (сричу, спелују), а акроними се изговарају као речи.⁴⁶ Српски језик банкарства и финансија преузима бројне енглеске иницијализме, а заједничка црта свим овим појединачним процесима преузимања јесте да се одвијају стихијски, по сопственом нахођењу и вољи особе која их „преводи/преузима“, стварајући при том апструзан и хаотичан лексички скуп, пун хапакса и паралелних квазинорми.

Наш циљ није да у недоглед набрајамо све енглеске алфабетизме и акрониме банкарско-финансијске струке, поготово не њихове, већ поменуте, рогобатно сковане парове у српском, већ да дамо предлоге како да се, у складу са Правописом српскога језика и саветима професора Прћића,⁴⁷ квалитетно реше конкретни проблеми писања и изговарања појединих иницијализама из нашег анализираног корпуса⁴⁸.

⁴⁶ Према: Перваз 1996: 105

⁴⁷ Правопис српскога језика 2010: 146-150 и Прћић 2005: 220-227 не гледају потпуно исто на проблем скраћивања речи. Штавише, за разлику од *Правописа*, Прћић сматра да акроними уопште нису скраћенице, већ да се налазе у домену творбе речи и да имају изразит лексички статус. Ми ћемо се у

- Латинички верзални алфабетизми, односно полулексикализовани акроними *LBO, MBO, IBO, ILC, OTC, ATM, TRB, TB* могу се, због свог високог степена интегрисаности у систем српског језика струке и науке, али и подесности словног склопа, по потреби пресловити у ћирилично писмо (*ЛБО, МБО, ИБО, ИЛЦ, ОТЦ, АТМ, ТРБ, ТБ*).
- Верзални акроними *SWIFT, LIBOR, POS, FOREX, EURIBOR, ROI* могу се, због свог високог степена интегрисаности у систем српског језика струке и науке, по потреби пресловити у ћирилично писмо (*СВИФТ, ЛИБОР, ПОС, ФОРЕКС, ЕУРИБОР, РОИ*), али и користити као вербализовани, односно интегрисани лексикализовани акроними, са великим почетним словом, да у овој фази адаптације одрже везу са својим изворним обликом (*Свифт, Либор, Пос, Еурибор, Форекс, Рои*).
- Акрониме – инерцијске синониме *LOC* и *L/C* треба „ослободити“ синонимије на следећи начин: облик *LOC* треба искључиво користити у значењу *line of credit*, а акроним *L/C* треба искључиво користити у значењу *letter of credit*. Могуће је, због њихове одомаћености, извршити и пресловљавање у ћирилично писмо (*ЛОЦ, Л/Ц*).
- Вербализовани, односно интегрисани лексикализовани акроним (*Repo* < *REPO*) треба писати без почетног великог слова (*Repo>repo*), и исто тако и ћириличким писмом (*repo*).
- Верзално-деверзални акроним *VaR* може се, због степена своје интегрисаности, пресловити, по потреби, у ћирилично *ВаР*.

овоме сложити са Прћићем, али се и придржавати поделе коју смо навели у овом поглављу, без бојазни да нарушимо намеру ослањања на Прћићев модел и модел дат у *Правопису*.

⁴⁸ Значења свих иницијализама које смо овде анализирали дата су у нашем Речнику.

- Облик *CAMEL* због своје визуелне и значењске специфичности, те ужестручне непрозирности, треба, бар за сада, писати изворно, односно латиничким писмом.
- Процес формирања иницијализама, односно алфабетизама и акронима, можемо у српском језику да искористимо са циљем избегавања прекомерне употребе англицизама, као и активације српског лексичког материјала, па тако фјучерси могу бити *СТУ* (стандардизовани термински уговори), форвардси *НТУ* (нестандардизовани термински уговори), а *ТН* може да буде облик употребљен уместо сировог англицизма *T-note*, који је код нас у употреби. Наравно, ово су само предлози за неке новине у језику струке, а за њихово прихватање и употребу потребан је консензус лингвиста и запослених у банкарско-финансијском сектору.

Начини уклапања поменутих иницијализама у дати контекст при писању и читању (говорењу) у потпуности се заснивају на већ постојећим решењима Правописа и Прћића, поменутих у фусноти у оквиру ове теме нашег рада.

3.1.3. СЕМАНТИЧКО-ПРАГМАТИЧКИ АСПЕКТИ АДАПТАЦИЈЕ

3.1.3.1. СТРУКОВНА МИКРОВАРИЈЕТЕТСКА ПОЛИСЕМИЈА

Додатним раслојавањем банкарско-финансијског варијетета српскога језика добијамо *микроваријетете* или *подрегистре језика струке и науке*. Ови микроваријетети настали су раслојавањем језика на основу формално/неформалне дистинкције стила и дихотомије говорни/писани језик. На тај начин смо добили три микроваријететске области: професионализме, професионални жаргон и ужестручну лексику.

Такође, у оквиру раслојавања банкарско-финансијског варијетета српскога језика могуће је говорити и о *струковним микроваријететима*. То су подрегистри,

микроваријетети језика струке и науке настали у оквиру појединачних струка које постоје у окриљу главног варијетета, те тако говоримо о струковним микроваријететским областима као што су рачуноводство, банкарство, финансије, берзанско-брокерски послови, осигурање.

Овде морамо да истакнемо чињеницу да се комплексност и разнородност терминологије српскога језика банкарства и финансија огледа у низу даљих, још „ситнијих“ раслојавања у оквиру поменутих микроваријетета. Та даља раслојавања воде нас до појединих служби и сектора у оквиру финансијских институција које су развиле специфичну, себи јединствену терминологију богату полисемичном струковном лексиком. О раслојавању микроваријетета ове врсте писали смо детаљно у делу рада 2.2.2.

Све у свему, полисемичност струковних микроваријетета заснива се на чињеници да у оквиру различитих банкарско-финансијских (под)струка постоје термини истог облика али различитих појмовних вредности. Наравно, те реализације зависе од професионалног поља (струке) у којима се ти термини употребљавају. Наше мишљење је да, када је ова појава у питању, нема суштинских разлика међу вишеструким појмовним реализацијама полисемантичких микроваријететских термина и да постоји опште везивно ткиво, универзалност архисеме, која указује на то да се овде ради о сродним семантичким дериватима једног те истог термина, а не о хомонимијским облицима више различитих термина.

Уз коментар да се, у контрастивном погледу, већина енглеских и српских термина налази у односу делимичног поклапања,⁴⁹ ову нашу тврдњу поткрепљујемо низом примера⁵⁰.

Овердрафт (енг. overdraft) јесте изузетно заступљен професионални (банкарски) англицизам. Иначе, овердрафт представља један од најједноставнијих, а уједно и најчешћих облика новчане позајмице банке својим клијентима, и то преко текућих рачуна клијената. Када се ради о кредиту по текућем рачуну физичких лица, овакав облик кредитирања у српском језику банкарства назива се *диспозициони*

⁴⁹ Đorđević 1982:81

⁵⁰ Окосница тумачења и поређења енглеских и српских термина у овом и наредним поглављима заснована је на речнику Б. Симурдић (Симурдић 2006), лексикону Д. Милојевића (Милојевић 2003), Oxford Dictionary of Banking and Finance (2005), као и на личном искуству аутора у овом вишегодишњем раду са лицима из банкарско-финансијске области.

кредит, а када се ради о кредитирању правних субјеката, користи се израз *кредит по текућем рачуну* или *оквирни кредит*. Ово је пример за полисемичност српског банкарског струковног термина овердрафт у оквиру две различите службе у банци, службе за рад са физичким лицима (енг. retail) и службе за рад са правним лицима, то јест привредним субјектима (енг. corporate).

Леверици (енг. leverage) у општој финансијској терминологији јесте појава везана за такозвано дејство полуге, односно задуживање. Леверици представља однос између задужења компаније и њеног капитала. У рачуноводству, термин леверици се користи за обавезе по кредитима, а у банкарству за узајмљивање новца по фиксној камати који се користи за генерисање више новца од камате која се плаћа. Врло је јасно да је „дејство полуге“ основа свих ових значења.

Конверзија (енг. conversion) у ствари јесте претварање, замена. У брокерско-берзанској терминологији конверзија јесте замена једне врсте хартија од вредности другом, док је у осигурању такође у питању замена, али једне полисе другом полисом.

Гудвил (енг. goodwill) представља, у оквиру финансијске специјализоване лексике, добру репутацију и везе компаније, њен углед, а све у смислу вишка куповне цене у односу на правичну тржишну вредност нето-активе. У рачуноводству, гудвил је термин за улагања изнад књиговодствене вредности. Веза је очигледна.

Термин кастоди (енг. custody) у српски језик банкарства и финансија донео је извесну пометњу. Наиме, у општем енглеском језику кастоди представља чување, старатељство и надзор, а терминологизацијом ове лексеме у регистру банкарства и финансија добили смо термин који се односи на чување и надзор (чак и управљање) депонованим средствима клијената. Преузимање овакве појмовне вредности енглеског термина објединило је у нашем банкарству и депонентни (прави депо посао – остављање покретних драгоцености и вредности на чување у сеф) и депозитни (неправи део – полагање новца у банку) посао. Међутим, у неким нашим банкама запослени у депоу искључиво свој посао зову кастоди послом, а то је случај и са запосленима који раде на депозитним пословима управљања хартијама од

вредности, тако да добијемо сужење и измену значења (а самим тим и полисемичност) термина кастоди у српском језику. Боље је зато користити већ постојеће српке термине. Једнозначни су и јасни.

Холдинг (енг. holding) је термин чија се струковна микроваријететска вишезначност заснива на појму власништва. Холдинг представља власнички удео, количину хартија од вредности у поседу једног власника. Такође, холдинг је елиптични облик од холдинг-компанија, која опет, уз помоћ већинског власништва, поседује, контролише и руководи својим компанијама-кћеркама.

Пирамидалност (енг. pyramiding) представља стварање група компанија преузимањем контролног интереса у више компанија, од којих је свака компанија већа од матичне. У финансијама, овај термин се односи на коришћење зараде на папиру за додатна улагања, чиме се повећава неелиминисана позиција, а у банкарству пирамидалност је коришћење кредита за репрограмирање неизмирених обавеза према другим повериоцима без отплате главнице. Терминологизација и полисемичност лексеме пирамида присутна је и очигледна, дакле, у оба језика и њиховим раслојеним струковним микроваријететима.

Премија (енг. premium) јесте вишезначни термин заснован на појму додатак, додатно. У берзанској терминологији премија је износ који се остварује продајом обвезнице изнад своје номиналне вредности, као и износ за који цена терминског уговора прелази цену робе за промтну испоруку. У општем финансијском фонду, премија је тантијема, надокнада директорима, додатак (уз плату) за остварене пословне резултате.

Underwriter, андепрајтер (енг. underwriter). Колико год „страшно“ изгледала транскрипција овог англицизма у српском језику, он (заједно са сировим изворним обликом) полако улази у употребу у српском језику, и то пре свега у терминологији осигурања. Лица запослена управо у овој области убеђена су да савремени послови осигурања не могу без овог термина, који је иначе од пре познат многим другим раслојеним финансијским варијететима. Основа овог струковно полисемичног облика је гарантовање, преузимање ризика (за одређени посао), и то асоцирањем на

потписивање уговора као дела те гаранције или преузимања ризика. Српски еквиваленти за овај термин су *гарант*, *преузимач ризика*, *потписник издања ХоВ* (*хартија од вредности*), у зависности од професионалне делатности у којој се термин користи. Један од разлога за „непроналажење“ бољег решења од *underwriter*, *андеррајтер* јесте непостојање стандардизованих назива радних места у финансијским институцијама у Србији, као и одсуство стандардизације језике струке и науке уопште.

У наставку дајемо и један интересантан случај „полисемије из нехата“.

Арбитража је полисемичан српски термин зашто што представља превод (тачније адаптирану позајмљеницу) за два енглеска термина који имају сличне облике (енг. *arbitrage* и *arbitration*) и потпуно различита значења. Први термин односи се на профитирање у цени када се истом хартијом од вредности, валутом или робом тргује на два или више тржишта, док се потоњи термин односи на пресуђивање у спору. Овде се у ствари ради о „полисемији из нехата“, јер је, највероватније, поистовећивањем ортографски сличних енглеских облика претпостављено да се ради о једној те истој лексеми, што, испоставља се, није случај. Предлажемо да се овај случај вишезначности у српском језику реши овако: енглески термин *arbitrage* треба превести као *арбитражни посао*, а термин *arbitration* *арбитражни поступак*.

Струковна микроваријететска полисемија јесте врло честа појава у оквиру како српског, тако и енглеског језика банкарства и финансија. У нашем раду представили смо само неколико примера ове појаве, а они недвосмислено указују на чињеницу да би за потпуну анализу ове појаве био потребан посебан рад, исто толико обиман као и ова дисертација. Разлог за учесталост и обимност ове појаве налази се у следећем: банкарство и финансије су изузетно широко, разнородно и брзој промени подложно стручно-научно поље, које се стално усложњава и преобликује у смислу нових производа, услуга и делатности које се појављују на тржиштима широм света. Језик, верни пратилац свих ових динамичних догађаја, даје нам разна решења и могућности за њихова именовања и употребу. Та решења су некада од самог почетка квалитетна и задовољавајућа, а некада то нису, па су подложна даљим преиспитивањима, вредновањима и променама.

Поред ближе појашњених примера из овог дела рада, у нашем Речнику дали смо низ других примера за струковну микроваријетеску полисемичност (видети на пример *capital sum, settlement, equity, principal, prepaid expenses*).

3.1.3.2. МУЛТИСТРУКОВНА ИНЕРЦИЈСКА СИНОНИМИЈА

Лична је одлука сваког аутора било које врсте научно-стручног материјала којим лексичким средствима ће свој рад представити.⁵¹ Међутим, више је него очигледна појава да се, уз ионако често тешко разумљиву ужестручну терминологију, врши њена додатна мистификација и беспотребно усложњавање употребом низа англицизама мултиструковног вантерминолошког типа. При том, под појмом мултиструковни англицизми подразумевамо све речи, израза и фразе које нису део специјализоване лексике језика струка и наука, то јест лексике ужестручног термилошког предзнака. Под овим појмом подразумевамо лексику која припада општем лексичком фонду српскога језика, учестало се појављује у свим језицима струка и наука и потпуно је англизована. Појава и постојање мултиструковне англизоване лексике о којој овде говоримо блиско је повезана са инерцијском синонимијом. Инерцијски синоними су, у оквиру овог приказа, најкраће речено, објективно непотребни англицизми у српском језику. Непотребни су зато што у српском језику већ (одавно) постоје одговарајуће речи за те појмове. Инерцијски синоними су семантички баласт, неоправдани су, како у нетерминологизованој лексици језика струка и наука, тако и у њиховој ужестручној лексици. Излишност ових англицизама још је уочљивија када су ти англицизми нестручно адаптирани или чак потпуно преузети у сировом облику (у изворној енглеској ортографији). Велики број ових инерцијских синонима – англицизама крију се под маском такозваних греколатинизама, а у српском језику су често представљени као интернационализми.

Употреба овакве врсте језичких средстава мотивисана је жељом аутора стручно-научног материјала да „фасцинира“ кориснике својом „елоквенцијом“, да искаже свој „професионализам и интелектуалност“, те да остави утисак „изузетно интелигентне и образоване особе“. Потреба за увођењем англицизама поред

⁵¹ Клајн (2007:175) каже да овај проблем треба решавати искључиво на стилском, а не на лексичком или општејезичком нивоу.

постојећих српских речи које изражавају истоветан садржај и семантички су потпуно истовредне, заснована је и на одражавању жеље за припадношћу одређеном, наводно надмоћнијем, културном и језичком обрасцу. „Pri tome, postojeće domaće reči srpskog jezika – usled sve učestalijeg ponavljanja konkurentskih anglicizama – ili polako bivaju njima potisnute, ili su već sasvim istisnute iz svakodnevne upotrebe, pa postaju u većoj ili manjoj meri zastarele.“⁵²

Мултиструковни инерцијски англицизми „звуче“ и подсећају на ужестручне термине струка и наука, али они то нису. Они су варка, често неуспешна и лоша. Стварни разлози за употребу овакве англизоване лексике, поред постојећих српских речи, снобовске су и квазинаучне природе. Поменути беспотребни англицизми се, на пример, често користе у захукталој пропагандној машинерији банкарства као средство за придобијање клијената. Њима се представљају банкарски производи и услуге који нам долазе са Запада као врло пожељни и квалитетни, а самим тим и преко потребни.

Неумерена употреба и гомилање објективно непотребних англицизама оставља мучан утисак код корисника језика, често потпуно збуњеног и озлојеђеног због отежаности употребе англизованог језика.⁵³ Штавише, ако се већ англизованој специјализованој лексици дода и англизована општејезичка лексика, резултати таквог производа су поражавајући. Од жеље да створи изузетан научно-стручни текст, амбициозни, каткад и језички приучен и недоучен „човек струке“, ствара франкенштајнизовани језик, који више није ни српски језички хибрид (англосрпски), већ нешто горе од тога. А циљ сваке употребе језика јесте преношење смислене, прецизне и квалитетно обликоване поруке. Ово је посебно изражено у језику струке и науке, где се те поруке морају пренети потпуно јасно и недвосмислено! На ово су, изгледа, многи научници и стручњаци заборавили.

Неславни примери за ову појаву налазе се у свим сегментима нашег банкарско-финансијског корпуса, а неки од најупечатљивијих примера (нажалост) долазе из најинтелектуалнијих извора као што су факултетски уџбеници и стручни часописи. Аутори ове врсте материјала једноставно се утркују у „фабриковању“

⁵² Prčić 2005:158

⁵³ Васић, Прћић и Нејгебауер (Vasić, Prčić, Nejgebauer 2001:7) пишу у уводу свог, сада већ легендарног, *Rečnika novijih anglicizama*: „Podsetimo se samo da u dnevnoj štampi i političkom jeziku implementacija uspešno potiskuje i sprovođenje i realizaciju, dok se pacijenti sada upućuju na monitoring, a ne na kontrolu.“

нових англицизама у српском језику, неспремни, невољни и ненаучени да користе постојеће српске речи. Ни област јавне употребе језика струке и науке широког типа није поштеђена ове појаве (рекламе, брошуре, обраћање лица из банкарско-финансијског сектора јавности).

У наставку дајемо списак мултиструковних англицизама које смо пронашли у нашем корпусу ⁵⁴ и који су приказани у левом ступцу табеле, али и њихове српске синониме који су дати у десном ступцу табеле. Сигурни смо да се ови исти англицизми јављају и у другим раслојеним варијететима српског језика, посебно језицима струка и наука (зато смо их и назвали мултиструковни), те стога овај приказ има још ширу вредност и употребљивост.

Искључиви циљ препоруке за употребу српских речи јесте да се њиховом употребом, поготово када се појављују уз ускостручну лексику језика струке и науке у истом штиву, добија јасна, немистификована, недвосмислена, поуздана и прецизна информација. Ово су, као што знамо, основне одлике сваке успешне и корисне комуникације, и то пре свега комуникације у научном свету. Напослетку, још једном истичемо да говоримо о општејезичкој мултиструковној лексици, те да се, уколико се неки од наших примера из табеле користи и у одређеној стручно-научној области као стручни термин, тај наш пример не односи на такву појмовну реализацију лексеме.

Табела 3.1.3.2. *Мултиструковни англицизми и њихови српски синоними*

апдејтовање, апдејтинг, updating	ажурирање
ауторизован	овлашћен
волуминозан	обиман
генерално	уопште, уопштено
геп, gap	разлика, јаз
дефинитивно	засигурно, зацело, извесно
детерминација	одређивање

⁵⁴ Због прегледности табеле и целовитости рада који је писан ћириличким писмом, сви ексцерпирани примери из корпуса представљени су азбучним редом, ћирилички, изузев оних примера који су ортографски изворно енглески, па су тако у табели и представљени. Овакав приступ никако не нарушава научноистраживачку поузданост описане појаве.

евалуација	оцењивање, вредновање
евидентно	очигледно, јасно
едукација	образовање, оспособљавање
експертни	стручни
експликација	објашњење, појашњење
екстерни, externi	спољни
имплементација	спровођење, реализација
индикатор	показатељ
иницијалан	почетни
инкомпатибилност	некомпатибилност, неуклопивост
интерни	унутрашњи
конекција	веза, повезаност
конфирмативан	потврдан
круцијалан	суштински, важан, врло битан
листинг	попис, списак
маркетабилан	утржив
микс, mix	комбинација, мешавина
митигација	ублажавање, смањење
мониторинг	надгледање, контрола
муниципалан	општински, градски, локални
новелиран	нов
опција	могућност, избор
официјелан	званичан
office	канцеларија
партиципација	учешће, учествовање
перманентно	стално, непрекидно
рејтинг	ранг, вредност, углед
ретенција	задржавање
сет	комплет, скуп, збирка
сигнификантан	значајан, битан
симплификација	упрошћавање, поједностављење

спекулације	нагађања
стартовати	почети
стопирати	спречити, зауставити
суплементаран	додатан
супституција	замена
тотално	потпуно, сасвим, у потпуности
трансферабилан	преносив
ултимативан	врхунски, крајњи, најбољи
униформан	једнообразан, исти, једнак
утилизација	искористивост
федерални	савезни
фиксинг, fixing	утврђивање, потврђивање, одређивање
финалан	завршни, крајњи, коначни
финализовати	завршити, окончати
флуктуација	варирање, колебање
фокусирати (се)	усредсредити (се), усмерити (се)

3.1.3.3. ИНТРАСТРУКОВНА ИНЕРЦИЈСКА СИНОНИМИЈА

У оквиру нашег испитиваног језика струке и науке, језика банкарства и финансија (дакле, интраструковно), постоје на десетине и десетине примера за инерцијску синонимију. Као што смо већ навели, ова појава се састоји у постојању синонимних израза за један исти стручни појам.⁵⁵ Са једне стране имамо углавном објективно непотребне англицизме који су често представљени као пожељни „интернационални“ стручни термини, а са друге стране имамо српске синонине који неретко бивају истиснути из употребе баш од својих англизованих конкурентских такмаца, иако су ови потоњи често из енглеског језика преузети на рогобатан и нестручан начин, и то све чешће у изворној енглеској графици! Напомињемо да је у

⁵⁵ Када име нују ову појаву у лексици српскога језика, Станојчић и Поповић (1992) говоре о *лексичким дублетима* и *синонимским низовима* који настају при функционално-стилском језичком раслојавању, не опредељујући се, при томе, за давање предности ни позајмљеницама, ни српским речима.

табелама интраструкурних инерцијских синонима које су дате у наставку само део укупног фонда тих синонима, и то оних који су се већ поприлично одомаћили у језику струке. Дакле, прво дајемо примере за интраструкурне англицизме (који су приказани у левој колони табеле) и њихове српске синониме (који су дати у десној колони табеле) на макроплану, односно у српском језику банкарства и финансија уопште (из свих његових раслојених подрегистарских сегмената).

Табела 3.1.3.3.А *Интраструкурни англицизми и њихови српски синоними: макроплан*

акцептирање	прихватање, одобравање
апликација	захтев, пријава, молба
аплицирати	поднети молбу/захтев, конкурисати
аутентификовати	утврдити веродостојност
атрактивна (понуда)	примамљива (понуда)
бенефит	корист, погодност
бенчмарк, benchmark	показатељ, репер, пондер
бранч, брэнч, branch	експозитура, филијала
вендор	добављач
дебит	задужење, дуг
дисинтермедијарни	без посредника
економија (енг. есопому)	привреда
експортер	извозник
еуро, euro	евро
зероизација	поништавање
импортер	увозник
инвалидација	гашење, поништавање
инвестирање	улагање
инколектибилност	ненаплативост
инсолвентност	несолвентност
instalment	рата
интермедијација	посредовање
јилд	добит, принос, приход

кастоди	чување, брига, надзор
кеш	готов новац, готовина
кешфлоу	готовински / новчани ток
кеш менаџмент, cash management	управљање готовином
колатерал	обезбеђење, покриће
комплајанс	усклађеност, усклађивање
консолидован	обједињен
конфирмирајућа (банка)	потврђујућа (банка)
кредитор	поверилац
кросбордер	прекогранични, страни
лендер	поверилац, зајмодавац
лимит	граница, ограничење
лимитирати	ограничити
лукративан	исплатив, уносан
матуритет	доспеће
мисапропријација	незаконито присвајање
моргиџ	хипотека, хипотекарни кредит
неауторизован	неовлашћен
неконфирмиран	непотврђен
нехонорисање	неприхватање, одбијање, неизвршење
нулификација	поништавање, сторнирање
одитор	ревизор
офбилансни	ванбилансни
офсетинг	поравнање, компензација
перформанс	учинак
плејсмент	пласман, пласирање
плеџ	јемство, покриће, (додатно) обезбеђење
подсет	подскуп
прајсинг	одређивање цене
промисори нота	промеса, соло меница
прокси	заступник, опуномоћеник; пуномоћ, овлашћење

профитабилан	исплатив, уносан
пул	удружење, скуп, група
пулинг	удруживање, обједињавање
реалокација	преусмеравање, прерасподела
револвинг	обновљив
рекурентни	повратни
ренунцијација	отпис
сабпрајм, subprime	непрвокласни
самоколаторализујући	самозаложни
слип	уплатница, закључница
специмен	узорак
сплитинг	дељење
спот	одмах, сада
спред, spread	разлика
субординиран	подређен, нижег ранга
субсидијар	представништво
тајеринг	рангирање
таксација	опорезивање
трансфер	пребацавање
тревелерс чекови	путнички чекови
физибилан	изводљив, могућ
фунгибилност	заменљивост
хонорисање	прихватање, плаћање

У намери да што конкретније и детаљније представимо интраструктовну инерцијску синонимију у српском језику банкарства и финансија, дајемо још примера за ову изузетно честу и битну појаву. Овога пута то чинимо на микроплану, тачније у оквиру терминолошких лексичко-семантичких поља три банкарско-финансијска термина: акције, обвезнице и менице. У првој колони табеле дати су изворни облици на енглеском језику, у другој интраструктовни англицизми, и у трећој српски синоними.

Табела 3.1.3.3.Б *Интраструктурни англицизми и њихови српски синоними: микроплан*

SHARES/STOCKS	АКЦИЈЕ	АКЦИЈЕ
preference shares / preferred stocks	преференцијалне акције	повлашћене акције
forfeited shares	форфетоване акције	конфисковане акције
bonus shares	бонус акције	премијске акције
BONDS /DEBENTURES/ SECURITIES/NOTES/BILLS	ОБВЕЗНИЦЕ	ОБВЕЗНИЦЕ
corporate bonds	корпоративне обвезнице	обвезнице предузећа
municipal bonds	муниципалне обвезнице	обвезнице локалних власти
collateral bonds	коллатералне обвезнице	јемствене обвезнице
zero coupon bond	нулта купон обвезница	обвезница без купона
coupon bond	купон обвезница	обвезница с купоном
consols	консола обвезнице	обвезнице без доспећа
income bonds	инкам/income обвезнице	приходне обвезнице
junk bonds	junk обвезнице	обвезнице ниског ранга
baby bonds	baby bonds/обвезнице	ситне обвезнице
junior bonds	јуниор обвезнице	обвезнице ниског ранга
BILLS	МЕНИЦЕ	МЕНИЦЕ
collateral bill	коллатерална меница	депонована меница
single bill / promisory note	промисорна нота	сопствена/соло меница
accomodation bill	акомодациона меница	услужна меница
negotiable bill	негоцирајућа меница	преносива меница
non-negotiable bill	ректо меница	непреносива меница

У наставку дајемо и неколико примера за струковну синонимију која *није* инерцијског предзнака, већ представља резултат паралелне употребе термина насталих из различитих, независних извора. Наравно, потребно је извршити нормирање ових синонимских парова и одлучити се за један од њих. Што се нас тиче, ми прихватамо облике *апорецијација* и *депрецијација*⁵⁶ (ближи су латинском изворном облику), а не *апесијација* и *депресијација*, њихове новије, англизоване парове.

- *форфетирање* и *форфетинг*
- *форварди* и *форвардси*
- *апорецијација* и *апесијација*
- *депрецијација* и *депресијација*
- *негоцијација* и *негоцирање*
- *негоцијативни* и *негоцирајући*

Давањем српских синонима за интраструковне англицизме које смо представили у табелама 3.1.3.3.А и 3.1.3.3.Б врло јасно доказујемо да су аргументи поборника потпуне англизације српских терминологија научно и стручно (ми би додали и морално) неодговорни и неосновани. Није овде реч о „понародњавању, деинтернационализацији и посрбљавању“ језика струке и науке. Да не буде забуне, циљ нормирања и стандардизације српског језика банкарства и финансија, заснованог на принципу паралелног и међусобног уважавања два критеријума, критеријума интеграције објективно потребних англицизама (интернационализације) и критеријума изградње терминологије уз помоћ аутохтоног потенцијала српскога језика, јесте демистификација језика струке и науке, израда јасне, моносемичне терминологије и терминосистема увезаних и повезаних термина, који су институционално и лексикографски прихваћени и кодификовани. Ово је наша визија решавања ове проблематике. Ова визија, дакле, уз интегрисање објективно потребних англицизама, подразумева очување стваралачког потенцијала српског језика и српског националног писма, ћирилице, који су често више него способни да

⁵⁶ Велики речник страних речи и израза (у даљем тексту ВРСРИ) 2008:143 и ВРСРИ 2008: 350

изађу на крај са страним лексичким наносима језика струке и науке. Треба им само дати шансу, а у нашем раду ми то управо и чинимо.⁵⁷

3.1.3.4. ПОЛИСЕМАНТИЧКА ДИСПЕРЗИЈА ТЕРМИНА

Није редак случај да се један исти термин јави у различитим термиолошким системима и са различитим појмовним реализацијама, односно вредностима. Док неки аутори виде ову појаву као термиолошку хомонимију (више једнозначних термина истог облика), наш став је да се овде ради о једном термину истог облика са више различитих значења⁵⁸. Другим речима, сматрамо да се овде ради о различитим појмовним вредностима истог термина у оквиру више различитих струка и наука.

Разлог за овакав став је што у општем појмовном садржају поменутих врста термина постоји кохезија која вредности термина обједињава у једну термиолошку полисемантичку структуру. Такође, и српска и енглеска лексикографска традиција у већини случајева овакву полисемантичку дисперзију термина бележи под једном речничком одредницом. Примерима из анализираног језика струке и науке сигурно ћемо најбоље приказати ову појаву, а самим тим и оправдати став који смо по овом питању изнели и заузели.

Стерилизација (енг. sterilization) у језику банкарства и финансија представља неутралисање инфлаторно-дефлаторних ефеката (који се јављају када држава интервенише на девизном тржишту). Ово „неутралисање“ итекако је повезано са „неутралисањем“, то јест „укидањем, лишавањем способности оплођавања“ у медицинској терминологији на пример (ВРСРИ 2008:1182).

Дискриминација (енг. discrimination) је у језику банкарства и финансија недозвољено одбијање захтева за кредит, због предрасуда о клијенту. Иначе, дискриминација је, у правној терминологији на пример, „неједнако поступање, неравноправност у третирању ствари, појединаца или група“ (ВРСРИ 2008:378).

⁵⁷ Како рече Д. Кликовац (2006:102): „Ако странај речи треба времена да се „спусти“ до лаичког уха толико да буде сасвим прозирна и јасна, домаћој треба времена да се уздигне на ниво техничког назива.“

⁵⁸ Слажемо се са Гортан-Премк 2004: 120-121

Листинг је, по ВРСРИ 2008:717, „испис података у виду списка“, а листинг (енг.listing) у брокерско-берзанском микроваријетету нашег језика струке и науке представља званичан списак ХоВ којима се може трговати на берзи. Веза два термина је више него јасна и очигледна.

Мораторијум (енгл. moratorium) у језику банкарства и финансија представља једнострано, ограничено или неограничено одлагање плаћања, односно продужење рока за испуњење доспелих обавеза отплате дугова. Ово значење је компатибилно са „привремено прекидање неког деловања“ (ВРСРИ 2008:803).

Имунизација (енг.immunization) је термин којим се у језику банкарства и финансија означава заштита од тржишног ризика, што овај термин јасно повезује са познатим значењем имунизације у медицинској терминологији, а то је стварање отпорности са циљем заштите (организма).

Агрегација (енг. aggregation) јесте термин који у српском језику банкарства и финансија означава куповину ХоВ (хартија од вредности) које се одмах прикључују постојећем портфељу; дакле врши се њихово прикупљање, груписање и обједињавање. Као што знамо, у готово сваком регистру струке и науке, а то потврђује и ВРСРИ 2008:68 агрегација подразумева „спајање, здруживање, нагомилавање“.

Конверзија (енг. conversion) у нашем језику струке и науке представља замену једне валуте другом, па чак и замену ХоВ или терминских уговора. Иначе, по ВРСРИ 2008:646 конверзија је „промена, претварање, замена“.

Консолидација (енг. consolidation), у оквиру финансијског микроваријетета, представља рачуноводствено удруживање више сродних предузећа. ВРСРИ 2008:653 консолидацију дефинише као „учвршћивање, јачање, сређивање“.

Поред наведених, постоји још низ других примера (као што су нпр. *ликвидација, индексација, имобилизација*) за полисемантичку дисперзију термина

пореклом из српског језика банкарства и финансија, а присутних у другим језицима струка и наука. Међутим, сматрамо да су примери које смо дали сасвим довољни да у потпуности илуструју појаву описану у овом делу рада.

3.1.3.5. ЕТИМОЛОШКИ ГРЕКОЛАТИНИЗМИ И КОНТАКТОЛОШКИ АНГЛИЦИЗМИ

Наше истраживање је контактолошког, а не етимолошког карактера. Етимолошка истраживања заснована су на утврђивању порекла, корена, настанка речи, док је за контактолошко истраживање битан последњи контакт који је остварен између два или више језика. Са етимолошког становишта, статус појединих англицизама српског језика и банкарства могао би да буде оспорен због познате чињенице да је енглески језик и сам добрим делом „поникао“ на латинском језику, уз потоњи јак нормански, односно романски утицај. Уз то, не треба занемарити ни германско порекло енглеског језика, као ни његово стално богаћење лексиком из великог броја језика широм света. Међутим, језички утицаји, језичко давање, посредовање и позајмљивање не одвија се увек праволинијски и нема увек препознатљиве и очекиване исходе у греколатинизмима, као корену „свих речи“. Поготово ако говоримо о микроконтактолошким истраживањима, и то у оквиру језика за посебне намене, тачније језика банкарства и финансија у нашем случају.

Дакле, поред чињенице да је наше тумачење англицизма психолингвистичког и контактолошког карактера ⁵⁹ и да нас превасходно интересује последњи регистровани контакт између два језика, енглеског и српског, овде истичемо и битност металингвистичког предзнака. Наиме, ми морамо прво поћи од контаката самих струка и наука, па преко њих пратити и језичке контакте који се при контакту струка и наука остварују. Развој банкарско-финансијских делатности током историје остваривао се у оквиру више различитих „центара“ у свету, пре свега у Европи, и то у зависности од низа историјских, политичких и многих других фактора⁶⁰. Они народи и „центри“ у којима се банкарско-финансијска делатност у одређеном периоду највише развијала и истицала, својим језиком су именовали те нове појаве и

⁵⁹ Дефиниције англицизама дате су у поглављу 2.6.

⁶⁰ Погледати поглавље рада 2.8.2.3. за више података.

достигнућа, а други народи су, преузимајући те новине струке, преузимали и речи којима су те новине већ именоване. Укратко, језичко давање и позајмљивање непосредно је везано за утицај развоја струке и науке у било ком периоду и на било ком простору.

Отежавајућа околност за контактолошка, а поготово за етимолошка истраживања, јесте чињеница да се развој банкарско-финансијске струке и науке, иначе једне од најстаријих људских делатности, кроз историју није одвијао изоловано, већ у склопу низа других делатности и прилика, те се језичка мешања и превирања (међусобни контакти и утицаји) настали у одређеним периодима тешко могу у потпуности разграничити и прецизно дефинисати, а све у смислу који језик је директни стваралац и давалац појединих термина струке. Узмимо, на пример, термин *банкнота* (са значењем „папирни новац, папирна новчаница“). Обе речи које чине ову сложеницу нису енглеског порекла. Реч *банка* (*banka*) је, по ВРСРИ (2008:191), пореклом из италијанског, односно старовисоконемачког, а реч *нота* (*nota*) је, по ВРСРИ (2008:841), пореклом из латинског, па је за очекивати и да је реч *банкнота* пореклом латинизам или италијанизам, али то није случај. Наиме, овај термин потиче из енглеског језика. Иако су се прве банкноте појавиле још у средњем веку, код тадашњих мењача новца, прве праве банкноте потичу из Енглеске, из потврда (*notes*) које су тамошњи златари (банкари) издавали када је код њих био депонован новац.⁶¹ Дакле, у питању је англицизам који јесте настао на темељима латинског и италијанског, али је преко енглеског ушао у многе језике света,⁶² укључујући српски.

Примера ове врсте има још. Термин *ломбардни кредит*, иако нас наводи да закључимо да долази из италијанског језика, јесте у ствари настао у Енглеској у 15. веку. Наиме, италијанске избеглице које су овом периоду из политичких разлога напуштале земљу, насељавале су се у Енглеској и ту наставиле послове мењача, финансијера и зеленаша, а по њима, тачније њиховом пореклу, ти послови су и добили име.⁶³

Сличан случај је са термином *инфлација*. Наиме, латинизам *inflatio* (у значењу *надимање*) продире, преко италијанског, у многе европске језике, укључујући и енглески (енг. *inflation*). Међутим, своје данашње значење у језику струке и науке

⁶¹ Milojević 2003: 74

⁶² Klajn (1971:38) овакве лексичке јединице назива „англолатинизмима“ и дефинише их као „latinske reči koje su današnju upotrebu i značenje stekle u Engleskoj ili SAD“.

⁶³ Pjanić 1975: 664

добила тек средином 19. века, и то у САД. Прецизније речено, овај термин први пут је употребљен у доба грађанског рата 1861-1865, а означавао је нагли скок цена и новчаног оптицаја.⁶⁴

Данас, у 21. веку, преобучен у изношено рухо греко-латинизама и етимолошки полумртвих романизама, енглески језик полако, али сигурно осваја бедеме многих стручних регистара, укључујући и стручни регистар банкарства и финансија. Разлог за то је готово потпуна доминација англо-америчког света у развоју банкарско-финансијске струке, а самим тим и терминологије која се уз њу и за њу ствара.

У жељи да прикажемо што чистији енглески елемент у нашем раду у којем говоримо о утицају енглеског језика на српски језик банкарства и финансија, нашим корпусом нисмо обухватили проверене и доказане греколатинизме и романизме у језику струке и науке (као ни германизме, којих је, додуше, много мање од латинизама и романизама). Дакле, у раду нисмо анализирали лексеме као што су, на пример: *банка, биланс, салдо, дефицит, суфицит, банкрот, дивиденда, депозит, а виста, ностро, востро, лоро, ултимо, медио, алонж, валута, конто, монета*). Међутим, гдегод смо сматрали да енглески језик има улогу посредника или је „крив“ за последњи контакт са српским језиком струке, ми смо ту лексичку јединицу идентификовали и обрадили. У наставку следе наши конкретни осврти на неке примере у вези са овом проблематиком.⁶⁵

Абандон је реч француског порекла. Речници страних речи дају дефиницију овог појма уз напомену да припада правном регистру⁶⁶. Енглески језик је преузео овај романизам, а преузео га је и српски. Међутим, енглески језик, након преузимања ове лексеме из француског (уз додавање стандардне именичке творбене морфеме – *ment* на основу речи *abandon*), проширује и преноси њено значење у финансијски регистар енглеског језика. Тако овај пут, посредством енглеског језика, овај термин долази у српски језик. Дакле, због проширења семантичко-функционалног поља лексеме *абандон* која се сада користи у све широј лепези финансијских подобласти и

⁶⁴ Perišin 1967: 171

⁶⁵ Такође, због наше намере да у раду анализирамо искључиво новије англицизме српског језика банкарства и финансија, наш корпус не обухвата већ одомаћене англицизме као што су на пример *кеш, грејс период, буџет, чек, кредитна картица*.

⁶⁶ ВРСРИ (2008:57): абандон је „одрицање, одустајање, одступање“.

њихових терминологија у српском језику, потребно је извршити спецификацију и „прерасподелу“ значења ове лексеме, тј. њено редефинисање у савременом језику банкарства и финансија. Један термин, дакле, овде покрива више области и значења, што није одлика доброг термина. Уместо терминолошки застарелог и „некомпетентног“ *абандон*, постоји неколико врло добрих еквивалената у српском језику који могу да буду темељ формирања квалитетних, моносемичних терминолошких јединица које су увезане у хиперо-хипонимијско семантичко-функционално терминолошко поље струке и науке. Наш Речник даје конкретне податке и решења.

Аванс. И реч аванс по ВРСРИ (2008: 62)⁶⁷ долази из француског, али његово даље гранање и усложњавање значења долази преко енглеског језика, те тако основно значење речи аванс (аконтација) добија низ додатних, изведених терминолошких значења, на пример *ломбардни кредит* или *прекорачење по текућем рачуну*. Основа јесте „давање (дела) средстава /новца/ унапред“, али то значење је умногоме проширено. Енглески језик је, уз развој банкарско-финансијских производа и услуга, та нова значења донео у српски. Термин *аванс* је одомаћен у српском језику и једино што по нашем мишљењу треба урадити је извршити „увезивање“ сложених термина заснивањем на именици *аванс* или придеву *авансни* (нпр. авансни ломбард, аванс по текућем рачуну, авансни депозит).

Авизо, такође и *авиза* (итал. *avviso*) је „обавештење, упозорење“⁶⁸. Овај италијанизам који је дуго у употреби у српској финансијској терминологији није баш подесан за нову комбинаторику вишечланих термина који се „гомилају“ у језику струке (нпр. авизо о акцепту). Такође, он има изузетно прецизне српске еквиваленте као што су *извештај* и *обавештење* који могу у потпуности да задовоље поменуту потребу.

Зашто промене и допуне појединих термина? Као прво, пролиферација стручних термина у савременом језику струке тежи стварању вишечланих термина (у нашем Речнику они чине 64,52% укупног броја обрађених јединица), а

⁶⁷ Аванс је „предујам, аконтација“.

⁶⁸ ВРСРИ 2008: 63

греколатинизми и романизми језика струке су углавном једночлани термини, који сада не могу да покрију све већи број нових, сложених појмова који се стварају у савременом језику струке. Такође, многи греколатинизми су већ полисемични, што није одлика добрих термина.

Термини као што су *акцент* и *аванс*, на пример, по нашем мишљењу, имају поптенцијал да прате новине у језику струке и науке, док смо за термине *абандон* и *авизо* предложили замене и допуне.

Још једном понављамо да наш циљ није мистификација, усложњавање и „пуко посрбљавање“ интернационалног елемента нашег језика банкарства и финансија, већ управо обратно, демистификација, термилошка систематичност и повезаност, разумљививост и пријемчивост те исте терминологије.

Многе од директно или индиректно поменутих термина у овом делу рада, из уважавања према латинском језику, можемо да прихватимо као интернационализме у српском језику банкарства и финансија, иако нам долазе посредством енглеског језика. Међутим, треба бити врло опрезан и интернационализацију разликовати од англизације. Термин *uniform taxation system* све чешће се у нас „преводи“ као *униформни таксациони систем*, док за њега одавно постоји српски еквивалент *јединствени систем опорезивања!!!* А ово није усамљени пример. Штавише.

3.1.3.6. СЛИКОВИТОСТ ЈЕЗИКА СТРУКЕ

Уколико помислимо да су енглески и српски језик банкарства и финансија сувопарни, досадни стручни језици који се искључиво састоје од „недокучивих“ термина ускостручне природе, лишени креативности, сликовитости и допадљивости, грдно ћемо се преварити. Ситуација у овим језицима струке и науке супротне је природе. Они обилују сликовитим изразима. Разлога за то сигурно има више. Један од њих јесте да је банкарско-финансијска делатност изузетно стара људска делатност и да корени неких њених примитивнијих облика сежу далеко у прошлост. Вековима су, дакле, искуства у овој области и послови у оквиру ње повезивани са разним другим искуствима људи из свакодневног живота. Аналогије и поређења, као основе за процес семантичких трансформација, у овим стручним регистрима долазе из скоро свих аспеката живота и елемената живе и неживе природе око нас.

Пошто је енглески језик давалац, пошли смо од њега. Дали смо српске еквиваленте, али и појашњења без којих је неке изразе немогуће разумети. Неки од примера које у наставку дајемо налазе се у Речнику, неки не. Циљ је да прикажемо сликовитост језика струке, врло честу и битну појаву ових регистара.

Типове семантичке трансформације у енглеском језику банкарства и финансија поделили смо у две групе. Прва група примера представља облике семантичке трансформације у оквиру регистралне колокације, најчешће именичке сложенице. Овде је акценат на семантичкој трансформацији именичког модификатора, углавном именице или придева, путем процеса преношења значења, при чему довођење у везу са централним појмом чини израз потпуним. Ову групу илустроваћемо следећим примерима:

- *anchor currency* (валута сидро)

Сидро представља чврстоћу, стабилност и непроменљивост, те тако овај израз упућује на валуте као што су евро, амерички долар, британска фунта и швајцарски франак; валуте према којима се усклађује девизни курс других земаља и у којима се обављају послови широм света

- *hegemonial currency* (хегемонијална валута)

Овде говоримо о истим валутама (евро, долар, фунта, франак), али овај пут кроз њихову особину доминантности над другим валутама.

- *exotic currency* (егзотична валута)

Све оно што није хегемонијално, углавном је подређено, стране, ретко и удаљено, тј. егзотично. Овај израз посебно се односи на валуте малих и економски неразвијених земаља.

- *stale cheque* (застарео чек)

Када је нешто бајато (*stale*), није за употребу. Самим тим то није ни чек, који је у ствари застарео јер му је прошао рок.

- *hara-kiri swap* (харакири своп)

Уколико договорите своп посао без профитне марже, починили сте, у свету немилосрдног банкарског пословања где је зарада алфа и омега делања, чисто самоубиство!

- *flight capital* (одбегли капитал); *hot money* (врућ новац)

Капитал (новац, финансијска средства) који „одлепша“, тј. веома брзо „прелети“ из једног финансијског центра у други искључиво у намери оптималног и сигурног окамаћивања, кршећи при том девизне и друге прописе, назива се још и „врућ“ новац.

- *seed capital* (почетни капитал)

Семе (seed) је асоцијација за зачетак новог живота, а за оснивање нове фирме потребан нам је управо такав, почетни капитал.

- *sunk capital* (неповратна средства/капитал)

Средства која су потрошена (често услед лошег улагања) и којима компанија више не располаже су „потопљена“, тј. заувек изгубљена.

- *sound money* (здрав новац)

Уколико је новчана маса подржана резервама злата државе, кажемо да је такав новац финансијски стабилан, тј. здрав.

- *wild-cat money* (новац без покрића)

Опрез! Новац без покрића опасан је као дивља мачка!

- *incestuous share dealing* (инцестуозна продаја акција; продаја и куповина акција у компанији која припада истој групи у циљу остварења финансијске или пореске користи)

Пословна и морална недопустивост ове радње упоређена је са родоскрвношћу!

- *junk bond* (високоризична обвезница)

Вредносни рејтинг ових обвезница је низак, а ризик улагања велик, те се оне пореде са некорисним, одбаченим и лошим стварима (*junk*).

- *graveyard market* (гробљанско тржиште; тржиште са трендом пада цена на којем инвеститори који продају имају знатне губитке)

Асоцирање на гробљанску атмосферу „покопава“ све наде за било каквим пословањем на оваквом тржишту!

- *Rembrandt market* (Рембрантово тржиште; хартије од вредности страних емитената пласиране на тржишту Холандије)

Овај сликовит израз доводи у везу тржиште хартија од вредности, великог сликара и земљу из које је потекао.

- *gift credit* (бескаматни кредит)

Кредит без камате је као када нешто добијете за цабе, тј. на поклон (*gift*).

- *loan shark* (зеленаш)

Особа која позајмљује другима новац уз високу камату пореди се са ајкулом (*shark*) због опште познате опасности и немилосрдности оваквих финансијских аранжмана и људи који их пружају.

- *tax heaven/paradise* (пореска оаза)

Земља са ниским порезима у финансијском смислу права је оаза, тј. рај (*paradise*).

За разлику од прве групе примера у овом стручном регистру, где у оквиру колокације постоји регистрална реч, у другој групи примера ситуација је другачија. Овде нема регистралних речи и семантичка трансформација је у потпуности имплицитна. Дакле, врши се потпуна замена појма стручног језика неким другим, по значењу њему блиским појмом. Ова чињеница резултира тиме да је ове изразе понекад немогуће разумети и поред доброг познавања стручног регистра. Штавише,

изузетна стабилност неких од њих неизбежно води фосилизацији, што нас доводи на терен идиоматских израза у оквиру језика струке и науке.

- *plain vanilla* (обична ванила; најједноставнија врста финансијског инструмента)

Најједноставнија, најбазичнија и најстарија врста сладоледа је „обична/чиста ванила“, а ова интересантна асоцијација употребљена је као супституција за најједноставнији деривативни финансијски инструмент, обично *swap* посао.

- *Chinese wall* (Кинески зид)

Баријера између служби у банци, тј. систем који онемогућава инсајдерско пословање или конфликт интереса упоређен је са Кинеским зидом, једним од најдревнијих симбола одбране, али и раздвајања.

- *The Big Bang* (Велики Прасак)

Овим појмом који означава настанак универзума имплицира се (нови) почетак, врло радикална промена у раду Лондонске берзе 27.10.1986., при којој су, између осталог, укинута фиксне провизије, а страним дилерима дозвољен је рад на овој берзи.

- *witching hour* (вештичији час)

Ситуација када неколико опција (терминских послова у банкарству) истиче у исто време врло је неизвесна и може бити заиста злокобна (наравно, због могућих финансијских губитака). Отуд и веза са вештичијим часом.

- *triple witching hour* (троструки вештичији час)

Атмосфера из претходног примера „утростручена“ је јер је њом представљена ситуација када у последњем сату једног дана истичу и термински уговори, и опције на индексе, и опције на хартије од вредности.

- *brick and click* (спој старог и новог)

Реч *brick* (цигла) представља банку као грађевину, зграду и подразумева одлазак клијената у банку, на шалтер, што је синоним за традиционални облик

банкарства. Са друге стране, модерно банкарство је овде представљено кроз реч *click* (клик) која упућује на употребу рачунара тј. електронског банкарства. Коначно, целокупан израз упућује на стратегију рада банке која подразумева спајање нових и старих начина пружања услуга клијентима.

- *pearl* (бисер; изузетно профитабилна инвестиција)

Објаснити довођење у везу ова два појма скоро да је излишно. Наиме, одређене инвестиције су заиста вредне као бисери, понекад можда и више од тога.

- *boutique* (бутик; инвестициона банка која се усредсређује на једну одређену врсту финансијског пословања)

Као што бутици продају посебну врсту робе, тако и неке инвестиционе банке теже специјализацији у оквиру свог пословања. Често се повезују са некадашњим уредима финансијских саветника који су изгледали као продавнице, бутици, са великим излогом ка улици, смештени у прометним трговачким улицама.

- *elves* (вилењаци; стручњаци са тржишта капитала који верују да могу да то тржиште контролишу)

Вилењаци и натприродне моћи које они поседују овде су основ за поређење са наводно посебним моћима које одређени (утицајни и способни) финансијски стручњаци имају, и то у погледу контроле и управљања тржиштима капитала.

Полисемантичка лексичка дисперзија углавном се заснива на различитим врстама искустава људи. Што је степен универзалности тих искустава већи, лакше је преводити са једног језика на други, и обратно. Понекада поједини изрази осликавају искуства која су изузетно специфична за један народ или нацију и стога их је тешко „превести“ на друге језике. Када аналогног искуства у другом народу нема, „преводи“ су тада описне природе и неретко утичу на лишавање сликовитих израза њихових основних карактеристика – креативности и језичке уникатности. У нашим примерима које смо овде представили, у контрастивном смислу, већина енглеских и српских израза са семантичким трансформацијама налазе се у односу делимичног поклапања, док је број случаја апсолутних поклапања и непоклапања мањи.

У нашем Речнику забележили смо неколико десетина оваквих израза. На пример: *бејби бондс, компанија са полице, успавана лепотица, тржишта тигрова, несварене ХоВ, разводњене акције, јо-јо акције, посрнули анђели, политика спржене земље, кумовска понуда, евергрин кредит*. За појашњења њиховог значења и значења свих осталих сликовитих израза треба погледати Milojević 2003 или Simurdić 2006.

Укратко, неки од ових израза су мање, а неки више прозирни. Неки од њих су део професионалног жаргона, неки су у трци за статус званичних термина, пре свега због своје експресивности, сликовитости и „оштроумности“. Иако их досадашња ригидна политика термилошке погодности не преферира управо због њихове стилске маркираности, опуштености и обичности, ситуација се полако мења. У корист сликовитих израза.

3.1.3.7. НЕПРОЗИРНИ ТЕРМИНИ

Због немогућности да наш, ионако обиман и исцрпан рад, додатно проширимо објашњењима мање прозирних термина из нашег Речника, а без бојазни да тиме нарушавамо квалитет рада, овим путем нам преостаје да за сва објашњења и дефиниције ових термина упутимо на следеће изворе: Milojević 2003 и Simurdić 2006 за српске термине и Smullen & Hand 2005 и Corbett 2002 за енглеске.

3.2. МАКРОЛИНГВИСТИЧКО СТАНОВИШТЕ

У овом, трећем поглављу рада, на више места бавили смо се конкретном термилошком проблематиком језика струке и науке, односно језиком банкарства и финансија. Наша намера је да се у наставку осврнемо на још неколико битних термилошких тема, које су, пре свега, социолингвистичког карактера. Наиме, поред психолингвистичке и еколингвистичке стране гледања на поменути проблематику, социолингвистика јесте, у ствари, најистуреније и најбитније подручје рада на макролингвистичком нивоу. Теме које ћемо у овом делу рада посматрати кроз макролингвистичку, односно социолингвистичку призму су, најкраће речено, теме везане за питања језичке политике и језичког планирања,

нормирања и стандардизације језика (струке и науке), „стварања“ терминологије струке и науке, као и питања надлежности, компетентности и уопште воље државе, институција и појединаца у Републици Србији да се баве поменутом проблематиком.⁶⁹ Дакле, уз потку друштвених чинилаца који су уткани у енглеско-српске језичке контакте у области банкарства и финансија, прво говоримо о врстама контаката два језика и начину инфилтрације енглеског језика у српски језик струке и науке, а затим говоримо о терминолошким темама, као што су критеријуми за вредновање термина, лексикографска терминолошка активност и увезивање институционалног фактора у Србији на пољу нормирања и стандардизације српског језика банкарства и финансија.

3.2.1. ВРСТЕ, ТИПОВИ И ВИДОВИ КОНТАКАТА ЈЕЗИКА СТРУКЕ – НОВА САЗНАЊА

Ако се осврнемо на досадашње теорије о врстама међујезичких контаката и језичког позајмљивања и пропустимо их кроз призму утицаја енглеског језика на српски језик банкарства и финансија, можемо да запазимо неколико нових момената на овом пољу; појава које морамо да истакнемо зато што представљају сегмент који баца додатно светло на тумачење и разумевање подручја нашег истраживања.

Као прво, помињемо добро познат фактор који је енглеском језику обезбедио статус *lingua franca*. То је фактор економско-политичке премоћи англо-америчког света (испрва В. Британије, а затим САД). Овај фактор поникао је на колонијалистичко-капиталистичким основама поменутих друштава и омогућио је енглеском језику да постане и још увек остане у позицији светског језика даваоца.

Сапир је први поменуо термин *културно позајмљивање* и истакао да када долази до културног позајмљивања, увек постоји вероватноћа да се и одговарајуће речи такође могу преузети.⁷⁰ Блумфилдовски посматрано, позајмљивање енглеског

⁶⁹ Према становишту лингвисте Влада Ђукановића, које је изнео у дневном листу Политика 29.8.2011, може се закључити да је институционални фактор основа сва три проблема која су довела српски језик до крајње запуштености. Иначе, ти проблеми су: стање у образовном систему у Републици Србији, чињеница да језичка норма не прати развој језика, као и изузетно снажан утицај страних језика на савремени српски језик. Институционални статус српског језика као разлог за тешко стање у којем се језик налази истиче и проф. др М. Ковачевић, такође у Политици, 9.12.2012. у чланку „Неиздрживо насиље над језичком културом“.

⁷⁰ Sapir 1921

елемента у српски језик јесте домен такозваног *културног позајмљивања* (Bloomfield 1933: 444-475; према Шевић 1996: 82). Културно позајмљивање подразумева преузимање речи за предмете и појмове прихваћене од суседних народа захваљујући културној дифузији. Са друге стране, постојањем „енглеског језика унутар српског“, тачније потребом за његовом малтене паралелном употребом у српском језику банкарства и финансија, можемо на известан начин да говоримо и о такозваном *интимном позајмљивању* за које Блумфилд каже да се појављује у оквиру једне националне (или по нашем тумачењу – струковне) заједнице, у којој „други“ језик претендује да буде доминантан (тумачећи Прћића, рекли би да су разлози за ову појаву и статусне и струковне природе). Другим речима, овде се ради о *струковној језичкој диглосији*. Наиме, избором англизоване ужестручне лексике језика струке и науке, поред прозирне лексике општеупотребног предзнака, банкарско-финансијски посленици претендују да се, у социјалном и професионалном смислу, издвоје као посебна, високо позиционирана друштвена групација. Ово је ништа друго до пример за *језичку дивергенцију*,⁷¹ односно потребу да се направи отклон према саговорницима који нису из поменутог друштвено-професионалног миљеа.

У свом раду Филиповић (1986) је, допуњавајући и разрађујући Хауген-Вајнрајхову теорију, увео нове контактолошке појмове – *посредно позајмљивање* (*intermediary borrowing*) и *непосредно позајмљивање* (*direct borrowing*), којима дефинише положај и функцију два језика у контакту и средину где се контакт остварује. При том, посредно позајмљивање везано је за *посредни контакт* између два језика, а непосредно позајмљивање везано је за *непосредни контакт*, односно додир два језика. Код прве врсте контаката, односно позајмљивања (посредног), огледа се ситуација језичког контакта између енглеског језика и европских језика у Европи преко посредника, било језика посредника или масовних медија. Ово је *индиректан тип контакта*. Он се одвија у земљи примаоца. Код друге врсте позајмљивања, односно контаката два језика (непосредног), огледа се ситуација језичког контакта између (америчке варијанте) енглеског језика и језика европских досељеника у САД. Овај тип контакта је *директан*. Он се одвија у земљи даваоца.

⁷¹ Kristal 1996: 51

Према оваквој таксономији језичких контаката Р. Филиповића можемо лако да закључимо да се утицај енглеског језика на српски језик одвија путем посредног контакта ових језика, односно у склопу индиректног типа језичког додира, а да је језичко позајмљивање посредно. Међутим, ако размотримо специфичне аспекте контаката енглеског и српског језика банкарства и финансија, дакле, на микроконтактолошком нивоу, добијамо нови сегмент типологизације језичког контакта и језичког позајмљивања, пре свега у смислу средине, али и начина на који се контакт (односно утицај енглеског језика) остварује.

Наиме, финансијски сектор у Србији (као и у многим другим земљама у транзицији) први је био на удару приватизације у оквиру које је много страних компанија постало већински власник српских фирми, пре свега банака. Страни власници, који већ имају угодану праксу пословне (а и приватне) комуникације на енглеском језику, енглески искључиво користе и у својим новокупљеним компанијама у Србији. Наши људи, запослени у приватизованим банкама, хтели то или не, морају да прихвате чињеницу да комуницирају на енглеском језику, и писменим и усменим путем, користећи при том вокабулар из домена како општег, тако и банкарског енглеског језика. На овај начин значајно се увећава број билингвалних особа које су иначе, по већини контактано-лингвистичких теорија, епицентри језичког позајмљивања. Према томе, уз већ постојећу индиректну врсту контаката, овде имамо елементе директног контакта који се остварују у земљи језика примаоца! Овај нови тип контаката, *посредно-непосредни*, представља новину у типологизацији енглеско-српских језичких контаката, и то искључиво на пољу професионалне струковне банкарске заједнице. Уз већ познату чињеницу о „англохоличарској потреби“ за енглеским језиком у српском језику, посебно од стране банкара, можемо бар донекле да јасније схватимо тренутно стање у језику струке – што је енглески језик ближи, директнији и интимнији у контакту са говорницима српског језика као матерњег, што је писмено-усмена дихотомија присутнија у комуникацији и број (научно-стручних) билингвала већи, већи је и утицај енглеског на српски језик.

Што се тиче вида контаката, морамо да истакнемо чињеницу да су *акустички и визуелни вид контаката* данас преовлађујући, пре свега захваљујући наглом развоју електронских медија.⁷²

Све у свему, питање географског аспекта језичког позајмљивања у оквиру језика банкарства и финансија данас постаје готово ирелевантно, а разлика између посредног и непосредног позајмљивања се скоро потири, односно добија нови облик који укључује елементе и једне и друге врсте позајмљивања. Културно позајмљивање, са друге стране, добија у нашој сфери истраживаних контаката елементе интимног позајмљивања.

Хронолошки посматрано, постоје два „ударна“ периода језичког позајмљивања енглеског елемента у српском језику уопште, па и у српском језику банкарства и финансија. Први период почиње после Другог светског рата. Англо-амерички културно-цивилизацијски престиж, укључујући употребу енглеског језика, почео је тада да се остварује у земљама западне Европе, док се на Истоку, сходно политичким приликама које тамо владају, руски језик успоставља као својеврсни *lingua franca*. После раскида са Стаљином и СССР, односно напуштањем комунистичког источноевропског блока, тадашња Југославија постала је отворенија за западне утицаје. Шездесетих година прошлог века енглески добија на популарности као страни језик у школама, англо-америчка поп култура, путем филмова и музике, магазина и новина, налази пут до домаће публике у земљи, а англо-амерички капитал у све већој мери улази у тадашњу привреду⁷³. Као земља у развоју, тадашња Југославија користила је бројне зајмове и кредитне олакшице енглеских и америчких финансијских институција, а према подацима које је Народна банка Југославије објавила за 1979, 1980. и 1981. годину, у структури укупног југословенског дуга према иностранству, Енглеска, САД и Канада учествују са око 50%! Сви ови продори, наравно, отворили су врата инфилтрацији енглеског језика у српски, односно тадашњи српскохрватски језик. У Србији, други период учесталијег језичког позајмљивања почео је после 2000. године, након политичких промена и

⁷² Овде износимо и битан податак о нарушавању квалитета писаног језика употребом савремених комуникацијских средстава, што је иначе случај са општим српским језиком, а ми би додали да се исти процес догађа и у српском језику струке и науке. Наиме, у тексту „Утицај нових средстава комуникације на српски језик“ П. Ћосић (2005:6) истиче чињеницу да су ова средства данас учинила писани језик сличнијим говору него писаном језику. Овај процес отвара врата неформалној лексици, професионализмима и жаргону струке, ионако већ англизованим и често лоше уклопљеним у српски језик, на претендовање у статус стандардизованих термина.

⁷³ Софреновић 1967

уласка земље у транзиционе процесе који су подразумевали окретање Европској Унији. Почело је прилагођавање целокупног привредно-административног сектора (уз конкордантност културолошке сфере) системима ЕУ. На овај начин почела је и права поплава англицизама у српском језику и стварање тзв. англосрпског језичког хибрида, насталог као потреба за статусно-струковним маркирањем, али и због нестручног „превођења“ и немара према очувању српског језика и културе.

Поред анализе резултата језичких контаката, постоји велики број аспеката контаката који се могу (и морају) анализирати. То су начини контаката (усмени, писмени, интерперсонални, путем електронских медија), близина контаката, узајамност и правац контаката, тип (усмерени или неусмерени) и природа (институционална или ванинституционална природа) контаката, али и аспекти као што су образовање, религија, индивидуални и друштвени ставови корисника језика у контакту и сл. Координирани напори свих дисциплина заинтересованих за ове проблеме дали би одличне резултате у оквиру унапређења таксономије (микро)лингвистичких контаката.

3.2.2. КА НОРМИРАЊУ И СТАНДАРДИЗАЦИЈИ ТЕРМИНОЛОГИЈЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА БАНКАРСТВА И ФИНАНСИЈА

Циљ овог дела рада јесте да укаже на проблеме у вези са стварањем, нормирањем и стандардизацијом (терминологије) српског језика банкарства и финансија⁷⁴, као и да понуди правце деловања у смислу решавања поменутих проблема. У наставку ћемо изнети неколико наших конкретних мишљења и ставова.

1. *Дескрипција, класификација и систематизација лексичког фонда српског језика банкарства и финансија.*

⁷⁴ Под терминологијом српског језика банкарства и финансија, а по дистинкцији пет различитих значења речи *терминологија* које наводи Бугарски (1996б), подразумевамо скуп термина којима се именују појаве, процеси и особине у областима банкарства и финансија, односно скуп термина који представљају систем појмова у ове две области.

Као прво, не може се започети било какав процес нормирања, а камоли стандардизације⁷⁵, док се не одлучи да ли ће се вршити нормирање свеукупног језика банкарства и финансија или само његовог термилошког дела (терминсистема), који, додуше, што се броја лексичких јединица тиче, чини његов највећи део. О чему се овде заправо ради? Лингвисти често занемарују чињеницу да терминологија језика струке и науке није исто што и сам језик струке и науке. Језик струке је, у сваком погледу, посебно лексичком, надређен терминологији језика струке и он је укључује у свој фонд. Српски језик банкарства и финансија јесте несређени лексички скуп који се, уопштено гледајући, састоји из опште (неспецијализоване) лексике, коју углавном чине непроменљиве врсте речи (предлози, прилози, везници, речце, узвици) и специјализоване лексике. Даље, специјализована лексика дели се на полустручну и ужестручну.⁷⁶ Термини, као речи које са највећом тачношћу означавају одређене појмове у струци и науци,⁷⁷ наравно, потичу и припадају специјализованој лексици, у нашем случају специјализованој лексици банкарства и финансија. Због тежње термина да буду несинонимни и моносемични постоји тенденција да долазе углавном из ужестручне лексике. Ужестручне речи по Дадли-Ивансу и Сеинт Џону (Dudley-Evans and St John 1998) дефинисане су као речи које имају специјализовано и ограничено значење у одређеним дисциплинама и које могу мењати значење у односу на дисциплину у којој се користе.

Додатни проблем, поред хоризонталног, представља вертикално раслојавање језика струке на професионализме и професионални жаргон (или, како наводи Радић-Дугоњић (1996: 321) на „професионализме жаргонског и термилошког типа“). Не заборавимо, при том, ни изузетно велики број метафоричко-идиоматских израза у

⁷⁵ Симић (1996: 45) види норму као „свако правило или пропис“, а стандард као „специјалну врсту прописа о начину квалитативне процене“; док се у опште прихваћеним лингвистичким теоријама језичка норма може дефинисати као скуп (ортоепских, ортографских, морфолошких, синтаксичких, лексичких и стилистичких) правила о употреби језика. Језичка стандардизација је, при томе, процес утврђивања језичке норме једне језичке заједнице и стварање књижевног, односно стандардног језика. Стандардизација терминологије подразумевала би споразум око тога који би се стручни и научни термини користили као стандардни.

⁷⁶ Иначе, по Дадли-Ивансу и Сеинт Џону (Dudley-Evans and St John, 1998), полустручне речи су све речи које се у истом или сличном смислу користе у свим језицима струка и наука, речи које се односе на номинацију општих научних процедура, појмова, метода, и које представљају општу, то јест заједничку научно-стручну терминологију (ту су на пример термини *анализа*, *синтеза*, *приступ*, *метод*, *хипотеза*). С обзиром да се ови термини користе у свим наукама и струкама, наш предлог је да се они назову *полистручни* вокабулар или лексика, поготово што облик полустручни (енг. semi-professional) може да упућују на то да ти термини „нису довољно, то јест, нису у потпуности, стручни“ (предложени енглески термин био би polyprofessional).

⁷⁷ Винавер 1996

језику струке, који претендују да постану термини, бар у ширем смислу. Прво, дакле, треба извршити прецизнију класификацију лексике струке и науке у оквиру ових категорија, а онда одговорити на питање које од поменутих лексичких сфера и функционалних подслојева, односно микроваријетета струке, могу и треба да буду основа за избор и формирање терминолошког фонда, а који не.

По нашем мишљењу, треба одмах⁷⁸ започети паралелни експлицитни⁷⁹ процес нормирања и стандардизације општег фонда српског језика (који би, самим тим, покрио и општу лексику свих језика струка и наука), а у оквиру језика струке и науке радити на изградњи његове терминологије на основу управо предложених корака. Овај рад, надамо се, иде у том правцу.

2. Опште начело о начину формирања термина (у смислу њиховог односа према енглеском језику) и избору приоритетних критеријума за вредновање термина.

Као друго, стварање српског терминосистема⁸⁰ банкарства и финансија мора садржати став о начину формирања српских термина у смислу њиховог односа према енглеском језику, језику међународне банкарско-финансијске комуникације. Питање је да ли треба инсистирати на стварању интернационализоване (данас углавном англизоване) терминологије струке и науке или треба стварати терминологију засновану на аутохтоном српском потенцијалу.

Наш став је да терминологију српског језика банкарства и финансија треба изграђивати на уважавању оба поменута принципа, с тим да се мора ићи ка интеграцији објективно потребних и сегрегацији објективно непотребних англицизама, а предност треба давати домаћем лексичком материјалу. При томе треба дефинисати начине ортографске, фонолошке, морфолошке, синтактичке и

⁷⁸Др М. Ковачевић (1999:73) у чланку „Отворена питања стандардизације српског језика“ истиче да је основно питање за све србисте у вези са стандардизацијом српског језика питање фазе те стандардизације, мислећи при том на Радовановићевих 10 корака неопходних за процес стандардизације језика (селекција, дескрипција, кодификација, елаборација, акцептуација, имплементација, експанзија, култивација, евалуација, реконструкција). Ковачевић потпуно тачно тврди: „А одговор на то питање био би да смо ми на готово самом почетку, или још боље: да смо врло мало одмакли од почетка (.....). Јер од 10 фаза које социолингвисти издвајају у нормирању језика (...) за српски језик је неспорно завршена само фаза селекције, тј. одабирања (...).“

⁷⁹ Утисак аутора овога рада јесте да је језичко нормирање у Србији имплицитног карактера, што није увек добро по српски језик.

⁸⁰Према Маројевићу (1996: 49) терминосистем је „терминологија одређене научне области и одређеног језика“.

семантичке адаптације преузетих англицизама и механизме за њихово уклапање у српски језик.

У нашем Речнику дали смо више примера као практичну примену овог нашег става, а овде, као кратку илустрацију, помињемо излишност сировог англицизма-термина *овердрафт* који се одомаћио у српском језику струке. Наиме, у већ постојећој терминолошкој поставци у српском језику имамо реч *кредит*, која се увезује са домаћим лексемама (што је иначе препоручљив начин формирања нових термина), па добијамо термине *кредит по текућем рачуну*, *оквирни кредит* и *диспозициони кредит*, који не само да у потпуности покривају семантику енглеског *овердрафт*, већ и елиминишу полисемичност овог термина, доносећи пожељну моносемију у своје раслојене микроваријетете.⁸¹

Критеријуме за вредновање термина посебно ћемо размотрити у наредном поглављу рада.

3. Нормативно тело: институционализован, професионалан и организован тимски рад на стварању терминологије банкарства и финансија.

Као треће, рад на стварању, нормирању и стандардизацији терминологије српског језика банкарства и финансија требало би да буде институционалног и организованог карактера, а не ванинституционалног, идиосинкратичног, неорганизованог и стихијског типа. Овакав карактер рада подразумева укључивање најугледнијих лингвистичких стручњака и стручњака из банкарско-финансијског сектора. У тренутној констелацији расположивих институција које би могле да се укључе у чланство нормативног тела видимо Одбор за стандардизацију српског језика који ради при Институту за српски језик САНУ⁸², Удружење банака Србије, Институт за стандардизацију Србије, Филолошки факултет, као и ресорна министарстава и компетентне појединце.

При томе се не може прихватити пракса Института за стандардизацију Србије (ИСС) да терминологију српског језика банкарства и финансија формира превођењем

⁸¹ Видети део рада 3.1.3.1. за више података.

⁸² Одбор за стандардизацију српског језика је у свом програму рада (2006:21) позвао на заштиту српског језика и при том истакао: „Продор енглеског језика нарочито погађа терминолошки појмовник и упућује нас на активирање творбених моћи српског језика.“

(уз то само појединих, често и застарелих) ИСО стандарда са енглеског језика⁸³. Наравно, све препоруке ИСО (Међународне организације за стандардизацију), као што је препорука у вези са начином формирања терминологија струка и наука,⁸⁴ треба узимати у обзир у што већој мери.

Такође, уз све похвале за *Речник стандардизованих термина и израза: банкарство (енглеско-француско-српски)* који је 1996. приредило и у Београду објавило Удружење банака Југославије (данас Удружење банака Србије), а који се заснива на преводу енглеских ИСО стандарда (као и у ИСС), сматрамо да у овакве издавачке подухвате не треба ићи самостално, већ са широм подршком лингвистичког и банкарско-финансијског сектора.

Коначно, мишљења смо да, ако Одбор за стандардизацију српског језика жели да се укључи у пројекат стандардизације терминологије српског језика банкарства и финансија, то може да учини тако што ће основати, односно дати сагласност за оснивање посебног пододбора или радног тела које би се бавило искључиво предметном проблематиком, а у своје чланство окупило најеминентније и најенергичније србисте, али и англисте Србије. Ангажовање поменутих стручних лица у пододбор треба извршити без обзира на критеријум тренутне припадности, у смислу запослености тих лица у Одбору за стандардизацију српског језика или било којем другом телу Института за српски језик и САНУ.⁸⁵

⁸³При Институту за стандардизацију Србије формирана је Комисија за банкарство и сродне финансијске делатности (ознака: I068), која већ дуже време није активна. Такође, постоји и Комисија за терминологију (ознака A037) која за циљ има „standardizovanje principa, metoda i aplikacija koji se odnose na terminologiju i druge jezičke resurse i resurse sadržaja u kontekstu višejezičke komunikacije i kulturoloških različitosti.” (www.iss.rs датум прегледа: 19.1.2013)

⁸⁴Стандарди ISO 704:2009 и ISO 860:2007 описују принципе и методе термилошког рада, односно говоре о усклађивању појма, концепта и њихове номинације путем термина, док се, комисијски гледано, техничка комисија ТС 37 бави стандардолошко-термилошким (језичким) питањима, а техничка комисија ТС 68 се бави стандардизацијом на пољу финансијских услуга (www.iso.org датум прегледа 19.1.2013).

⁸⁵ Радује нас вест са сајта САНУ (www.sanu.ac.rs), а у вези са Институтом за српски језик, који најављује нови пројекат (сајт посећен 19.1.2013): „На најновијем пројекту *Опис и стандардизација савременог српског језика* проучава се савремени српски језик у укупности његових структура и функција на свим језичким нивоима, као и у њиховој узајамној повезаности. Оваква истраживања допринела би томе да, слично другим модерним европским језицима, савремени српски језик буде што исцрпније описан и што боље стандардизован сагласно принципима савремене теорије и праксе језичке стандардизације.“

4. Израда квалитетног дескриптивно-нормативног речника/лексикона српског језика банкарства и финансија.

Речник нормираних и стандардизованих термина банкарства и финансија садржао би одреднице које су детаљно описане, уз изворне енглеске термине који су дати у наставку.⁸⁶ Оваква лексикографска кодификација нормираног и стандардизованог језика струке помогла би, али би и обавезала све кориснике језика струке на употребу стандардизованих термина. На овај начин била би отклоњена употреба свих редундантних, погрешних, а самим тим и непотребних облика.

5. Доследна примена нормиране терминологије.

Једино доследном применом нормиране терминологије српског језика банкарства и финансија у свим облицима научне и стручне комуникације (на конференцијама, саветовањима, конгресима, у стручним и научним часописима, јавним наступима, а поготово у свим врстама образовног рада са младим нараштајима)⁸⁷ може се задржати и осигурати статус сређеног нормираног терминосистема, у који се, додајмо напослетку, уз укључивање свих претходних корака, на време уводе нови термини и ажурирају постојећи.

3.2.3. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ВРЕДНОВАЊЕ ТЕРМИНА

Критеријуми који се примењују у процесу образовања и стандардизације термина могу се поделити у следеће групе (Bugarski 1996b: 92):

- ❖ а) формални – дужина, лакоћа изговора и писања, деривациони потенцијал,
- ❖ б) семантички – појмовна адекватност, мотивисаност, прозирност, прецизност, једнозначност, могуће конотације, синониме и хомониме, могућност разликовања терминолошке од општејезичке употребе,

⁸⁶ Одличан научни чланак на ову тему написала је Mihaljević (2001: 191-208).

⁸⁷ Silaški 2009

- ❖ в) прагматички – економичност, усклађеност с језичким осећањем, одомаћеност, интернационалност, адекватност и раширеност изворне терминологије ако се термин преузима из другог језика,
- ❖ г) социолингвистички – језици и варијанте из угла њихових системских могућности али и вредности које им колектив приписује, социокултурна традиција у смислу пуризма или интернационализма, заступљеност дате струке, аудиторјум коме се упућује неки текст или саопштење, итд.

Као што видимо из приложене класификације критеријума, одговор на питање како адекватно решити проблеме формирања, односно избора и стандардизације термина, уопште није једноставан. Одлика термина стручно-научних области, па самим тим и термина српског језика банкарства и финансија, да се углавном формирају на основу постојећих термина из језика даваоца (превођењем или преузимањем) упућују нас на чињеницу да су српске терминологије струка и наука у свом настајању преваходно везане за семантичке критеријуме као што су појмовна адекватност и прецизност. Уз овај податак наводимо и чињеницу да се након семантичке адаптације термина формални и прагматички критеријуми запостављају, и то из бар два разлога. Као прво, потреба да се што пре именује одређена појава или процес у оквиру струке је задовољена и нема времена за даље „бављење“ термином. Као друго, не постоји познавање управо поменутих критеријума за формирање и вредновање термина, као ни заинтересованост да се на терминолошком пољу било шта ради.

У жељи да што исцрпније представи класификациону таксономију ове врсте, професор Бугарски⁸⁸ формира скалу критеријума на основу којих треба вредновати терминолошке алтернативе. Након извођења резултата квалитативног и квантитативног типа добија се термин који је погоднији за употребу, те се он препоручује као стандардизовани облик. Аутор овај приступ назива „полидимензионални приступ вредновању терминолошких алтернатива у процесу изграђивања терминологије било које области“ (Бугарски 1996в: 25-27) и истиче да предложена матрица није хијерархизована, као и да треба тежити стварању

⁸⁸ Бугарски 1996в

комбинованих, односно различитих (у смислу избора различитих критеријума) термилошких матрица, у зависности од појединих научно-стручних области и њихових потреба. Коначно, критеријуми за вредновање термина које Бугарски износи у овој матрици (намењеној, пре свега, вредновању пет лексичких алтернатива компјутер/рачунар, принтер/штампач, фидбек/повратна спрега, менаџмент/пословање и интеракција/међудејство) су:

- ❖ прва група – системност, продуктивност, једнозначност, интернационалност, мотивисаност,
- ❖ друга група – раширеност, стабилност, конотације, краткоћа, лакоћа.

Према Д. Шипки (1998: 128) карактеристике идеалног термина су:

- ❖ транспарентност (способност термина да се већ на основу самог назива назире његово значење)
- ❖ интернационалност (способност термина да буде интернационално препознатљив)
- ❖ устаљеност (особина да је термин општеприхваћен у датој дисциплини)
- ❖ краткоћа (најбољи су термини који се састоје из једне речи)⁸⁹
- ❖ системност (уклопљивост у постојећи термилошки систем)
- ❖ недвосмисленост
- ❖ прецизност
- ❖ несинонимност

Што се тиче препорука за формирање и вредновање термина које долазе из страних извора, најкомпетентније су оне од стране Међународне организације за стандардизацију (ИСО). Техничка комисија број 37 (ТС 37), коју смо навели као комисију задужену за термилошка питања, у оквиру више својих стандарда, даје препоруке у вези са термилошким радом. Ова комисија посебно истиче да се уваже следећи критеријуми:⁹⁰

⁸⁹ Симић и Јовановић (2002:125), ипак, сматрају да „улога термина није искључиво у повећању економичности израза: он обавља своје функције у научном језику сходно свом положају у том супсистему, који је диктиран везом са системом научних појмова.“

⁹⁰ Valeontis 2005

- ❖ адекватност термина (да су термини, десигнационо посматрано, у семантичком и стилистичком складу са појмом и појавом коју представљају, односно описују),
- ❖ економичност термина (да термини не буду гломазни, већ концизни),
- ❖ творбени потенцијал термина (да се процесом деривације могу лако и квалитетно добити друге врсте речи, потенцијални нови термини).

У светлу изложених података о критеријумима за формирање и вредновање термина струка и наука, пропуштених кроз призму потреба за стварањем стандардизоване терминологије српскога језика банкарства и финансија, сматрамо да су следећи критеријуми од пресудне важности за формирање и избор термина у нашој анализираној струци и науци:⁹¹

- ❖ семантичко-прагматички – појмовна адекватност термина, прецизност, моносемичност, домицилност (предност домаћем термину⁹², затим интернационалном, па адаптираном англизованом),⁹³
- ❖ формално-функционални – обличка економичност, творбени потенцијал, лакоћа изговора и писања,
- ❖ мешовити – продуктивност, системност, устаљеност.

У практичном смислу, ми смо се наведених критеријума придржавали у нашем Речнику, у последњем поглављу рада, када смо давали наше мишљење о погодности и избору речничких (односно корпусних) термина српскога језика банкарства и финансија у „статус стандардизованих термина“.

⁹¹ Критеријуми који су приказани нису хијерархизовани ни на један начин, они се координирано, заједнички користе при нормирању и стандардизацији, а подела у три групе је формалног типа, за ову прилику, искључиво због боље перцепције критеријума од стране читаоца овог рада.

⁹² Брборић и Клајн (2007:60) кажу: „Боље уклапање домаћих речи у језичку структуру и њихова већа разумљивост дају озбиљно лингвистичко оправдање захтеву да се избегавају стране речи, наравно онда кад постоји одговарајућа домаћа, а поготову када она заиста има споменута преимућства.“ Рада Стијовић (2009:138) напомиње: „Готово је општеприхваћено мишљење да треба неговати лепоту и чистоту домаћег језичког израза, али да не треба по сваку цену бежати од страних речи и претераним чистунством сиромашити језик. Оно што нико оспорава јесте и то да је потребно оштроумно и уравнотежено баратање страним речима, а пре свега *тачно*. А то често није случај у нашој језичкој пракси.“

⁹³ Изузетно добар пример стварања српске аутохтоне терминологије (у области лингвистике) дали су нам Иван Клајн и Борис Хлебец преводом Кристаловог *Енциклопедијског речника модерне лингвистике*, чији најбриљантнији део је „Енглеско-српски термилошки регистар“ (1998:415-423).

Овде напомињемо и могућност (али и потребу) организације и увезивања стандардизованих термина српског језика банкарства у хијерархијска или линеарна лексичко-семантичка поља⁹⁴ у оквиру употребе тих термина у банкама, и то на основу: структурно-организационе шеме банке, врсте послова и активности које банка обавља или у складу са производим и услугама које банка нуди на финансијским тржиштима.⁹⁵

⁹⁴ Prčić 2008:138-145

⁹⁵ Дobar начин за формирање термилошке таксономије српског језика банкарства може да буде на основу организационе шеме банке 21. века коју дају Đukić, Vjelica, Ristić (2006).

4. СЕЛЕКТИВНИ РЕЧНИК КОНТАКОТЕРМИНЕМА СРПСКОГ ЈЕЗИКА БАНКАРСТВА И ФИНАНСИЈА – СТРУКТУРА, СВРХА ИЗРАДЕ, УПОТРЕБА И АНАЛИЗА ПОДАТАКА

У овом поглављу вршимо приказ Селективног речника банкарско-финансијских контактотерминама српскога језика (у даљем тексту Речник), дајемо разлоге за његову израду, тумачимо његов састав и начин коришћења, осврћући се при том на најбитније одлике Речника, његову хеуристичност и апликативност.

4.1. РЕЧНИК – УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Као прво, у ширем смислу, овај Речник настао је као приказ последица утицаја енглеског језика на српски језик банкарства и финансија, иначе најистакнутије и најважније појаве која се манифестује при контактима ова два језика. Све корпусне одреднице на српском језику у Речнику настале су адаптацијом енглеских речи. У психолингвистичком и контактано-лингвистичком смислу сматрамо их англицизмима струке и науке.⁹⁶ Типови адаптације и начин настанка српских еквивалената представљени су детаљно у Речнику.

Као друго, ово је речник банкарско-финансијских *контактотерминама* српскога језика. Контактотермину смо дефинисали као контактолошки обележени лингвистички елемент из домена специјализоване лексике настао активирањем и пресликавањем латентних односно празних места у језику примаоцу, српском језику струке и науке, услед утицаја енглеског језика, језика даваоца. Овде напомињемо да су у питању контактотерминеме српског језика банкарства и финансија које су нестандардизоване и припадају неуређеном терминолошком скупу ове стручне и научне области.

Даље, Речник је селективне природе из бар два разлога. Први разлог је чињеница везана за опште опредељење у раду, а то је да се акценат стави на

⁹⁶ Погледати поглавље 2.5. *О контактонисемама и контактотерминемама*, и поглавље 2.6. *Дефиниције англицизама* за детаље о контактонисемама, контактотерминемама и англицизмима.

лексичко-семантичку и комуникационо-прагматичку перспективу проучавања контактолошких јединица, што је саставни део савремених термилошко-контактолошких проучавања. Ова проучавања заснована су на корпусној терминологији; специјализованој лексици анализираној кроз корпус прикупљених јединица за обраду. Овим приступом истиче се динамична, прагматична и широко комуникативно-апликативна страна лексике језика струке и науке, којом се терминологије посматрају у много „растеређенијем“ и „опуштенијем“ светлу него у досадашњим приступима проучавању терминологија, које су представљале привилегију уског круга „повлашћених“ стручњака који су термине стварали и користили.⁹⁷ Дакле, у првом плану је (специјализована) лексика, са својим значењско-асоцијативним и комуникационо-прагматичким контекстом, као, де факто, најпроминентније обележје језика (сваке) струке и науке. Иначе, формално-граматички аспекти нашег језика струке и науке сагледани су у трећем поглављу рада.

Други разлог у прилог селективности анализираних корпусних одредница је наш корпус.⁹⁸ Наиме, он укључује ексцерпирание контактолошке јединице које су у интензивној употреби у српском језику у последњих пет година, колико се врши прикупљање материјала за анализу. Дакле, у питању је анализа контактолошких јединица најсавременијег датума., што цео овај рад чини врло актуелним и употребљивим у даље сврхе и правце проучавања овог обимног и свеприсутног језичког варијетета. Речник не укључује све могуће српске контакте банке, финансијске струке и науке настале под утицајем енглеског језика, зато што би такав речник садржао на хиљаде одредница, а на њему би неколико година радио вишечлани тим стручњака. Такође, речници и лексикон који чине део корпуса овде имају контролно-консултативни статус. Укратко, Речник је у овом сегменту селективне природе због свог искључиво синхронијског карактера у смислу обраде одредница које су језику ове струке сада актуелне и сада у употреби.

⁹⁷ Овај приступ проучавању термилошких јединица у свету постаје доминантан још од последње деценије прошлог века. Sager (Sager 1990: 58) пише: “Terminology today has adopted an approach to collecting lexical data that is based on *corpora*. By being studied *in the context of communicative situations*, terms are no longer seen as separate items in dictionaries or part of a semi-artificial language deliberately devoid of any of the functions of other functional items. The increasing tendency to analyze terminology in its communicative, i.e. linguistic context, leads to a number of new theoretical assumptions and also to new methods of compilation and representation.”

⁹⁸ Корпус је у целости приказан у првом поглављу рада.

Из свега до сада наведеног проистиче циљ израде Речника у ужем смислу, а то је да се утврди тренутно стање у српском језику у оквиру анализиране струке и науке⁹⁹, те да се путем идентификације, дескрипције и класификације контактотерминама припреми терен за њихово вредновање и нормирање, па најзад и ваљану стандардизацију терминологије овог језика струке и науке.

Ипак, ми нисмо остали само на пољу научне пропедевтике, то јест увода у неку научну дисциплину или делатност, у овом случају мислимо на нормирање и стандардизацију српске терминологије банкарства и финансија. Ми смо направили и обазриве прескриптивне кораке, у погледу наших сугестија за избор нестандардизованих специјализованих лексема у статус нормираних, а затим и стандардизованих термина. Наравно, јасно је да је за поменуте прескриптивистичке процесе потребно укључивање широке научно-стручне заједнице, како банкарско-финансијске, тако и лингвистичке, на челу са институцијама које су овлашћене да се тим пословима и баве. С обзиром на то да ови кораци и даље изостају, те да се стварање и употреба стручне терминологије на овом пољу врши стихијски и неплански, усудили смо се да прве кораке направимо сами, нудећи при том резултате нашег рада на јавни увид, али и прихватајући критике на наш рачун. Став који смо заузели при давању предлога за нормиране термине српског језика и банкарства заснива се на уважавању како начела стварања терминологије путем интернационализације (интеграције објективно потребних и одомаћених англицизама), тако и начела стварања аутохтоне терминологије (коришћење потенцијала српског језика). Много више о терминологији, критеријумима за вредновање термина, терминолошким системима, нормирању и стандардизацији, као и нашим ставовима у вези са овим научноистраживачким сегментом рада дали смо у трећем поглављу дисертације.

Неколико речи у вези са структуром Речника. У табеларном смислу, Речник се састоји из шест колона којима су представљени следећи појмови и појаве: прва колона – изворни облик (енглески језик), друга колона – корпусна јединица (контактотерминама – српски језик), трећа колона – начин настанка и тип адаптације, четврта колона – врста, порекло, оправданост и статус, пета колона – микроваријетет и област употребе, шеста колона – напомене. У сваком од редова Речника дате су

⁹⁹ Када говоримо о страним речима у научним терминологијама српског језика, поједине процене су да их у оквиру сваке појединачне науке има и по десетак хиљада (в. Медић 2001:31).

српске одреднице ексцерпирани из корпуса, њихов изворни облик преузет из корпусних речника, као и квалификационе ознаке коришћене при обради одредница. Дакле, колоне три, четири и пет представљају три критеријума идентификације, дескрипције и класификације речничких одредница. Свака од њих има своје додатне елементе и критеријуме анализе који су, уз све остале податке о начину тумачења и коришћења Речника (Скраћенице и знакови; Завршне напомене), дати у потпоглављима која следе.

Сумирање и тумачење података које смо добили анализом материјала из Речника представили смо у потпуности у последњем делу овог поглавља, а у кратким цртама у Закључку. Коначно, у наставку рада ћемо, уместо вишечланог израза *контактотерминема српскога језика банкарства и финансија* користити скраћени облик овог појма $K_{ТСЈ}_{БФ}$, пре свега због уштеде на простору, те лакше визуализације и брже апсорпције самог појма.

4.2. НАЧИН НАСТАНКА И ТИПОВИ АДАПТАЦИЈЕ $K_{ТСЈ}_{БФ}$

Први тип идентификације, дескрипције и класификације корпусних јединица, то јест $K_{ТСЈ}_{БФ}$ који смо дали у нашем Речнику представља *начин настанка контактотерминема*. Систематизација могућих начина настанка $K_{ТСЈ}_{БФ}$ за потребе нашег рада формулисана је на основу неколико извора (Кабре (Cabrè) 1999: 92-95, Сагер (Sager) 1990/1997, Ајдуковић 2004: 80-100, Њумарк (Newmark) 1988, Томовић 2007: 34-48, Прџић 2005, Филиповић 1986). Разликујемо следеће случајеве:

❖ Образовање контактема од домаћег лексичког материјала /такође:активација/¹⁰⁰:

¹⁰⁰ Др Ајдуковић у својој књизи *Увод у лексичку контактологију: теорија адаптације русизама* (Ајдуковић 2004: 80-85) врло успешно реинтерпретира Филиповића (1986, 1990), а појмове *активација* и *пресликавање* доводи у јаснију и непосреднију везу са процесима превођења, позајмљивања и адаптације лексике из језика даваоца у језику примаоцу. Наиме, процес активације најсличнији је процесу превођења (укључујући образовање контактема од домаћег лексичког материјала и стварање домаћих неологизама), а процес пресликавања у равни је са процесом преузимања (укључујући стварање увезених неологизама и граничне облике у оквиру превођења, као што је делимично калкирање). Ајдуковић такође уводи и појам *копирања* који пре свега везује за говорни језик, а при којем је реплика потпуно иста са моделом. Овде смо ове његове појмове увели косим заградама, а циљ је да се покаже њихова компактност са осталим наведеним категоријама. Детаљан осврт на поменути проблематику, као и нашу екстензију ове теорије, дали смо у деловима рада 2.4. и 2.5. названим *О активацији, пресликавању и контактемама* и *О контактонисемама и контактотерминемама*.

- а) терминологизација већ постојеће лексеме – из општег лексичког фонда или из других варијетета (и – уз друге варијетете)
 - б) проширивање значења лексеме
 - в) сужавање значења лексеме
 - г) измена значења лексеме
- ❖ Преузимање из другог језика и адаптација /такође: пресликавање и копирање/:
- а) примарна обличка адаптација
 - б) примарна садржинска адаптација
 - в) примарна обличка и садржинска адаптација
 - г) секундарна обличка адаптација
 - д) секундарна садржинска адаптација
 - њ) секундарна обличка и садржинска адаптација
- ❖ Превођење /такође: активација и(ли) пресликавање/:
- а) директно превођење
 - б) структурно превођење (калкирање)
 - в) делимично структурно превођење (делимично калкирање)
 - г) функцијска апроксимација
 - д) описно превођење
- ❖ Стварање неологизама /такође: активација и(ли) пресликавање/:
- а) увезени неологизам
 - б) домаћи неологизам
 - в) хибридни неологизам

У наставку детаљније посматрамо све сегменте понуђене систематизације могућих начина настанка $K_T C J_{BF}$.

4.2.1. ПРЕВОЂЕЊЕ И ПРЕУЗИМАЊЕ УЗ ПРЕОБЛИКОВАЊЕ

Као прво, истичемо познату, али изузетно битну чињеницу: српска лексика (самим тим и терминологија) банкарства и финансија у потпуности настаје под утицајем енглеског језика. Као друго, слажемо се са низом лингвиста који тврде да је лексика стручних терминологија саставни део општег лексичког фонда српскога језика¹⁰¹, те је као такву можемо посматрати и анализирати лингвистичким методама и поступцима карактеристичним за општи лексички фонд српскога језика. Ове две напомене доводе нас до речи професора Прћића, који, у вези са (општом) лексиком српскога језика насталом под утицајем енглеског језика, коментарише области превођења и преузимања страних речи и каже: „Osnovni, iako ne i najlakši, postupak adaptacije jeste prevođenje, dok se najlakšim postupkom smatra preuzimanje, uz ortografsko, fonološko i morfološko preoblikovanje reči u L1, koje se, inače, u najnovije vreme u našoj praksi sve manje i sve nedoslednije sprovodi.“¹⁰² Дакле, и превођење и преузимање (уз мања или већа преобликовања у оквиру преузимања), јесу типови или поступци адаптације при процесу контаката два језика. Специјализована лексика, као саставни део општег лексичког фонда српскога језика, који је језик прималац, а под утицајем енглеског језика као језика даваоца, углавном настаје у оквиру поменутога два типа адаптације – превођења и преузимања.

Поступцима директног, структурног и делимично структурног превођења настају преводни коресподенти, а поступком функцијске апроксимације настају преводни еквиваленти.

Директно превођење подразумева непосредно превођење дословног или пренесеног значења на језик прималац, уз преузимање и евентуалних додатних семантичких обележја садржаних у мономорфемској или полиморфемској речи из језика даваоца. У оквиру нашег стручног регистра наводимо примере *account* > *рачун* (дословно); *balance* > *биланс* (дословно); *pearl* > *бисер*, са значењем: *изузетно профитабилна инвестиција* (метафора).

Структурно превођење или калкирање везује се углавном за полиморфемске речи (изведене, сложене или фразне) и подразумева дословно превођење елемената речи у језику даваоцу одговарајућим елементима из језика примаоца.

¹⁰¹ Гортан-Премк (2004: 117), између осталих, заступа овај став.

¹⁰² Прћић (2005: 174-175)

Специјализована лексика језика струке и науке одликује се великим бројем полиморфемских речи, углавном израза и фраза (вишечланих термина), те је процес калкирања врло чест начин настанка речи у српском језику за посебне намене. Ово поткрепљујемо са неколико примера: *home banking* > *банкарство од куће*, *forward gold sales* > *терминска продаја злата*, *personal banker* > *лични банкар*, *spot market* > *промтно тржиште*, *card business* > *картичарски послови*.

Као посебна врста, или можда само подврста структурног превођења, постоји делимично структурно превођење (делимично калкирање). Ово је хибридни поступак превођења путем којег се један елемент, основа или афикс, преводи одговарајућим домаћим или одомаћеним елементом, док се преостали део позајмљује; на пример: *cyberspace* > *кибер-простор* и *workaholic* > *радохолик* (преведене основе), *video-conferencing* > *видео-конферисање* (суфикс). Додајемо и: *capital gains* > *капитална добит*, *quasi-money* > *квази-новац*, *lombard loan* > *ломбардни зајам*, *retrocurrency* > *петровалута*, *rollover mortgage* > *роловер хипотека*.

Функцијска апроксимација је најчешћи облик превођења. Њиме се стварају преводни еквиваленти, а превод као резултат примене овог поступка није директан и „очигледан“ као код калкирања. Наиме, функцијском апроксимацијом се изражава садржај из језика даваоца лексичким средствима језика примаоца тако што се што ближе и што верније одражава функција денотата. Постоје два аспекта апроксимације. Први је концептуализација или задржавање изворне перспективе (на пример: *shuttle diplomacy* > *путујућа дипломатија*; *liposuction* > *исисавање масног ткива*), а у оквиру другог се мења изворна перспектива, тако што се денотат осветљава из другог угла (на пример *user-friendly* > *предусретљив*; *show room* > *продајни салон*; *stealth* > *невидљиви*). Постоји низ примера за овај облик превођења у нашем Речнику. Ево неких од њих: *running account* > *контокорент*, *window dressing* > *фризирање биланса*, *catastrophe bond* > *обвезница за елементарне непогоде*.

Уколико (из одређених разлога) није могуће применити ниједан од претходно поменутих поступака у превођењу, прибегава се описном превођењу. Овај поступак подразумева употребу већег броја језичких јединица (полиморфемски облици; врло често и низ међусобно повезаних израза и фраза), којима се дефинише садржај из језика даваоца у језику примаоцу, те се овај поступак везује за такозвани „превод путем дефиниције“. У оквиру српског језика банкарства и финансија дајемо два примера за овај поступак превођења са језика даваоца: *junk bond* > *акција са високом*

каматом, али и са високим ризиком; silent run > тихо повлачење улога из банке због гласина о банкроту банке.

Преузимање (уз обличко-садржинско преобликовање) енглеских речи у српски језик представља врло битан тип адаптације при контакту језика примаоца и језика даваоца, посебно у оквиру језика за посебне намене. Наиме, термини, као део специјализоване лексике, јесу врло подложни преузимању због потребе за интернационализацијом и унификацијом терминологија струка и наука, то јест језика за посебне намене. Овде поново истичемо чињеницу да је интернационални вокабулар данас углавном сачињен од англицизама који су преобучени у изношено рухо греко-латинизама. А што се преузимања тиче, морамо да поменемо професора Филиповића који уводи примарност и секундарност у адаптацији као теоријску иновацију и дистинкцију.¹⁰³ При том се примарне промене јављају од момента трансфера модела у језик прималац све до интеграције, док се секундарне промене јављају од момента интеграције. И примарне и секундарне промене (адаптације) имају своје обличке и садржинске нивое.

Ево неколико примера уз коментаре. Примарна обличка адаптација лексеме *кастоди* има следеће аспекте: (а) ортографија – утврђивање писаног облика, (б) фонологија – утврђивање изговорног облика, укључујући сегментне и супрасегментне елементе, (в) морфосинтакса, граматичка компонента – утврђивање граматичке функције и одговарајућих морфосинтактичких облика. Примарна садржинска адаптација огледа се у утврђивању значења (*кастоди* – брига, надзор; чување хартија од вредности и управљање њима у име трећих лица). У овом делу напомињемо да се код превођења углавном врши само садржински део примарне адаптације, зато што се ради о домаћим или одомаћеним облицима употребљеним на нов начин. Окончање примарне адаптације огледа се у укључивању преузете речи или израза у систем српскога језика, у смислу ступања у синтагматске и парадигматске односе са осталим речима и изразима.

Секундарна адаптација може, али и не мора да уследи. Она се тиче стварања нових облика и значења у српском језику, а условљена је социолингвистички мотивисаним комуникативним потребама корисника језика-примаоца. Нова обличка значења су у домену творбе речи и морфологије, па тако од речи *корпорет* имамо

¹⁰³ Filipović 1986: 56-64

придевски облик *корпоретни*, док су нова значења у домену семантике и прагматике (на пример *маркетинг* је у српском језику добило ново значење *рекламирање на радију или телевизији; рекламе, ЕПП*). Овакве обличко-садржинске новине које чине суштину секундарне адаптације догађају се углавном независно од језика даваоца. Коначно, треба истаћи да примарна и секундарна адаптација не делују тренутно, штавише, то могу да буду дуготрајни процеси, а могуће је чак да ниједна ни друга адаптација не буде спроведена у потпуности.

Са намером да што прецизније класификујемо корпусне одреднице у својим тренутним фазама адаптације у српском језику и самим тим на још један начин ближе осветлимо њихов статус у српском језику, у Речнику смо представили шестокомпонентну матрицу фаза језичке адаптације $K_T C J_{B\Phi}$ (фаза примарне обличке адаптације, фаза примарне садржинске адаптације, фаза примарне обличке и садржинске адаптације, фаза секундарне обличке адаптације, фаза секундарне садржинске адаптација, фаза секундарне обличке и садржинске адаптације).

4.2.2. НЕОЛОГИЗМИ И ПОСТОЈЕЋА ЛЕКСИКА

Иако их је можда лако дефинисати (Бугарски (Bugarski 2003:202) их види као „sve novije reči, uključujući i domaće kovanice koje neretko deluju nezgrapno“), неологизми су у пракси необично растегљива и тешко ухватљива семантичко-прагматичка категорија. Наиме, критеријуми којима би ближе одредили „нове речи и кованице“ у језику струке и науке нераскидиво су повезани са друштвеним, индивидуалним, институционалним, стручним и научним поимањем неологизама. Дакле, неологизам није само микролингвистички појам, он је део сложенијег окружења макролингвистичког предзнака, пре свега социолошког, психолошког и професионалног.

Наиме, изузетно брз и динамичан развој банкарско-финансијског сектора у свету који са собом доноси нове услуге, производе и послове, са собом доноси и нову терминологију којом те услуге, производе и послове именује. У сваком случају, ти нови термини су нове речи, неологизми. У енглеском језику они најчешће настају терминологизацијом опште лексике (лексике која је углавном латинског и

старогрчког порекла) и неологизацијом (нпр. акроними, сливенице, термилошки хомоними), а у српском језику неологизми настају на скоро све начине понуђене у нашој систематизацији настанка терминоконтактера, од терминологизације опште и варијететске лексике до превођења и преузимања.

Овде поново морамо да истакнемо чињеницу да лексички фонд језика науке и струке није исто што и његова терминологија. Терминологија представља ужестручни сегмент специјализоване лексике језика струке и науке. Терминологија језика струке и науке може бити стандардизована и нестандардизована. У оквиру нашег испитиваног варијетета, говоримо о ненормираној и нестандардизованој терминологији, о неуређеном и несређеном скупу појмова који чине микроваријетети као што су професионализми и професионални жаргон. Није у потпуности исто када говоримо о неологизацији стандардизоване терминологије и специјализоване лексике језика струке и науке и када говоримо о неологизацији у оквиру несређеног лексичког фонда какав је наш. Самим тим, ни становишта са којих полазимо, као и начини и методе анализе неологизама нису исти. Енглески језик може да прати институционалне одредбе у погледу неологизације терминологија струка и наука зато што је енглески језик стандардизован, а осим што му је стандардизован банкарско-финансијски варијетет, енглески је и лингва франка ове струке и науке у целом свету. Институционалне одредбе које помињемо долазе из најпозваније светске институције за термилошку проблематику – Међународне организације за стандардизацију (ISO – International Organization for Standardization). Међутим, и одредбе које долазе из овог еминентног тела су понекад изненађујуће и збуњујуће. Наиме, према важећој дефиницији неологизама (у целости датој у фусноти), неологизми су „нови термини који су створени за дати (одређени) појам“, а ти термини „по први пут се појављују у језику и створени су лингвистичким механизмима као што су деривација, композиција или сливање.“¹⁰⁴ Да ли то практично значи да неологизми не могу да буду термини који су настали преузимањем и адаптацијом из других језика, или терминологизацијом постојеће лексике, или термилошком хомонимизацијом? На ово питање, могли би само да

¹⁰⁴ ISO/TC37 [1087-1:2000]: “The term *neologism* refers to new terms coined for a given concept, i.e. to newly coined terms either simple terms or complex terms – single-word or multiword – appearing for the first time in a language and having been created by means of linguistic mechanisms such as *derivation*, *compounding* or *blending*.”

одговоримо још једним питањем: А шта ћемо са српским језиком банкарства и финансија?

Очигледно да, бар за сада, неологизацију српског језика банкарско-финансијске струке и науке можемо да посматрамо искључиво са ванинституционалног становишта, пропуштеног кроз призму психолоингвистичког и социolingвистичког предзнака. Ако специјализовану лексику језика струке и науке видимо као део општег лексичког фонда српског језика и самим тим као део комуникативно-прагматичке сфере употребе српског језика уопште, онда се, осим ускостручне банкарско-финансијске групације корисника језика за посебне намене, о процесу неологизације „питају“ и сви остали корисници српскога језика. У светлу претходних констатација, морамо потражити одговоре на следећа питања:

- ✓ Како лица из банкарско-финансијског сектора, а како лица ван овог сектора „перципирају“ термилошке неологизме?
- ✓ Да ли је један те исти термин за обе групе поменутих лица нова реч, тј. неологизам, или ће га једна група сматрати неологизмом, а друга неће?
- ✓ Да ли оваква поларизована опажања постоје и у оквиру банкарско-финансијске научностручне заједнице?
- ✓ Колико дуго неки термин има статус неологизма?
- ✓ Ко доноси одлуку о томе који термин је неологизам, а који термин није неологизам?

Питања овог типа су уопште могућа у оквиру ове научно-стручне области зато што је ова област (са својом терминологијом) свеприсутна у јавном и приватном животу свих нас; она је битан део низа свакодневних информација и тема којима се бавимо (нпр. подизање кредита, курс валута, платни промет, платне картице, рате, отплате, стање на рачуну, кућни буџет, републички буџет, финансијско стање у земљи, финансијска криза, стране инвестиције, лизинг аранжмани, берзанске активности и низ других). Терминологија банкарско-финансијске струке не припада затвореном систему термина, она је отворена ка општем лексичком фонду српског језика због своје природе и ширине употребе.

Одговори на питања из претходног пасуса ипак (морају да) се заснивају на претпоставкама. На пример, за лица ван банкарско-финансијског сектора термини

кастоди и *комплајанс*, па чак и *дозвољени минус* чисти су неологизми, нове речи у српском језику, док су за лица из банкарско-финансијског сектора ови термини давно познате речи и можда већ представљају бледу слику неологизма у њиховом идиолекту. Такође, није редак случај да се и већ поменути стручњаци изненаде новим термином из свог непосредног радног или академског окружења; термином којим се управо окитила (пре свега англо-америчка) финансијска елита и који је, наравно, уз сву престиж свог изворног енглеског облика у говору и писању, поносно ушетао у српски језик.

Жива, изузетно активна средина банкарско-финансијске струке стално ствара нове и реформулише и надограђује постојеће системе финансијског пословања и на тај начин врши пролиферацију терминологије струке, умножавајући је и усложњавајући је при том врло интензивно. За разлику од координираног хрватског националног језичког програма, којим се тежи стварању аутохтоних стручних терминологија¹⁰⁵, у српском језику струке и науке углавном се врши преузимање речи из енглеског језика, уз уверење да се готово искључиво тако ствара савремена стручна терминологију (понављамо: у 21. веку интернационализација је синоним за англизацију). Отуд се у српском језику банкарства и финансија и појављује низ случајева увозних (нпр. *start up*, *sellback*, *underwriter*, *нулификација*, *нерекурентни*, *лонгси*, *коларси*, *кеш бук*, *бранч*, *бекдејтинг*, *финална интеримска дивиденда*, *instalment*) и хибридних неологизама (нпр. *овердрафт лимитација*, *самоколлатерализација*, *травелерс чекови*, *custody račun*, *FAD sredstva*, *VaR pristup*, *“fill or kill“ nalog*). Домаћи, пак, неологизми, своде се на покушаје што бољег калкирања или превода нових термина из енглеског језика (нпр. *повереник за ХоВ*, *електронски новчаник*, *„паркирање акција“*, *„гробљанско тржиште“*, *„вештичији час“*).

Све у свему, можемо да закључимо да је тешко прецизно одредити статус термина као неологизма у српском језику језику струке и науке. У оваквом окружењу, неологизми су врло често ефемерног карактера (професионални околионализми), пролазе кроз фазе детерминологизације и ретерминологизације,

¹⁰⁵ Погледати на пример Ante Babić et all (2005): *Englesko-hrvatski glosar bankarstva, osiguranja i ostalih finansijskih usluga*, Zagreb, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija. На самом почетку овог глосара стоји: „Ако се синонимно рабе домаћа ријеч и посуденица, обје су наведене, али је домаћим ријечима давана предност, иако се можда у струци чеће раби посуденица.“

проширује им се или сужава значење¹⁰⁶, бивају истиснути инерцијским синонимима, губе статус нове речи или израза и престају да буду неологизми за једну друштвено-професионалну групацију, док у неком другом окружењу тек постају неологизми.

Уз изостанак ауторитативног тела и прецизних упутстава овлашћених стручних лица да дају одговор на последње постављено питање, аутор овог рада прихватио се незахвалне дужности и покушао да нађе помирљив и уједначен став између поменутих крајњости и да непристрасну оцену у вези са статусом специјализоване лексике банкарства и финансија као неологизама. Укратко речено, евалуација статуса контактотерминама као могућих неологизама вршена је из перспективе „академски образованог грађанина Србије који говори енглески језик и прилично је добро информисан о банкарско-финансијској струци и науци, те раду и услугама банака, као и о функционисању финансијског сектора у свету и у нашој земљи“. Међутим, свесни смо да је и овакав приступ и даље субјективне природе, те га тако треба и схватити и третирати; наш став, укратко, подложен је преиспитивању и реформулацији.

Што се тиче образовања термина од домаћег лексичког материјала као могућег начина настанка КТСЈБФ, у деловима текста који претходе већ смо истакли да овај начин представља везивно ткиво са бар још две основне категорије из наше систематизације. То су категорије превођења и неологизације. Као што је познато, било који од понуђених типова превођења (и директни, и путем калкирања, и функцијско-апроксимативни, и описни) може да укључи креативне аспекте образовања термина од домаћег лексичког материјала. Исто је и са неологизацијом, у смислу стварања домаћих неологизама. Штавише, већина лингвиста ће се сложити да се овим путем српски језик брани од лењости зване неумерено преузимање страних речи, те да на овај начин језик развија свој творбени потенцијал.

Овде би желели да поменемо једно веома интересантно становиште о начину формирања термина у језику, то јест начину преузимања термина из енглеског језика,

¹⁰⁶ Овде јасно упућујемо на непосредну и нераскидиву везу неологизама са осталим елементима приказаних у оквиру систематизације начина настанка термина, пре свега кроз могућа преклапања у процесу настанка; нпр. неологизам и калк *вештичији час* (енг. *witching hour*) настао је директним превођењем, где је уз облик пренесено и метафорично значење овог двочланог професионализма. Иначе, *вештичији час* је ситуација када неколико опција истиче у исто време. (Напомена: Опција је део класе хартија од вредности које се називају деривати.)

као убедљиво најчешћег језика даваоца у свим језицима струка и наука. Наиме, Костас Валеонтис, председник Грчког термилошког друштва (ELETO – Hellenic Society for Terminology), творац је такозваног „правила аналогije“ („the analogue rule“), по којем се терминологија у језицима који је „добивају“ из/путем енглеског језика, ствара на исти начин на који је настала иницијално, у енглеском језику.¹⁰⁷ Дакле, ако је термин створен композицијом у енглеском језику, треба применити овај поступак и у језику који термин добија под утицајем енглеског (на пример српски) – дакле такође композицијом. Уколико је примарно, на енглеском, термин створен деривацијом, онда и накнадно формирање у другим језицима треба да буде деривацијом. Пошто енглески језик искључиво формира нове термине терминологизацијом опште лексике и акронимизацијом, деривацијом, композицијом или сливањем, примена „правила аналогije“ довела би до невероватног снажења иманентног потенцијала српског језика и резултирала би правим бумом у развоју аутохтоне српске терминологије струке. Врата за овакве покушаје стварања терминологија у многим „малим“ језицима сигурно морају да буду широм отворена.

4.3. АНГЛИЦИЗМИ ЈЕЗИКА СТРУКЕ И НАУКЕ – ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС

Други тип идентификације, дескрипције и класификације контактема банкарско-финансијског регистра српског језика који смо дали у нашем Речнику заснован је на типологизацији новијих англицизама професора Прћића (Prčić 2005: 119-143). С обзиром да је специјализована лексика регистра проучаваног у нашем раду готово сасвим англизована (настала под утицајем енглеског језика), а да поменути типологизација има за циљ да укаже на неопходност интеграције објективно потребних англицизама у српски језик и потребу за успостављањем синтагматских и парадигматских међуодноса с другим речима у саставу српског језика, определили смо се за употребу баш овог модела. Иначе, модел укључује сагледавање англицизама из четири различита, али међусобно повезана угла: према врсти, пореклу, оправданости и статусу.

¹⁰⁷ Valeontis 2005

4.3.1. ВРСТА

Први угао посматрања је према врсти англицизама, где се разликују очигледни, скривени и сирови англицизми. На страни 121 поменуте студије *Енглески у српском* Прћић дефинише очигледне англицизме као „све оне лексичке јединице – речи (именице, глаголи, придеви, прилози, узвици, итд.) и афикси (префикси и суфикси) које су преузете из енглеског језика, које су постале више или мање интегрисане у систем српског језика – на ортографском, фонолошком, морфосинтактичком, семантичком и прагматичком плану, и које ће временом стећи статус више или мање одомаћене речи или афикса.“ Затим додаје да све ове лексичке јединице не морају бити енглеске по свом крајњем пореклу, већ да је довољно идентификовати енглески као језик утицаја или преноса, па да англицизми буду сматрани очигледним. Следи низ примера из Прћићеве књиге: *fajl, roming, vaučer, modem, skener, daunloudovati, čekirati, lobirati, kul, lajv, pripejd, aut, super, top, mikro-, sajber-, hiper-, eks-, ko-, mega-,...* Ми ћемо се придружити и обогатити ову листу са неколико примера из наше области анализе¹⁰⁸: *свинг, своп, сабпрајм, кастоди, колатерал, комплајанс, лизинг, факторинг, корпорет, ритејл, хонорисање, хоумбенкинг, флеш чек, ликвидни свич, маркетабилност, дисинтермедијација.*

Скривени англицизми су речи, синтагме или реченице српског језика које одражавају норму и/ли следе обичаје енглеског језика а „крију“ се у српском језику, понекад врло добро одомаћени. Ево само неких (од бројних) примера из књиге: *ekonomija* (od *economy*; боље: *privreda*), *definitivno* (od *definitely*; боље: *zasigurno, izvesno*), *praviti novac* (od *make money*; боље: *zaradivati novac*), *razumna cena* (od *reasonable price*; боље: *pristupačna cena*), *imati razgovore* (od *have talks*; боље: *voditi razgovore*). Изабрали смо и неколико примера из нашег стручног регистра: *опитинске (муниципалне) обвезнице, преносив (негоцирајући) инструмент, комбинована (пакет) полиса.*

Сирови англицизми, како им и само име каже, представљају ортографски потпуно неадаптиране и семантичко-прагматички делимично адаптиране англицизме са често недефинисаним, енглеским, српским или енглеско-српским изговором!

¹⁰⁸ За детаљнији увид у све врсте англицизама по овој категоризацији треба, наравно, погледати Селективни речник банкарско-финансијских контактотерминама српскога језика

„Овакве јединице (још) нису постале део система српског језика, то су само индивидуалне интерполације елемената енглеског језика“ (Prčić 2005:123). Примера из ове групе има много; понекада се јављају самостално (нпр. као натписи, објаве и називи), а понекад се убацују у изговорене или написане текстове на српском језику: *air bag, shopping tour, computer consultant, roaming, public relations, distance learning, nice food, martial arts, attachment, prepaid, open day, no comment* итд. Ми додајемо само неколико из мора примера: *rate lock, posting, repo, rider, setoff, teller, tiering, m-banking, web-banking, instalment, drawdown, due diligence, goodwill, gearing, LBO, MBO, L/C, ROI*.

Овде треба додати да постоји и једна „подгрупа“ англицизама настала комбиновањем последње две поменуте групе. Говоримо о сирово-очигледним или тзв. хибридном англицизмима, као што је на пример *web sajt*, где је први елемент синтагме сиров англицизам, а други очигледан англицизам. Овакви хибриди углавном настају када је у току једна од фаза адаптације енглеског модела у српску реплику. Из специјализоване лексице банкарско-финансијског регистра српскога језика издвајамо: *revolving kartica, swing kredit, underwriting profit, value-at-risk estimacija, acid test racio, blue-chip investicija*.

У оквиру ове групе класификације англицизама, према њиховој врсти, ми смо у току нашег истраживања установили нову подгрупу англицизама. То су скривено-сирови англицизми. Ово је прилично учестала врста англицизама у специјализованој банкарско-финансијској терминологији српскога језика, која се састоји од комбинације скривеног (преведеног) англицизма и изворног (сировог) енглеског облика. Овакав англицизам је, наравно, углавном вишечлани термин, а укључује и оне англицизме чији су сирови делови дати у загради, након скривеног, односно преведеног дела. Сирови део овог вишечланог термина често је дат у загради вероватно као потреба и жеља аутора да буде прецизан и недвосмислен, те да избегне могућу грешку у преводу. Овај поступак најчешће се користи када се уводе нови термини из енглеског у српски језик, као и када постојећи употребни термилошки облици нису устаљени, дефинисани и опште прихваћени, како у семантичком, тако и формалном смислу. Као што смо рекли, примера за ову појаву не мањка: *tixho повлачење улога из банке (silent run), рачун ХоВ (securities account), fiktivna menica (kite), OTC tržište, splitting naloga*.

4.3.2. ПОРЕКЛО

Други угао посматрања је према пореклу англицизама, где разликујемо преобликоване, преведене и мешовите англицизме. Преобликовани англицизми су очигледни англицизми (нпр. *spejs-šatl, daunloudovati, seksi, džogirati, modem*) настали путем обличко-садржинских иновација у српском језику, језику примаоцу. Такође, преобликовани англицизми су и сирови англицизми, с нултим ортографским преобликовањем, као што су *postpaid, twist-off, cocktail, puzzle, non-stick*. Додајемо примере из наше специјализоване лексике: *leasing, леверици, ЛИБОР, перформативна клауза, перпетуални варанти, бакит шоп, керенси теорија*. Са друге стране, преведени англицизми настају путем процеса превођења, који подразумева преузимање нове садржине из енглеског језика, садржине која се испољава кроз постојеће облике, уз нов начин садржинско-обличке употребе. На пример, то су скривени англицизми *veliki prasak, tvrdolinijaš, pranje novca, brza hrana, stojeće ovacije* према *big bang, hardliner, money laundering, fast food, standing ovation*. Наши примери су: *електронски новац, обједињавање резерви, почетни капитал, непрвокласни кредит, додатно плаћање*. Мешовити англицизми настају мешовитим поступком преобликовања и превођења. То је врло чест случај са полиморфемским речима (изведеним, сложеним и фразним) из енглеског језика, код којих се један део речи преводи а други преобликује, и обратно. *Shopping centar, call centar, prebukirati, radoholičar, kolateralna šteta* су само неки од примера које је дао професор Прћић, а ми из нашег Речника додајемо: *суплементарна уплата, тангибилна актива, транзитни рачун, нулти ризик, деривативни посао, екстерна ревизија, „flat“ pozicija, fallout rizik, tržište „factoringa“*.

4.3.3. ОПРАВДАНОСТ

Скала оправданости англицизама јесте трећи тип њиховог представљања. Ова скала има пет степенова, а за сваки од њих постоје врло јасни и прецизни критеријуми по којима се у њих сврставају англицизми. Дакле, према овој скали

англицизми могу бити: сасвим оправдани, оправдани, условно оправдани, неоправдани и сасвим неоправдани англицизми.

Сасвим неоправдани су они англицизми за које већ постоји домаћа или одомаћена реч или израз у српском језику. Ова врста англицизама представља и тзв. инерцијске синонине према српским речима. Штавише, често постоји јака тенденција, посебно у медијима и стручним регистрима, да ови англицизми, иако објективно непотребни, замене и потпуно истисну своје одомаћене српске еквиваленте. Оваквих примера је много: *casting* (аудиција), *implementacija* (реализација, спровођење), *bord* (одбор, управни одбор), *ribon* (трака), *password* (лозинка, шифра), *kertridž* (патрона, касета), *fan* (обожавалац), итд.

Уколико постоји могућност превођења енглеског садржаја, англицизам је неоправдан. Уз примену продуктивних морфосинтактичких и семантичких средстава српског језика, можемо да имамо следећу слику у нашем језику: *рекламни пано* уместо *билборд*, *свемирски авион* уместо *спејс-шатл*, *позивни центар* уместо *кол центар*, *штампач* уместо *принтер*, *хендаут* уместо *изручак*, и сл.

У поглављу рада 3.1.3.3. дали смо табеларни приказ низа примера за неоправдане и сасвим неоправдане англицизме, као и њихове српске еквиваленте.

Условну оправданост англицизам може да стекне само ако нуди могућност упадљивије краће и економичнијег изражавања новог или постојећег садржаја од домаће или одомаћене речи или израза. Ова категорија, категорија условне оправданости, представља, како каже Прћић, „тампон зону“ између оправданих и неоправданих англицизама, а превагу над српским еквивалентима односе зато што су краћи по форми, а при том су семантички врло бујни.¹⁰⁹ Примери за ову групу су: *PR* пошто је краће и економичније од *односи са јавношћу*, *служба за односе са јавношћу*, *особа задужена за односе са јавношћу*; *hajfaj* пошто је краће и економичније од *висока верност репродукције снимљеног звука*; *horor* пошто је краће и економичније од *филм страве и ужаса*, итд. Ми додајемо: *рачун фјучерса* (ум. *рачун стандардног терминског уговора*), *холдинг* (ум. *власнички удео у компанији*), „*камиказе*“ *позајмица* (ум. „*камиказе*“ *тип кредитирања клијената*).

Уколико уводи нову семантичку нијансу у систем српског језика, англицизам је оправдан. Та новоуведена нијанса значења најчешће је у функцији стварања

¹⁰⁹ Уп. н.д. стр. 132

хипонима. Наиме, англицизам постаје хипоним српском хиперониму, значењски општијој домаћој или одомаћеној речи. На пример: *лаптоп* је врста компјутера, *ђус* је врста воћног сока, *камбек* је врста повратка. Оправдани англицизми су још и *бејбиситерка*, *хамбургер*, *дил*, *дисплеј*, *импичмент*. Можемо да додамо још неколико примера из нашег регистра: *лизинг*, *факторинг*, *дериват*, *фјучерс*, *хеџинг*, *стендбај*, *левериџи*, *лот*, *клиринг*, *мултилатерални нетинг*.

Наравно, ако англицизам уводи сасвим ново значење у систем српског језика и притом попуњава латентно празна лексичка и појмовна места, он је сасвим оправдан. Таквих англицизама није мали број, на пример: *микрочип*, *тонер*, *скенер*, *хардвер*, *софтвер*, *модем*, *фишбургер*, *џогирање*, *мобилни телефон*. Дакле, нови појам нам долази са новом речју, и обратно. Тај нови појам може бити глобалног карактера, када су именоване мање или више универзалне појаве (као *таблоид*, *бестселер*, *факс*), али и локалног карактера, када дата реч именује појаве локалних култура и друштава (као *килт*, *конгресмен*, *бејзбол*). Из нашег корпуса издвајамо неколико примера: *офлајн бизнис*, *пит брокер*, *роловер*, *секуритизација*, *солвентност*, *ликвидност*, *стагфлација*, *своп*, *транслациони ризик*.

4.3.4. СТАТУС (ОДОМАЋЕНОСТ)

Што се критеријума статуса тиче, новосадски англиста англицизме дели на потпуно одомаћене, делимично одомаћене и неодомаћене англицизме. Потпуно одомаћени суштински се не разликују од домаћих речи у српском језику, јер не располажу само устаљеном употребом и значењем, него и писаним, изговорним, граматичким и творбеним облицима. Обично су преведени, преобликовани, али и преведено-преобликовани англицизми у овој групи: *рокер*, *трамвај*, *тинејџер*, *стартовати*, *маркетинг*, *бизнисмен*, *прање новца*, *микроталасна рерна*, *ваздушна врећа*, *кибер-простор*. Али и: *монетарна политика*, *дампинг*, *апорецијација*, *корпа валута*, *буџетска контрола*, *златна полуга*, *адекватност капитала*.

Делимично одомаћени англицизми су само садржински уклопљени у систем српског језика, док им је обличка форма у прелазној фази, између енглеског и српског језика: *online* или *onlajn*, *skinhedi* или *skinhedsi*, *prepaid* или *pre-paid*, *lajv* или *live*, *sintesajzer* или *sintisajzer*. Управо та несређена ортографска форма им је недостајући корак до статуса потпуно одомаћених англицизама. Ту су и примери из

нашег регистра: *корпорет* или *корпоретј*, *форфетирање* или *форфетинг*, *collars* или *коларси*, *floors* или *флорси*, *leasing* или *лизинг*.

Коначно, неодомаћени англицизми. Они су садржински делимично уклопљени у систем српског језика, док им обличка адаптација није ни почела. Због тога њихов статус у српском језику остаје у домену неинтегрисаности и неодомаћености. Овде спадају синтагме (на пример *of course*, *by the way*) и искази и реченице (на пример *No comment!*, *Yes!*, *Sorry*). Наш Речник посведочио је много примера, ево само неколико: *subprime*, *front-end*, *bullet loan*, *lead manager*, *near money*.

4.4. МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ К_ТС_ЈБФ

Трећи тип описа К_ТС_ЈБФ заснован је на компатибилној дихотомији додатног раслојавања научно-стручног функционалног стила банкарства и финансија са једне стране и области његове употребе са друге.

4.4.1. МИКРОВАРИЈЕТЕТ – ДОДАТНО РАСЛОЈАВАЊЕ СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ ЛЕКСИКЕ

На основу неких досадашњих истраживања на овом пољу¹¹⁰ и нашег личног увида у корпусни материјал, установили смо да се може извршити додатна подела специјализоване лексике испитиваног варијетета, и то на *професионализме*, *професионални жаргон* и *ужестручну лексику*. Сваки од ова три сегмента називамо микроваријететом.

Избор и употреба језичких елемената ових подслојева функционалног стила условљени су социолошким факторима који су у вези са реципијентима и корисницима језика, њиховим намерама при употреби језика, циљевима и ефектима те употребе, затим формалношћу и неформалношћу ситуације, говорним и писаним медијумом језика, крајњом сврхом употребе (нпр. едукативна или пропагандна сврха), итд. Дакле, избор микроваријетета или подслоја регистра струке неће бити

¹¹⁰ На пример Бугарски (1996) и Радић-Дугоњић (1996)

исти када се банкарско-финансијски сектор обраћа клијентима који су већином лаици за овај стручни језик (мада се и овде понекад кокетира са енглеским језиком у називу производа и услуга да би се, тобоже, истакао њихов престиж и њихова битност), нити ће бити исти када га користе професионалци из ове струке у међусобној комуникацији (уз додатне разлике у дихотомији говор - писање). Такође, постоји јасна тенденција употребе ужестручног вокабулара при изради ужестручних радова, високошколских образовних материјала, речника и лексикона.

Професионализми су присутни како у говорном, тако и у писаном језику. Они су транспарентне природе и често су формирано од домаћег лексичког материјала. У употреби су када се банкарско-финансијска струка обраћа широј јавности и при том се даје предност препознатљивим лексичким елементима који су јасни и пријемчиви већем кругу лица. Овај микроваријетет подсећа на дихотомију „народна : ужестручна терминологија“ која је присутна у многим струкама и наукама.

Професионални жаргон углавном је везан за говорни језик, али је присутан и у писаном језику, углавном у неформалној кореспонденцији између лица из струке. Можемо да кажемо да је овај микроваријетет одличан представник комуникације у оквиру *струке*, док је ужестручна лексика представник комуникације у оквиру *науке*. Такође, *ужестручна лексика* углавном је заступљена у писаном језику и то академско-едукативног карактера и ускостручне, формалне комуникације (у нашем корпусу ужестручна лексика је најзаступљенија у високошколским уџбеницима, научним радовима, чланцима у стручној штампи и електронским медијима, билансима стања и успеха, годишњим извештајима и сл.). И док је професионални жаргон састављен од „мешовите“ терминологије (и домаћих термина и оних преузетих из енглеског), ужестручна лексика углавном врви од англицизама свих врста, нетранспарентна је и елитизована. Уз напомену да се у Речнику могу наћи примери за све микроваријетете, истичемо и чињеницу да ови идентификовани микроваријетети нису строго оделити, већ да се суптилно преклапају, па се, самим тим, могу наћи примери једне исте К_ТСЈ_{БФ} у два, па чак и у сва три подслоја.

Термини се, мање или више, налазе у сваком од ових микроваријетета, мада претендују да углавном буду регрутовани из категорије ужестручне лексике. Међутим, да би заиста и постали прави термини морају прво да буду нормирани и стандардизовани, морају бити део изграђеног стабилног терминосистема и

терминоклатуре ове науке и струке. Напомињемо да је српска банкарско-финансијска терминологија један неуређен скуп појмова и да тек следи изградња озбиљне термилошке матрице у овој области.

Ми смо у овом раду посветили пажњу уклањању инерцијских синонима, облика са нееквивалентним значењем у српском језику, указали смо на случајеве полисемије, термилошке хомонимије и још много тога. При том смо, уз дозу рационално-академског пуризма, због потпуне англизације овог стручног регистра, заступали позицију стварања термина на основама како интернационализама, тако и српског аутохтоног језичког потенцијала.

У нашем речнику терминоконтактема ове типове смо представили верзалним акронимом МВ (скр. од микроваријетет), док је сваки од горе наведених микроваријетета означен бројем, и то професионализми бројем 1, професионални жаргон бројем 2 и ужестручна лексика бројем 3. Присуство било које од ових појава потврђено је знаком +, а одсуство знаком -.

4.4.2. ИЗМЕЂУ ОПШТЕ И ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОБЛАСТИ УПОТРЕБЕ

У оквиру истог овог класификационо-дескриптивног типа, извршили смо и класификацију и дескрипцију К_ТС_ЈБ_Ф на основу *области њихове употребе*. Установили смо следеће области употребе: *област опште употребе широког типа, област опште употребе суженог типа и пословно-професионалну област употребе*. Класификација је извршена на основу критеријума обраћања (у смислу употребе језичких средстава) одређеној циљној групи.

У нашем речнику К_ТС_ЈБ_Ф ове типове смо представили верзалним акронимом ОУ (скр. од област употребе), док је свака од горе наведених области употребе означена бројем, и то област опште употребе широког типа бројем 1, област опште употребе суженог типа бројем 2 и пословно-професионална област употребе бројем 3. Присуство било које од ових појава потврђено је знаком +, а одсуство знаком -.

Област опште употребе широког типа укључује све К_ТС_ЈБ_Ф које се користе у општем обраћању најширој јавности. Циљна група су сви корисници језика. Најбољи пример за ову врсту употребе су телевизијске рекламе и рекламни панои.

Област опште употребе суженог типа подразумева све КТСЈБФ које се користе у обраћању рестриктивној циљној групи. Ова средства могу бити и јесу доступна широј популацији али само одређена циљна група их користи. Пример за то су уговори које клијенти потписују са банкама, одређена врста пропагандних материјала и општи лексикони стручног предзнака.

Пословно-професионална област употребе укључује све КТСЈБФ које се користе у специјализованом обраћању научно-стручној заједници. Циљна група су лица која су на било који начин у стручном, научном, пословном, истраживачком и академском смислу везана за банкарство и финансије. Стручна литература (књиге, часописи, уџбеници), али и финансијски извештаји и анализе су неки од примера за сегмент употребе ове области.

4.4.3. ПРАВЦИ ДИСЕМИНАЦИЈЕ КТСЈБФ

Критеријум класификације додатно ћемо објаснити путем примера. „Пропагандну“ контактотермину *грејс на квадрат* (слоган и реклама упућују на „двоструко дужи период чека (од до тада предвиђеног периода) на отплату прве рате кредита“) идентификовали смо у телевизијској реклами¹¹¹. Она је намењена општој употреби широког типа. Сама контактема, која представља елипсу од *грејс период*, јесте углавном део професионалног жаргона, али је, с обзиром на то да је одомаћена у српском језику, врло лако нашла пут кроз порозне међуваријететске мембране и обрела се међу професионализмима. Са друге стране, ужестручни термин и професионални жаргонизам, сирови англицизам *Work Out* (у банкама је ово често интерни назив за службу за наплату спорних потраживања) идентификовали смо искључиво у области професионално-пословне употребе, и то углавном у говорном језику, а ређе у писаном.

Наше истраживање показује да област употребе банкарско-финансијских контактотермина не кореспондира увек са очекиваним избором микроваријететских средстава. Већ поменута порозност граница између раслојених подстилова, као и одређени психолошки, социолошки и економско-финансијски

¹¹¹ Телевизијска реклама Комерцијалне банке емитована у току пролећа 2012.

разлози доводе до сасвим неочекиваних комбинација области употребе, микроваријетета и говорног и писаног језичког медијума. Као пример навешћемо један сирови, потпуно неодомаћен и по први пут у српском језику уопште употребљен термилошки англицизам који је искоришћен за назив једног од основних производа банке, а „славно“ је представљен путем телевизијске рекламе и рекламних паноа: *Installment* платна картица Комерцијалне банке¹¹² (!!!). Од очекивања да овако неадаптиран и неодомаћен англицизам (најтачније речено, никада раније није ни коришћен у српском језику, па није ни могао да се одомаћи) одмах буде послат назад кући у енглески језик, или да бар прође очекивану примарну обличко-садржинску адаптацију и да (извесно време) буде скривен од очију јавности у интерним банкарским бележницама као ужестручни термин (иначе непожељан јер је инерцијски синоним: *installment* је на српском *пата*), нема баш ништа! Овај сурови англо-термин искоришћен је као ноншалантни професионализам, презентован у области опште употребе широког типа, и то у оквиру и усменог и писаног језика путем најдоступнијег аудио-визуелног медија!

Овакви случајеви на мала врата у потпуности урушавају досадашње теорије о фазама адаптације англицизама у српском језику, а поборнике интернационализације (у ствари англоглобализације) терминологија струка и наука српскога језика упозоравају да преиспитају своја становишта која полазе од тога да српски језик није угрожен од стране енглеског језика. Такође, овакви обрти у језику струке, са дубоким траговима које остављају у општој лексици, потврђују наш став о потреби за савременим проучавањем језика за посебне намене, са упориштем у у стилско-функционалној и семантичко-прагматичкој контактологији.

4.5. СКРАЋЕНИЦЕ И ЗНАКОВИ КОРИШЋЕНИ У РЕЧНИКУ

У Селективном речнику банкарско-финансијских терминоконтактема српскога језика користили смо низ различитих скраћеница (акронима и алфабетизама) и знакова. Аутор овога рада јесте творац скраћеница у поменутом речнику; оне су ад хок производ, немају везу са било каквим другим скраћеницама истога облика, нити деле исто значење са њима (ако такве „друге“ скраћенице

¹¹² Телевизијска реклама Комерцијалне банке емитована у току пролећа и лета 2012.

уопште постоје). У *Правопису српскога језика* (2010:151) налази се напомена уз тачку 184: „Стручне књиге и специјалистички научни и стручни радови могу имати и посебно програмирани списак скраћеница за који се даје прецизан кључ.“ Дакле, искључива сврха стварања ових скраћеница је олакшан, економичан и прегледан увид у Речник, а њихово значење приказано је у наставку.

Табела 4.5.1: Скраћенице и знакови коришћени у Речнику

СКРАЋЕНИЦЕ И ЗНАКОВИ	ЗНАЧЕЊЕ
I	I
ДЛ	образовање термина од домаћег лексичког материјала
ДЛ1	терминологизација већ постојеће лексеме – из општег лексичког фонда или из других варијетета / уз друге варијетете
ДЛ2	проширивање значења лексеме
ДЛ3	сужавање значења лексеме
ДЛ4	измена значења лексеме
П/А	преузимање из другог језика и адаптација
П/А1	примарна обличка адаптација
П/А2	примарна садржинска адаптација
П/А3	примарна обличка и садржинска адаптација
П/А4	секундарна обличка адаптација
П/А5	секундарна садржинска адаптација
П/А6	секундарна обличка и садржинска адаптација
Пр	превођење
Пр1	директно превођење
Пр2	структурно превођење (калкирање)
Пр3	делимично структурно превођење (делимично калкирање)

Пр4	функцијска апроксимација
Пр5	описно превођење
Н	стварање неологизама
Н1	увезени неологизам
Н2	домаћи неологизам
Н3	хибридни неологизам
±	постепено губљење статуса
II	II
ВА	врста К _Т СЈ _{БФ}
Си	сирова
Ск	скривена
Оч	очигледна
С-О	сирова-очигледна
Ск-Си / Си-Ск	скривена-сирова / сирова-скривена
ПА	порекло К _Т СЈ _{БФ}
По	преобликована
Пв	преведена
ПП	преобликовано-преведена
ОА	оправданост К _Т СЈ _{БФ}
СО	сасвим оправдана
Оп	оправдана
УО	условно оправдана
Нп	неоправдана
Сн	сасвим неоправдана
СА	статус К _Т СЈ _{БФ}
ПО	потпуно одомаћена
ДО	делимично одомаћена
Но	неодомаћена

III	III
MB	микроваријетет
1	професионализми
2	професионални жаргон
3	ужестручна лексика
OY	област употребе K _T CJ _{БФ}
1	област опште употребе широког типа
2	област опште употребе суженог типа
3	пословно-професионална област употребе
+	присуство појаве/области
-	одсуство појаве/области
*	почетак појединачне напомене
в.	види
уп.	упореди (са)
ВБ	Велика Британија
САД	Сједињене Америчке Државе

4.6. РЕЧНИК – ЗАВРШНЕ НАПОМЕНЕ

Уз појашњења која смо дали у вези са скраћеницама и знаковима у нашем Речнику, за квалитетно и потпуно сналажење и разумевање компактне структуре и садржаја Речника потребно је пружити још неколико завршних напомена, а то је управо предмет наставка овог дела рада.

1. Уколико је у корпусној литератури идентификовано више различитих облика K_TCJ_{БФ} у смислу коресподентних или еквивалентних јединица за једну исту терминолошку одредницу на енглеском језику, сви ти облици приказани су у табели, у делу под називом *Корпусна јединица (контактотерминема – српски језик)*, и то редом којим смо их обрађивали у корпусу.

2. Ортографија свих приказаних К_ТС_ЈБ_Ф дата је у изворном облику ексцерпције сваке појединачне К_ТС_ЈБ_Ф из корпусног материјала; дакле, ћириличким или латиничким писмом. Уколико је једна иста К_ТС_ЈБ_Ф приказана прво једним па другим писмом, у питању су два различита извора и две реализације исте К_ТС_ЈБ_Ф.
3. Све корпусне јединице које су у Речнику дате као део говорног језика углавном су приказане латинички, у изворној енглеској ортографији, уколико другачије није предвиђено у колони Напомена.
4. Термин на српском који је у речнику у колони *Корпусна јединица (контактотерминема – српски језик)* дат курсивно (енг. italic) препоручује се, од стране аутора овога рада, као најадекватнији термин за употребу.
5. Уколико ниједна од српских терминолошких јединица из поменуте колоне није дата курсивом, термин препоручен за употребу дат је, такође курсивом, у колони речника коју смо назвали *Напомене*.
6. У колони *Напомене* дате су примедбе разних врста и начин на који те примедбе кореспондирају са остатком рада. Ипак, само препоручени термини дати су курсивом, док су све остале врсте информација дате ван курсива. Све врсте напомена уводе се знаком *. Пуни облици скраћеница које смо користили у *Напоменама* дати су у табели у претходном делу рада. Бројеви (нпр. 3.1.2.3.) се односе на поглавља у нашем раду која се могу консултовати уколико је потребно више информација о појединим одредницама из *Речника*.
7. Ако је препоручени термин, дат курсивом, представљен латиничким писмом, то значи да се исти тај облик може писати и ћириличким писмом (уз обично пресловљавање) и обратно, уколико другачије није предвиђено и изнето у колони *Напомене*.
8. Осим новијих К_ТС_ЈБ_Ф које су циљни сегмент речничке идентификације и анализе, у Речнику се могу наћи и одомаћене К_ТС_ЈБ_Ф које су већ дужи период у употреби у језику струке и науке, али само под условом да смо их у корпусној употреби идентификовали у новом обличком, садржинском, комуникативном или неком другом аспекту који је захтевао њихову обраду у *Речнику*.

9. Одомаћене К_ТСЈ_{БФ}, које су пореклом очигледни англицизми и неретко имају своје врло добре српске еквиваленте, дате су курзивно као термини препоручени за употребу искључиво због тога што су изузетно дуго присутни у језику струке и науке, те би се сада њихова замена другим решењима очигледно сматрала милитантним језичким пуризмом. Међутим, с обзиром на чињеницу да терминологија српскога језика банкарства и финансија није стандардизована, те да у раду желимо да укажемо на нека добра термилошка решења заснована на аутохтоном потенцијалу српскога језика, ми смо покаткад и уз те одомаћене термине давали наша решења, узимајући при том у обзир низ критеријума за формирање и вредновање термина које смо у овом раду изнели.

4.7. АНАЛИЗА ПОДАТАКА ДОБИЈЕНИХ ОБРАДОМ РЕЧНИЧКИХ ОДРЕДНИЦА

У нашем Речнику приказали смо и анализирали 809 контактотерминама српског језика банкарства и финансија (К_ТСЈ_{БФ}), дајући при том исто толико кореспондентних одредница из енглеског језика од којих су оне настале. Свака од њих посматрана је у оквиру педесетак различитих описних категорија, што значи да је извршено преко 37000 појединачних мини-анализа.

Просте речи чине 35,48% (укупно их је 287) укупног броја српских контактотерминама, док је сложеница и фраза 522 (64,52%). Овај податак уклапа се у до сада изнете тврдње да „... позајмљивање појединачних, изолованих речи и није редовна и честа појава у директној контактної ситуацији. Многи примери (...) показују да се позајмљивање најчешће врши у логичким целинама (...)“¹¹³ 73 К_ТСЈ_{БФ} јавља се у више од једне различите обличке реализације, што недвосмислено указује на паралелност у употреби различитих термилошких јединица, односно на несређеност језика струке и науке.

¹¹³ Surdučki 1978:362

496 К_ТСЈ_{БФ} или 61,31% настало је преузимањем из енглеског језика уз различите степене преобликовања (адаптације). Примарном садржинском адаптацијом формирано је 146 К_ТСЈ_{БФ}, или 29,43 % од укупног броја преузетих. 57,86% (287) настало је у оквиру примарне обличке и садржинске адаптације. Много мањи број „остварио“ је фазу секундарне адаптације: 10, 48% (52) секундарну обличку, 1,01% (5) секундарну садржинску и 1,22% (6) секундарну обличко-садржинску адаптацију. Ови подаци, као прво, упућују на чињеницу да је изузетно велики број К_ТСЈ_{БФ} настао преузимањем (више него превођењем), те да је број К_ТСЈ_{БФ} који није прошао обличку адаптацију изненађујуће висок, јер се, у графолошко-фонолошком смислу, ради о искључиво изворном енглеском елементу! Такође, потврђена је научна чињеница да термини, због своје пожељне моносемичности, ретко прелазе у фазу секундарне садржинске адаптације, док је обличка секундарна адаптација, лишена семантичко-прагматичке равни, присутна у просечној (оčekиваној) мери и у нашем анализираном језику струке и науке.

Што се тиче К_ТСЈ_{БФ} које су настале превођењем са енглеског језика, њих је 313 или 38,69% од укупног броја анализираних одредница. У оквиру разних преводних поступака које смо идентификовали, највише К_ТСЈ_{БФ} настало је хибридном структурним калкирањем (33,87%) и функцијском апроксимацијом (33,22%). Калкирање, а поготово функцијска апроксимација, нису неуобичајени поступци формирања стручне лексике за посебне намене. Међутим, хибридно (делимично) структурно калкирање, које подразумева комбинацију домаћег (преведеног) елемента и страног (преузетог енглеског елемента који може да се налази у различитим фазама обличко-садржинске адаптације) јесте оно што забрињава. Овим путем, поред већ доминантног броја англицизама који у српски језик струке улазе преузимањем, овде енглески елемент, често сиров или облички лоше и нестручно прилагођен, улази у српски „на мала врата“, стварајући при том рогобатне англосрпске конструкције, несталне по облику и „неухватљиве“ по значењу. Директним превођењем настало је 23,64% К_ТСЈ_{БФ}, структурним калком њих 8,63%, а преводом путем дефиниције, непопуларним поступком због незграпности вишечланих термина (а ту су и „кратки и модерни“ англицизми да их замене), формирано је 0,64% К_ТСЈ_{БФ}.

Као контролни фактор, назовимо га тако, уз типове превођења, увели смо класификацију „домаћи лексички материјал“. Он се истовремено и садржи у превођењу и домаћим неологизмима, али је њима и надређен. Наиме, њиме смо желели да додатно ближе осветлимо ове две поменуте категорије. Установили смо да је у оквиру укупног броја преведених К_ТС_ЈБ_Ф, 49 настало терминологизацијом опште лексике, а 13 је настало проширивањем значења лексема.

Број идентификанових неологизама у Речнику испрва делује изненађујуће много. Њих је укупно 350, или 43,26%. Међутим, разлози за ову појаву су објашњиви. Као прво, у светлу већ изнетих проблема дефинисања појма неологизма струке и науке из претходног дела овог поглавља, овде напомињемо да у нас готово не постоји лингвистичка анализа српског језика и банкарства, новијег или старијег датума, те да се сви досадашњи покушаји углавном заснивају на парцијалним освртима појединих аутора, који, пре свега, или уопштено говоре о економској терминологији, или анализирају покоју појединачну појаву из ове области.¹¹⁴ Наш рад јесте, дакле, пионирског карактера у овом погледу. То значи да нисмо имали изворе који би нам послужили као било какав репер за поређење и закључивање. Такође, наш рад заснован је на изузетно широком језичком корпусу који је савремене природе, синхронијског карактера, анализира и банкарско-финансијску струку и науку. А у само протеклих неколико година у тој средини догодило се изузетно много, како професионалних, тако и језичких, новина и промена. Свесни смо, при томе, чињенице, да су поједини неологизми околионализми, те да четвртина од укупног броја неологизама има статус „прелазног“ облика, тј. да губе статус неологизама (њих 24,57%). Ипак, што се хапакса тиче, наш корпус је репрезентативан, јер су углавном у питању облици који су потпуно и делимично одомаћени у српском језику (73,3%). Коначно, алармантан податак долази из чињенице да је 61,71% неологизама увезено из енглеског, као и да је њих 27,43% хибридног порекла, док је само 10,86% настало уз активирање домаћег језичког потенцијала.

Какви су структура, статус и одомаћеност наших англицизама струке? 46,35% (375) К_ТС_ЈБ_Ф су очигледни англицизми, 28,43% (230) су скривени англицизми, 14,34% (116) су сирови, а 5,93% (48) К_ТС_ЈБ_Ф су сирово-очигледни англицизми. У

¹¹⁴ На пример: Silaški 2009a, Silaški 2009b, Radosavljević 2008.

нашој новоустановљеној категорији англицизама банкарства и финансија, сирово-скривеним англицизмима, налази се 4,7% (38) К_ТСЈ_{БФ}. Ови подаци у потпуности истичу чињеницу о транспарентном енглеском елементу у српском језику струке и науке.

Што се порекла англицизама тиче, 55,13% (446) су преобликовани англицизми, 23,11 (187) су преведени, а преобликовано-преведених је 21,76% (176). У групи преобликовано-преведених већи број је оних англицизама код којих је акценат на преобликованом енглеском сегменту.

Број потпуно одомаћених и делимично одомаћених англицизама анализираних у Речнику је 593 или 73,30% (37,82% потпуно одомаћених и 35,48% делимично одомаћених), што указује на репрезентативност узорка у смислу његове поузданости и постојаности. 216 англицизама (26,7%) је неодомаћено у српском језику. Неки од разлога за то су: англицизам је тек ушао у српски језик и облички је неадаптиран, англицизам је околионализам, англицизам је инерцијски синоним са србизмом.

Међутим, и поред великог броја одомаћених англицизама, њихова оправданост је спорна. Наиме, по нашем мишљењу, чак 14,09% је сасвим неоправданих, а 29,79% је неоправданих англицизама. Овај податак указује на несређеност, чак и хаотичност савремене стручне лексике (терминологије) српског језика банкарства и финансија и њено „дивље“, неконтролисано настајање, развој и употребу. У раду смо дали наша објашњења зашто је ситуација оваква; такође смо дали и наша решења за све наведене спорне случајеве. Коначно, у анализираном корпусу има 16,56% условно оправданих, 25,22% оправданих и 14,34% сасвим оправданих англицизама.

Када говоримо о микроваријетету, односно области употребе К_ТСЈ_{БФ}, резултати су следећи: 47,59% англицизама су професионализми, 99,26% су део професионалног жаргона, а 77,13% су део ужестручне лексике. Што се тиче области употребе анализираних англицизама, њих 36,22% идентификовано је у оквиру области опште употребе широког типа, 67,12% пореклом је из области опште употребе суженог типа, а 97,28% идентификовано је у пословно-професионалној области употребе. Ови подаци, поготово велик број англицизама у општој употреби широког типа, указују на чињеницу да су мембране између раслојених

микроваријетета и области употребе врло порозне и крхке, те да се, уз већ присутну одомаћеност енглеског језика у српском, врши његова још лакша апсорпција у језик струке. Такође, свеprisутност језика банкарства и финансија у јавном и приватном животу свих нас, као и потреба овог сектора да профитира на осиромашеном и засићеном тржишту, уводи англизовани језик у свакодневну употребу, нудећи њиме „престижне, повољне и квалитетне“ производе и услуге које нам долазе из англо-америчког света.

Најсажетије речено, контрастирањем српских и енглеских термина у нашем Речнику, поред резултата квантитативно-дескриптивног типа, ми смо, у квалитативно-прескриптивном смислу, понудили око четири стотине решења за неоправдане КТСЈ_{БФ}, правећи при томе корак ка њиховом нормирању и стандардизацији.

5. СЕЛЕКТИВНИ РЕЧНИК КОНТАКОТЕРМИНЕМА СРПСКОГ ЈЕЗИКА БАНКАРСТВА И ФИНАНСИЈА

У овом, последњем поглављу рада, представљамо наш Селективни речник контактотерминема српског језика банкарства и финансија (у даљем тексту, као што смо и до сада радили, користићемо облик *Речник*). Уз већ објашњену чињеницу о природи и разлогу селективности нашег Речника,¹¹⁵ овде истичемо и чињеницу да је Речник дескриптивне, али и прескриптивне природе.¹¹⁶ Његов дескриптивни сегмент подразумева идентификацију, дескрипцију и класификацију контактотерминема српског језика банкарства и финансија (у даљем тексту, као што смо и до сада радили, користићемо облик *К_ТСЈ_{БФ}*). Фаза идентификације подразумева повезивање *К_ТСЈ_{БФ}* са енглеским еквивалентима од којих су настале. Као што смо већ објаснили, контактотерминеме, као маркирана специјализована лексика термилошког предзнака, део су скупа контактонисема, односно контактолошки обележених лингвистичких елемената насталих активирањем и пресликавањем латентних односно празних места у језику примаоцу, српском језику струке и науке, услед утицаја енглеског језика, језика даваоца. У овом раду нас интересује лексичко-семантичка и значењско-асоцијативна страна контрастивно-контактолошког проучавања. Зато се у фази дескрипције у нашем контактолошком речнику налазе описне категорије које имају тежиште у управо поменутиим нивоима. Класификација *К_ТСЈ_{БФ}* у Речнику извршена је на основу резултата описа *К_ТСЈ_{БФ}* у оквиру педесетак различитих описних категорија. Анализа података добијених на основу дескриптивно-класификационе обраде одредница нуди много закључака. Већину смо изнели у претходном поглављу. На крају, уз напомену да у наставку следи табеларни приказ нашег Речника, можемо да додамо кратак коментар, а то је да је анализирани језик струке и науке у великој мери англизован, несређен, полисемичан, укратко, хаотичан систем којем је потребан брз и квалитетан лингвистичко-нормативистички хируршки захват да би преживео и поживео на радост својих корисника.

¹¹⁵ *К_ТСЈ_{БФ}* које смо представили у нашем Речнику представљају кључне речи и изразе у оквиру испитиваног корпуса (у рекламама, уговорима, научним радовима, уџбеницима, штампи, законским актима, интерној преписци запослених у банкарско-финансијском сектору, билбордима, огласима и сл.). В. део рада 1.4.

¹¹⁶ „Прескриптивност“ у нашем раду посматрамо искључиво као „наш став, мишљење, предлог“ у вези са решавањем термилошких питања српског језика банкарства и финансија. В. део рада 4.1.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА	
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ				
										1	2	3	1	2	3		
А а																	
abandonment	<i>abandon</i>		П/А5			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	-	+	+		* такође: <i>одрицање, напуштање, одустајање</i> * в. 3.1.3.5.
abandonment of rights	<i>abandon</i>		П/А5			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	-	+	+		*одустајање <i>од права</i>
abandonment of option	<i>abandon</i>		П/А5			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	-	+	+		*одустајање <i>од опције</i>
abandonment option	<i>abandon</i>		П/А5			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	-	+	+		*опција <i>одустајања од улагања</i>
acceptance	<i>акцепт</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+		*такође: <i>прихватање, одобравање</i> *в. 3.1.3.5.
acceptance credit	акцептни кредит		П/А4			Оч	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	-		*акцептни <i>кредит</i>
accepting bank	<i>акцептна банка</i>		П/А4			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+		
accounting insolvency	<i>računovodstvena insolventnost</i>			Пр3	Н 3	С- О	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+		* <i>рачуноводст. несолвентност</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
accrual basis	akrualna baza		П/А3		Н 1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	-	-	-	+	<i>*обрачунска основа/начело</i>
acid test	acid test		П/А2		Н 1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*тест ликвидности</i>
acid test ratio	acid test racio		П/А2		Н 1	С- О	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*коэффициент ликвидности *В. 3.1.3.7.</i>
actuary	<i>aktuar</i>		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
advance of payment	<i>avans</i>		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	<i>*такође: аконтација *В. 3.1.3.5.</i>
advance deposit	<i>авансни депозит</i>		П/А4			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
advance guarantee	<i>авансна гаранција</i>		П/А4			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
advance on A/C	<i>аванс по текућем рачуну</i>			Пр3		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
advance on securities	<i>lombardni kredit</i>			Пр4		Ск	Пв	УО	ПО	+	+	+	-	+	+	<i>*ломбардни аванс</i>
advice	<i>avizo (advice)</i>		П/А2			Си	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*обавештење, потврђивање, извештај</i>
advice	<i>izveštaj (aviza)</i>		(П/А 3)	Пр 1		Ск- Си	ПП	Нп	ДО	-	+	-	+	-	+	<i>*В. 3.1.3.5.</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
advice of acceptance	avizo o akceptu		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	-	+	-	-	-	+	*извештај о акцепту
advice of execution	aviza o izvršenju			Пр3		Си-Ск	ПП	Нп	ДО	-	+	-	-	-	+	*обавештење о извршењу
advice of receipt	<i>извештај о пријему</i>			Пр2		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
advice of redemption	<i>obaveštenje o otkupu</i>			Пр2		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
advising bank	avizirajuća banka		П/А4			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*потврђујућа банка
affidavit	affidavit		П/А2			Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*такође: изјава под заклетвом
affidavit	<i>afidavit</i>		П/А3			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	
after-market	after-market		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	-	*секундарно тржиште
aggregate sum	agregatna suma		П/А4			Си	По	Нп	ДО	+	+	+	+	+	+	*укупан износ
aggregated investment	agregatno investiranje		П/А4			Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	+	+	+	*укупно улагање
aggregation	agregacija		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*обједињавање *в. 3.1.3.4.
agio (exchange premium)	<i>ažio</i>		П/А3			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	-	+	+	*такође: мењачка премија 3.1.3.5
agiotage	<i>ažiotaza</i>		П/А6			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	-	+	+	*такође: мењачки посао

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
agreement termination	terminacija ugovora			Пр3	Н 3	Ск- Си	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*окончање / раскид уговора
allocation	alokacija		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	+	+	+	-	+	+	*додела, расподела
allocation of resources	alokacija resursa		П/А3			Оч	По	УО	ДО	+	+	+	-	+	+	*расподела средстава
allotment	alotman		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	+	+	+	-	+	+	*такође: удео, додељивање
anchor currency	валута „сидро“	ДЛ 1		Пр1	Н 2	Ск	Пв	СО	ДО	-	+	-	-	+	+	*в. 3.1.3.6.
annuity	anuitet		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: рента
anticipated interest	anticipativna kamata			Пр3		Си- Ск	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: унапред платива камата
antidilutive effect	antidilutivni efekat		П/А4		Н 3	Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.7.
antidumping	antidamping		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.3.7.
antidumping	antidampinski		П/А4			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
appraisal	appraisal		П/А2		Н 1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	-	*(пр)оцена, рангирање
appreciation	aprecijacija		П/А3			Оч	По	СО	ПО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.3.
appreciation	apresijacija		П/А3			Оч	По	Нп	ПО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.3.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
arbitrage	arbitraža		П/А3			Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*профитирање на разлици у цени *в.3.1.3.1.
arbitrage	<i>arbitražni posao</i>			Пр4		Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
arbitration	arbitraža		П/А3			Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	
arbitration	<i>arbitražni postupak</i>			Пр4		Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
assignation	<i>asignacija</i>		П/А3			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	-	+	+	*такође: <i>пренос, уступање</i>
assurance business	assurance poslovi		П/А2	Пр3	Н 3	Си- Ск	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	-	* <i>послови осигурања живота</i>
АТМ	<i>АТМ</i>		П/А2			Си	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	* в. 3.1.2.
АТМ	<i>bankomat</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
auditor	oditor		П/А3			Оч	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	* <i>ревизор</i>
aussie	ozi		П/А3		Н 1	Ск	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	-	* <i>аустралијски долар</i>
authenticate	<i>autentifikovati</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	+	+	+	-	+	+	*такође: <i>утврдити веродостојност</i>
authorize	autorizovati		П/А3			Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	* <i>одобрити, овластити</i>
authorized	<i>ovlašćen</i>			Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
authorized dealer	autorizovani diler		П/А4		Н 1	Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	* <i>овлашћени посредник</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
authorized bank	<i>ovlašćena banka</i>			Пр3		Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
aval	<i>aval</i>		П/А3			Си	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>гаранција</i>
aval	<i>menično jemstvo</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
В в																
baby bonds	<i>baby bonds</i>		П/А2		Н 1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	-	*бејби бондс *в. 3.1.3.6.
backdating	<i>bekdejting</i>		П/А3		Н 1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	-	*датирање <i>уназад</i>
backlog	<i>beklog</i>		П/А3		Н 1	Оч	По	Оп	ДО	-	+	-	-	-	+	
back to back credit	„back to back“ <i>kredit</i>		П/А2		Н 1	С- О	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	
back to back credit	<i>контра- акредитив</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
backwardation	<i>bekvardacija</i>		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: <i>термински дисконт</i>
balloon loan	<i>balon-zajam</i>	ДЛ 1		Пр1	Н 2	Си- Ск	ПП	УО	ДО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.
balloon note	<i>balon-obveznica</i>	ДЛ 1		Пр1	Н 2	Си- Ск	ПП	УО	ДО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
banking theory	<i>benking teorija</i>		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	-	-	+	+	*такође: Тук-Фулартонова теорија *в. 3.1.3.7.
banknote	<i>banknota</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: новчаница *в. 3.1.3.5.
bank run	<i>“juriš na banke”</i>			Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.3.6.
barter	<i>barter</i>		П/А2			Си	По	Оп	ДО	+	+	+	-	+	+	
basket of currencies	<i>korpa valuta</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	-	+	+	
basket of stocks	<i>stok-basket</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*корпа акција
benchmark	<i>benčmark</i>		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*показатељ, репер, пондер
benchmarking	<i>benčmarking</i>		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*одређивање репера / пондера
benefit	бенефит		П/А3			Си	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*корист, погодност
billing	<i>biling</i>		П/А3		Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*фактурисање
black knight	<i>crni vitez</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.
blank endorsement	<i>blanko indosament</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
blanket bond	blanket obveznica			Пр3	Н 3	Си- Ск	ПП	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*покривена обвезница
blanket mortgage	blanket hipoteka			Пр3	Н 3	Си- Ск	ПП	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*покривена / општа хипотека
blue-chip investment	blue-chip investicija		П/А2		Н 1	С- О	ПП	Нп	НО	-	+	-	-	-	-	*сигурно улагање
blue-chip investment	blu čip investicija		П/А3		Н 3	Оч	ПП	Нп	ДО	-	+	-	-	+	+	*сигурно улагање
branch	branč		П/А3		± Н 1	Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*огранак, филијала, експозитура
bridging facility	kredit za premošćavanje			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
bucket shop	bakit šop		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.7.
budgetary control	budžetska kontrola		П/А4			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
budgetary deficit	budžetski deficit		П/А4			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
bullet loan	otplata glavnice pri dospeću (bullet loan)		П/А2	Пр4	Н 3	Ск- Си	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	
bullion	златна полуга			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
bullion	zlato u šipkama			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
bullion	булион		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА	
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ				
										1	2	3	1	2	3		
С с																	
call loan	call zajam		П/А2	Пр3	Н3	Си -Ск	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	-		*кредит без отказног рока
call money	kol mani		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+		*кредит с дневним доспећем
call option	call opcija		П/А2		Н1	С- О	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+		
call option	kol opcija		П/А3			Оч	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+		
call option	кировна opcija			Пр3		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+		
CAMEL	CAMEL		П/А2		±Н1	Си	По	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+		*в. 3.1.2.
cap	poklopac	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+		*такође: горња граница *в. 3.1.3.6.
caps	кепси		П/А3		± Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+		*поклопци, горње границе
cap and collar	горња и доња граница			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+		
caps and collars	caps & collars		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+		

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
capital accretion / gains	<i>kapitalna dobit</i>			Пр3		Си- Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
capital adequacy	<i>adekvatnost kapitala</i>		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
capital exodus / flight	<i>bekstvo kapitala</i>			Пр4	±Н2	Ск	ПП	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	
capitalization	<i>kapitalizacija</i>		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
capital sum	<i>kapitalna suma</i>		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*укупан износ * в. 3.1.3.1.
card business	<i>картичарски послови</i>	ДЛ2		Пр2	±Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	+	+	+	+	+	+	
cash advance	<i>keš avans</i>		П/А3			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*готовински аванс
cash balance	<i>keš bilans</i>		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*готовински салдо
cash book	<i>keš buk</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*књига благајне
cash collateral	<i>keš kolateral</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*готовинско обезбеђење
cash credit (с.с.)	<i>с.с.</i>		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	-	*готовински кредит

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
cash desk	cash desk		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	+	+	-	+	-	-	*благајна
cash flow	kešflou		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	ДО	+	+	-	-	+	-	*готовински / новчани ток
cash management	keš menadžment		П/А3		±Н1	Оч	По	УО	ДО	+	+	+	-	+	+	*управљање готовином
cash dispenser	cash dispenser		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	+	-	+	*банкомат
catastrophe bond	obveznica za elementarne nepogode (catastrophe bond)		П/А2	Пр4	±Н3	Ск- Си	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: обвезница за елементарне непогоде
cedent	cedent		П/А3			Си	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: уступилац
ceiling	plafon	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.13.7.
certificate of compliance	sertifikat o komplajansu		П/А4		Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	-	-	-	+	*цeртификат о саобразности, усклађености
Certificate of deposit (CD)	депозитни цeртификат		П/А6			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: потврда о орочењу средстава

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
Certificate of deposit (CD)	sertifikat o depozitu (cd)		П/А3		Н3	Оч	По	Нп	ДО	+	+	-	-	+	+	
cession	cesija		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: уступање *в. 3.1.3.5.
Chinese wall	kineski zid	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.
churning	churning		П/А2		Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*в. 3.1.3.7.
clearing bank	клириншка банка		П/А4			Оч	По	Оп	ПО	-	+	-	+	+	+	*такође: обрачунска банка
clearing currency	обрачунска валута			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
clearing dollar	обрачунски долар			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
cocktail-swap	своп-коктел		П/А3		Н1	Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	
collar	„okovratnik“	ДЛ1		Пр1	±Н2	Ск	Пв	УО	ДО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.7.
collateral	kolateral		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*обезбеђење, покриће
collateralize	kolaterizovati		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*обезбедити
collateralized	kolaterizovan		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*обезбеђен
collecting bank	naplatna banka			Пр3		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
commercial paper	<i>комерцијални папири</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>комерцијални записи</i>
commingling	commingling		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	-	*мешање <i>средстава</i>
commodity market	<i>produktna berza</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>робно тржиште</i>
composite index	kompozitni indeks		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*укупни / <i>комбиновани индекс (берзе)</i>
confirmation slip	конфирмациони слип		П/А4		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*берзанска <i>закључница</i>
confirming bank	konfirmirajuća banka		П/А4			Оч	По	УО	ДО	+	+	+	-	+	+	*потврђујућа <i>банка</i>
consolidation	<i>konsolidacija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.4.
conversion	<i>konverzija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>замена, претварање</i> *в. 3.1.3.4.
convertibility	<i>конвертибилност</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>заменљивост</i>
corporate banking	<i>korporativno bankarstvo</i>		П/А4		± Н1	Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
correspondent bank	<i>korespondentna banka</i>		П/А4			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
cost averaging	„cost averaging“		П/А2		Н1	Сн	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	-	*упросечивање цене
cost-benefit analysis	cost-benefit анализа		П/А2		Н1	С- О	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*анализа исплативости
creditor	<i>кредитор</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: поверилац
credit squeeze	<i>kreditna restrikcija</i>			Пр4		С- О	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: кредитно ограничавање
cross border	кросбордер		П/А3		± Н1	Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	* прекогранични
cross cheque	<i>krosirani ček</i>		П/А4		Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	-	-	-	+	*барирани чек
cross hedge	„cross“ <i>hedž</i>		П/А2		Н1	С- О	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*унакрсни хедж
crystalization	<i>kristalizacija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.4.
currency basket	<i>korpa valuta</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.7.
currency principal theory	<i>Kerensi teorija</i>		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	*такође: Пилова теорија 3.1.3.7

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
currency swing	karensi sving		П/А3		Н1	Оч	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	-	<i>*промена вредности валуте</i>
custody	kastodi		П/А3		± Н1	Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	+	+	+	<i>*чување, брига, надзор, старатељство *в. 3.1.3.1.</i>
custody account	custody račun		П/А2	Пр3	Н3	С- О	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	<i>*депонентни рачун; депозитни рачун</i>
custody account	kastodi račun			Пр3	Н3	Ск	ПП	Нп	ДО	+	+	+	+	+	+	<i>*депонентни рачун; депозитни рачун</i>
custody charge	custody provizija		П/А2	Пр3	Н3	С- О	ПП	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	<i>*трошкови по депонентном (депозитном) рачуну</i>
custody fee	naknada za kastodi (custody)		П/А2	Пр3	Н3	Ск- Си	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*накнада по депонентном (депозитном) рачуну</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
custodian	<i>depozitar</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
custodian	<i>повереник за ХоВ</i>	ДЛ2		Пр4	Н2	Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
custodian bank	<i>banka depozitar HoV</i>			Пр4	Н2	Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	+	+	+	
custodian bank	<i>depo banka</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
custodian bank	<i>kastodi banka</i>		П/А5		± Н1	Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*банка депозитар (ХоВ);депо банка
custodianship receipt	<i>depozitni sertifikat</i>			Пр4		Ск	Пв	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*потврда о депозиту (ХоВ); потврда о депоновању
D d																
daisy chain	<i>venac belih rada</i>	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.
dawn raid	<i>prepad u zoru</i>	ДЛ1		Пр4	Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.7.
daylight credit	<i>dnevni kredit</i>			Пр3		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
debasement	<i>debazment</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*смањење вредности

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
debit	debit		П/А2		±Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	+	-	+	+	*задужење, дуг
debit balance	bilans debita		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*дуговни салдо
debit card	дебитна картица		П/А4			Оч	ПП	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: дуговна картица
debit position	дебитна позиција		П/А4		±Н3	Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+	*дуговна позиција
debt repudiation	repudijacija		П/А3		Н1	Оч	По	УО	Но	-	+	+	-	-	+	*непризнавање дуга
default	default		П/А2		±Н1	Си	По	Сн	ДО	-	+	-	-	-	+	*неиспуњење обавезе, кашњење, неплаћање
default	difolt		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	ДО	+	+	-	-	+	+	
delinquent / bad loan	лош зајам			Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
demonetize	demonetizovati		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
depository bank	banka depozitar		П/А4			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
depository bank	depo banka		П/А4			Ск	ПП	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
depreciation	deprecijacija		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
derivative	derivat		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.7.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
derivative security	<i>derivativna HoV</i>			Пр3		Ск	ПП	СО	ДО	+	+	+	-	+	+	
designation	<i>десигнација</i>		П/А3			Оч	По	СО	ДО	+	+	+	-	+	+	*такође: ознака, именовање
devaluation	<i>devaluacija</i>		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+	
devaluation	<i>devalvacija</i>		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
direct banking	<i>direct banking</i>		П/А2		Н1	Си	По	Сн	ДО	-	+	-	+	+	+	*интернет банкарство
discount rate (DR)	<i>DR</i>		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	-	*дисконтна / есконтна стопа
discrimination	<i>diskriminacija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.3.4.
dishonor	<i>nehonorisanje</i>		П/А6			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*одбијање, неизвршење, неприхватање
dishonored bill	<i>нехонорисана меница</i>			Пр3		Ск	ПП	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*неприхваћена меница
dishonored cheque	<i>нехонорисани чек</i>		П/А6			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*неприхваћени чек
disintermediation	<i>disintermedijacija</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*в. 3.1.3.3.
disintermediation	<i>deintermedijacija</i>		П/А6		Н2	Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.3.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
dissection	disekcija		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*распоред по рачуница</i>
dissection	дисекција		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	
divestment	<i>дивестиција</i>		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*такође: продаја дела компаније</i>
dollarization	<i>доларизација</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
domino effect	<i>домино ефекат</i>	ДЛ 2	П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	<i>*в. 3.1.3.7.</i>
draft	draft		П/А2			Си	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	<i>*нацрт (документа)</i>
drawdown	drawdown		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*преузимање одобрених средстава</i>
drive-in window	drive-in window		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*ауто-шалтер *в. 3.1.3.7.</i>
dry run portfolio	<i>probni portfelj</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ДО	+	+	+	+	+	+	
due diligence	due diligence		П/А2		Н1	Си	По	Сн	ДО	-	+	+	-	-	+	<i>*провера стицајуће компаније(пре преузимања)</i>
due diligence	dju dilidžens		П/А3		± Н1	Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	
dumping	<i>damping</i>		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
duration	duracija		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*време исплативости</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА	
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ				
										1	2	3	1	2	3		
Е е																	
electronic cash (e-cash)	<i>elektronska gotovina</i>			Пр3		Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+		
electronic cover (e-cover)	<i>elektronsko osiguranje</i>			Пр3		Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+		*такође: осигурање путем интернета
electronic funds transfer	<i>elektronski transfer sredstava</i>			Пр3		Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+		
electronic wallet	<i>elektronski novčanik</i>	ДЛ1		Пр1	Н 2	Ск	ПП	СО	ДО	+	+	+	-	+	+		*в. 3.1.3.6.
elite stock	<i>елитне акције</i>	ДЛ2		Пр3	Н 3	Ск	ПП	СО	ДО	+	+	+	-	+	+		*такође: најквалитетније акције
endorsement	<i>indosament</i>		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+		
equity capital	<i>akcijski kapital</i>			Пр3		Ск- Си	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+		
eurisation	<i>evrizacija</i>		П/А3			Оч	По	СО	ДО	+	+	+	-	+	+		
Eurobond	eurobond		П/А2			Си	По	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+		*еврообвезница
Eurocheque	euroček		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	+	+	+		*еврочек

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
eurocredit	euro-kredit		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	+	+	+	*еврокредит
Euroloan	euro-zajam			Пр3		Ск	ПП	Нп	ДО	+	+	+	+	+	+	*еврозајам
euro option	evroopcija		П/А3			Оч	По	СО	ДО	+	+	+	-	+	+	
EURIBOR	EURIBOR		П/А2			Си	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*ЕУРИБОР *В. 3.1.2.
European Interbank Offered Rate	Evropska ponudbena kamatna stopa			Пр4		Ск	Пв	Оп	ДО	+	+	+	-	+	+	
euroclerosis	evroskleroza		П/А3		Н1	Оч	По	СО	ДО	-	+	+	-	+	+	*В. 3.1.3.7.
evergreen credit	evergrin kredit		П/А3		Н1	Оч	По	СО	ДО	+	+	+	-	+	+	
exodus of capital	egzodus kapitala	ДЛ 1	П/А3		±Н1	Оч	По	УО	ДО	+	+	+	-	+	+	*такође: бекство капитала
exotic currencies	egzotичне валуте			Пр3		Си- Ск	ПП	Оп	ДО	+	+	+	-	+	+	*В. 3.1.3.6.
external audit	eksterna revizija			Пр3		Си- Ск	ПП	УО	ДО	+	+	+	+	+	+	*такође: независна / спољна ревизија
extra- budgetary	vanbudžetski			Пр3		Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
F f																
factor	factor		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*фактор *в. 3.1.1.4.
factorage	faktoraža		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	+	+	+	+	+	+	*такође: провизија фактора
factoring	factoring		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*факторинг *в. 3.1.1.4.
factoring market	тржиште „factoringa“			Пр3	Н3	Ск- Си	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*тржиште факторинга
FAD (funds available for distribution)	FAD sredstva			Пр3	Н3	Ск- Си	ПП	Нп	ДО	-	-	+	-	-	+	*средства расположива за расподелу
fair valuation	fer valuacija		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	+	-	+	*процена правичне вредности
fallback	fallback		П/А2		Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*враћање
fallen angels	„posrnuli anđeli“	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.
fallout risk	fallout rizik		П/А2		Н3	С- О	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*ризик од одустајања
favourable balance	фаворабилан биланс		П/А3		Н3	Оч	По	Нп	ДО	-	+	-	-	-	+	*позитиван салдо

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
feasible potfolio	fizibilan portfolio		П/А3		Н3	Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*изводљив портфел
fiat money	<i>fiat novac</i>			Пр3	±Н3	Ск	ПП	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.7.
fiduciary	<i>fiducijar</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	*такође: повереник
fill or kill (order) /FOK/	„fill or kill“ nalog		П/А2	Пр3	Н3	С- О	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*налог (типа) „испуни или поништи“ *в. 3.1.1.4.
final interim dividend	finalna interimска dividenda		П/А4		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*последња привремена дивиденда
financial intermediary	финансијски интермедијатор		П/А4		±Н1	Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*финансијски посредник
financial supermarket	<i>finansijski supermarket</i>		П/А4			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
fine tuning	fiskalno- monetarni „fine tuning“		П/А2	Пр4	Н3	С- О	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*флексибилна фискална и монетарна политика
first-cut analysis	first-cut analiza		П/А2		Н3	С- О	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*прелиминарна анализа
five-Cs-method	<i>metod 5c</i>			Пр1		Оч	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.7.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
flash cheque	fleš ček		П/А3		Н3	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*непокривени чек
flat fee	flat fee		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*паушална провизија/такса
flat position	„flat“ pozicija		П/А2		Н1	С- О	ПП	Сн	ДО	-	+	+	-	-	+	*равна позиција
flight capital	„flight capital“		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*грућ новац *В. 3.1.3.6.
flip-flop bond	flip-flop obveznica			Пр3	Н3	Ск	ПП	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*В. 3.1.3.6.
floating capital	flotirajući kapital		П/А4			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*обртни капитал, текућа средства
floor price	najniža cena (floor)			Пр4		Ск - Си	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*В. 3.1.3.7.
floors	floors		П/А2			Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*подови *В. 3.1.3.1.
floors	каматни подови	ДЛ1		Пр4	±Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	
fluctuation	fluktuacija		П/А3			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	* такође: колебање, варирање

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
fluctuating exchange rate	<i>fluktuirajući kurs</i>			Пр3		Ск	ПП	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>варирајући (пливајући) курс</i>
flotation (Initial Public Offering)	<i>flotacija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	
flotation (Initial Public Offering)	<i>IPO</i>		П/А2		±Н1	Си	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: <i>ИПО</i> *В. 3.1.2.
FOREX / forex	<i>FOREX</i>		П/А2			Си	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: <i>Форекс</i> *В. 3.1.2.
forced loan	<i>forsirani zajam</i>			Пр3		Ск	Пв	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	
forced loan	<i>prisilni zajam</i>			Пр2		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
forfeiting	<i>forfetiranje</i>		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	* В. 3.1.3.3.
forfeiting	<i>форфетинг</i>		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	
forfeiture	<i>forfetura</i>		П/А3			Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	
forfeiture	<i>gubitak prava</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
forward	<i>forwardski</i>		П/А4			Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: <i>термински, рочни</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
forward delivery	<i>terminska isporuka</i>			Пр2		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	-	+	+	
forward gold sales	<i>терминска продаја злата</i>			Пр2		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	-	+	+	
forward contract	<i>уговор о форварду</i>			Пр2		Ск	ПП	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	*такође: НТУ (нестандард. термински уговор) *в. 3.1.2.
forward contract	Forward ugovor			Пр3	±Н3	Ск-Си	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	
forward contract	forvard kontrakt		П/А3		Н1	Оч	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	
friendly fire	<i>prijateljska vatra</i>	ДЛ2		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6. *уп. hostile fire
fronting	fronting		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*истицање
front-end	front-end		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	* на почетку периода
front money	front новац		П/А2	Пр3	Н3	С-О	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*аванс
front office	<i>фронт офис</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
frontloading	фронтлоудинг		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*издавање унапред
frozen account	<i>замрзнут рачун</i>	ДЛ2		Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	* такође: блокиран рачун

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
fungibility	<i>fungibilnost</i>		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	*такође: заменљивост, утрживост
fungible	<i>fungibilan</i>		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	*такође: заменљив, утржив
fungible securities	<i>zamenljive HoV</i>			Пр2	±Н2	Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
futures account	<i>račun fjučersa</i>			Пр3		Ск	ПП	УО	ПО	-	+	+	+	+	+	*такође: рачун СТУ-а
futures contract	<i>fjučersi - ugovor</i>			Пр3		Оч	Пп	Нп	Но	-	+	-	-	+	+	*СТУ (станд. термински уговор) *в. 3.1.2.
futures contract (FUT)	FUT		П/А2		Н1	Си	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*в. СТУ (стандардни термински уговор)
futures fond	<i>fond za fjučerse</i>			Пр2		Оч	ПП	УО	ПО	-	+	+	-	+	+	*такође: фонд СТУ-а

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА	
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ				
										1	2	3	1	2	3		
G g																	
galloping inflation	<i>galopirajuća inflacija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+		*такође: <i>хиперинфлација</i>
gap financing	геп финансирање		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	+	+	-	-	+	+		*додатно <i>финансирање</i>
gearing	<i>gearing</i>		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+		*такође: <i>финансијска задуженост</i>
gearing	<i>финансијски левериџ</i>			Пр4		Оч	Пв	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+		
gearing effect	<i>gearing efekat</i>		П/А2		Н1	Оч	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+		*ефекат <i>задужености</i>
general ledger	<i>glavna knjiga</i>	ДЛ1		Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+		
general lien	<i>generalni lien</i>		П/А3		Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+		*опште право <i>заплене</i>
general subscription	<i>javni upis HoV</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+		
gilts (gilt- edged securities / stock)	<i>giltovi</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+		*ВБ: државне <i>ХоВ; САД: корпоративне обвезнице</i>
gilts	<i>giltsi</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+		<i>прве класе</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
gnomes of Zurich	<i>ciriški gnomi</i>			Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.7.
godfather offer	<i>“kumovska ponuda”</i>	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*кумовска понуда *в. 3.1.3.7.
gold-bullion standard	<i>златно-полужни стандард</i>			Пр2		Ск	Пв	СО	ПО	-	+	+	-	+	+	
goodwill	goodwill		П/А2		±Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	* в. 3.1.3.1.
goodwill	<i>gudvil</i>		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	
goodwill	<i>углед компаније (goodwill)</i>		(П/А2)	Пр4		Си-Ск	ПП	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	
goodwill amortization	<i>amortizacija gudvila</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	-	+	+	-	-	+	
governments	gavermenti		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*државне ХоВ
grant	grant		П/А3			Си	По	Нп	ДО	-	+	-	+	+	+	*новчани поклон, бесповратан зајам / давање, државна субвенција
grant	новчано давање (грант)		(П/А3)	Пр4		Ск (Оч)	Пв (По)	Нп	ДО	-	+	-	+	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
grants	грантови		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	-	+	-	+	+	+	*давања, кредити
granularity	<i>granularnost</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	-	+	+	-	-	+	*В. 3.1.3.7. *В. 3.1.3.4.
graveyard market	“grobљansko tržište”	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*гробљанско тржиште *В. 3.1.3.6.
greenfield	<i>grinfield</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
greenfield investment	greenfield investicija		П/А2		±Н1	С- О	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	+	-	* гринфилд улагање (улагање у пројекат који почиње од нуле)
greenfield project	<i>grinfield projekat</i>		П/А3		±Н1	Оч	ПП	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
guarantee insurance	<i>осигурање јемства</i>			Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
Н h																
hara-kiri swap	<i>harakiri razmena</i>			Пр3	±Н3	Ск	ПП	Оп	ПО	-	+	+	-	-	+	*в. 3.1.3.6.
hard currency	<i>чврста валута</i>			Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
hazardous investment	<i>hazardna investicija</i>		П/А4			Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	+	+	+	*ризично улагање
head and shoulders	<i>grafikon „glava i ramena“</i>	ДЛ1		Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	-	+	*в. 3.1.3.6.
head lease	<i>prvi lizing</i>			Пр4		Оч	ПП	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	
hedge	<i>hedž</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: заштита од ризика, омеђивање ризика
hedge fond	<i>хеџ фонд</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
hedging	<i>хеџинг</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	*такође: заштита од / омеђивање ризика
hedging instrument	<i>hedging instrument</i>		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*инструмент омеђивања ризика

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
hegemonial currency	<i>хегемонијална валута</i>			Пр3		С- О	ПП	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*такође: кључна валута *3.1.3.6.
hidden inflation	<i>skrivena inflacija</i>			Пр2		Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
high-flyer	„high-flyer“ акција		П/А2	Пр4	Н3	С- О	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*високолетач, гламурозна акција *в. 3.1.3.6.
hire- purchase (HP)	hire-purchase		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*куповина на отплату
hire- purchase (HP)	HP kupovina			Пр3	Н3	С- О	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	*куповина на отплату
hire- purchase agreement	<i>ugovor o kupovini na otplatu</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ДО	+	+	+	+	+	+	
hoarding	hoarding		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*гомилање; тезаурација *в. 3.1.3.1.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
holding	холдинг		П/А3			Оч	По	УО	ДО	+	+	+	+	+	+	*власнички удео *в. 3.1.3.1.
holding company	<i>holding kompanija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
holdings	<i>portfelj</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
home banking	home banking		П/А2			Си	По	Сн	ДО	-	+	+	+	+	+	*хоумбенкинг, банкарство од куће
honour	honorisanje		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*прихватање (менице), плаћање менице
hose bill	<i>филијалска меница</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	
hot card	<i>„врућа“ платна картица</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	ДО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.3.6.
hot money	<i>„врућ“ новац</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	ДО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.3.6.
hypothecary loan	<i>hipotekarni zajam</i>			Пр3		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
I i																
idle capital	neiskorišćeni kapital (idle capital)		П/А 2	Пр 4	НЗ	Ск- Си	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	*неупошљени капитал
illiquid	ilikvidan		П/А 3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*неликвидан
illiquidity	ilikvidnost		П/А 3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*неликвидност
immigrant remittances	imigrantske remitance		П/А 3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*исељеничке дознаке
immobilization	<i>imobilizacija</i>		П/А 3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.4.
immunization	<i>imunizacija</i>		П/А 3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.4.
incestuous share dealing	<i>incestuožna trgovina akcijama</i>			Пр 1		Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.
inclearing	<i>inkliring</i>		П/А 3		Н1	Оч	По	Нп	Но	+	+	-	-	-	+	*в. 3.1.1.5.
incollectibility	инколектибилност		П/А 3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*ненаплативост, немогућност наплате

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
income bond	income obveznica			Пр3	Н3	Ск- Си	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*доходовна обвезница
inconvertibility	inkonvertibilnost		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*неконвер- тибилност
increment	инкремент		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*пораст, повећање; добит
increment	increment		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	
indexation	indeksacija		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.4.
indorse (endorse)	indosirati		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: оверити
indorsee (endorsee)	indosatar		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: жирант
indorsement (endorsement)	индосирање		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: оверавање
indorser	indosant		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
inflationary gap	inflatorni gep		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*инфлаторна разлика
insolvency	insolventnost		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	+	+	*несолвентност
installment	installment		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	+	+	+	+	-	+	*рата

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
installment	instalment		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	+	+	+	* <i>рата</i>
installment plan	<i>plan otplate</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
institutional buyout (ИВО)	<i>ИВО</i>		П/А2			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: ИВО *В. 3.1.2.
institutional buyout (ИВО)	institucionalni buyout		П/А2		Н1	С- О	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*институц. преузимање компаније
institutional buyout (ИВО)	institucionalni otkup firme (ИВО)		П/А2	Пр4	Н3	Ск- Си	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*институц. преузимање компаније
instructing bank	инструкцијска банка		П/А4			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*банка- налогодавац
intangible assets	intangibilna aktiva			Пр3	Н3	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*нематеријална имовина
intercalary interest	<i>interkalarna kamata</i>			Пр3		Ск	ПП	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
interest-rate cap	<i>kamatni poklopac</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*В. 3.1.3.7.
interest-rate collar	<i>kamatni raspon</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	
interest-rate floor	<i>kamatni pod</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*В. 3.1.3.7.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (терминоконтактема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
interim amount	interim suma			Пр3		Оч	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	* <i>прелиминарни износ</i>
interim credit	<i>kredit za premošćavanje</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	* <i>уп. bridging facility</i>
intermediary financial institution	<i>finansijska institucija - posrednik</i>			Пр3		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
internal auditor	интерни одитор		П/А3		± Н1	Оч	По	Нп	Но	+	+	-	-	-	+	* <i>интерни ревизор</i>
intrinsic risk	intrinzični rizik		П/А3		Н1	Оч	ПП	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	* <i>неизбежан ризик</i>
invalidation of securities	invalidacija HoV			Пр3	Н3	Оч	ПП	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	* <i>гашење, поништавање ХоВ</i> *В. 3.1.3.4.
invisible account	<i>račun nerobnih stavki (invisible account)</i>		П/А2	Пр4	Н3	Ск- Си	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	
irrevocable letter of credit (ILC)	<i>ILC</i>		П/А2		± Н1	Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	* <i>неопозиви акредитив</i> *В.3.1.2.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (терминоконтактема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА	
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ				
										1	2	3	1	2	3		
J j																	
joint account	<i>zajednički račun</i>			Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+		
judicial management	<i>принудна управа</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+		
jumbo certificate of deposit	<i>džambo depozitni certifikat</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	УО	ДО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.	
jumbo loan	<i>džambo zajam</i>			Пр3	±Н3	Оч	ПП	УО	ДО	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.	
junior mortgage	<i>подређена хипотека</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+		
junk bond	<i>акција са високом каматом, али и високим ризиком (junk bond)</i>		П/А2	Пр5		Ск- Си	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: високоризичне акције, висококаматне акције	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА	
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ				
										1	2	3	1	2	3		
К к																	
kamikaze lending	„kamikaze“ pozajmica	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+		*„камиказе“ тип кредитирања *в. 3.1.3.6.
kangaroos	„kenguri“ (kangaroos)	ДЛ1	П/А2	Пр1	Н3	С- О	ПП	УО	ДО	-	+	-	-	+	+		*акције из земље кенгура *в. 3.1.3.6.
Keynesian economics	<i>Kejnzijanizam</i>			Пр4		Оч	Пв	УО	ПО	-	+	+	-	+	+		*такође: Кејнзова теорија *в. 3.1.3.7.
key rate	<i>osnovna kamatna stopa</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+		
killling	kiling		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+		*велика зарада
kite (flash cheque)	fleš ček		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+		*непокривени чек
kite (fictitious bill)	<i>фиктивна меница (kite)</i>		П/А2	Пр2	Н3	Ск- Си	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	-	+		*такође: фиктивна меница
kiwi	<i>kivi-valuta</i>	ДЛ1		Пр4	Н3	Ск	ПП	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+		*в. 3.1.3.6.
knock-out option	<i>nokaut opcija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+		*в. 3.1.3.7.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
L I																
ladder	„merdevine“	ДЛ1		Пр1	±Н2	Ск	Пв	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*В. 3.1.3.7.
laddered portfolio	portfelj tipa „merdevine“			Пр4	±Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*В. 3.1.3.7.
laundered money	opran novac			Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
LBO (leveraged buyout)	LBO		П/А2			Си	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: ЛБО *В. 3.1.2.
LBO (leveraged buyout)	preuzimanje kompanije pozajmljenim sredstvima			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
leasing	lizing		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: закуп, изнајмљивање
leasing	leasing		П/А2		±Н1	Си	По	Сн	Но	+	+	+	+	+	+	
lead bank	lead banka		П/А3		Н3	С- О	ПП	Сн	Но	-	-	+	-	-	+	*банка – носилац посла
lead manager	lead menadžer		П/А3		Н3	С- О	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*носилац конзорцијалног посла
ledger	ledžer		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*књига рачуна (пословања)

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТ ЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
ledger	леџер		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*књига рачуна (пословања)
leaseback	lizing-povraćaj	ДЛ2		Пр3	Н3	Ск/Оч	ПП	Нп	ДО	+	+	+	+	+	-	* повратни лизинг, лизинг уз могућност враћања
lender	lender		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*такође: поверилац
lender	kreditor			Пр4		Оч	По	УО	ДО	+	+	+	-	+	+	
letter of credit (L/C, LOC)	L/C		П/А2		Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	* акредитив *уп. line of credit (LOC) *в. 3.1.2.
leverage	leveridž		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.3.1.
leveraged leasing	lizing putem leveridža			Пр4		Оч	Пв	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	
leverage ratio	leverage ratio		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*коэффициент леверџа
LIBOR (London Interbank Offered Rate)	LIBOR		П/А2			Си	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: ЛИБОР, Либор *в. 3.1.2.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
lien	lien		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*пленидба; пленидбено право
life policy	lajf polisa		П/А3		Н1	Оч	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*полиса животног осигурања
limit	лимит		П/А3			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	
limit	ограничење	ДЛ2		Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.3.3.
limitation	limitacija		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	+	+	+	*ограничавање
limited convertibility	лимитирана конвертибилност		П/А4			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*делимична / ограничена конвертибилност
limited warranty	limitirani varant		П/А4			Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	*ограничена гаранција
line of credit (LOC)	kreditna linija			Пр2		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*уп. letter of credit (LOC; L/C)
link	линк		П/А3			Си	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.3.4.
liquid	ликвидан		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: платежно способан
liquidation	likvidacija		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: стечај
liquidator	ликвидатор		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: стечајни управник
liquidity	ликвидност		П/А4			Оч	По	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*такође: платежна способност

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
liquidity switch	ликвидни свич		П/А4		Н3	Оч	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*трансфер ликвидности</i>
listing	<i>listing</i>		П/А2			Си	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	<i>*такође: котирање ХоВ *в. 3.1.3.4.</i>
loan collateralization	kolateralizacija kredita			Пр3	±Н3	Оч	ПП	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	<i>*обезбеђење кредита</i>
loan book	loan buk		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*књига зајмова</i>
loan committee	<i>kreditni odbor</i>			Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
loan in transit	<i>zajam u tranzitu</i>			Пр2		Оч	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*в. 3.1.3.7.</i>
loan shark	<i>zelenaš</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	<i>*в. 3.1.3.6.</i>
lombard loan	<i>ломбардни кредит</i>			Пр3		Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
loan loss provision	<i>резерва за губитке по кредиту</i>			Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	-	+	+	
long hedge	<i>дуги хедџ</i>			Пр3	Н3	Оч	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	<i>*такође: продајни хедџ</i>
longs	longsi		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	-	-	+	+	<i>*дугорочне ХоВ</i>
loss prevention manager	<i>менаџер за спречавање губитака</i>			Пр2		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
lot	<i>lot</i>		П/А3			Си	По	Нп	ДО	-	+	-	-	-	+	<i>*такође: свежањ ХоВ</i>
lottery bond	<i>lutrijski zajam</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	-	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
lump sum	„lump“ suma		П/А2		Н3	С- О	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*укупна сума; паушална сума
М m																
management buyout (МВО)	МВО		П/А2			Си	По	Оп	ДО	+	+	+	-	+	+	*преузимање компаније од стране њених директора
management buyout (МВО)	menadžment buyout		П/А2		Н3	С- О	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*такође: МВО *в. 3.1.2.
mandatory bid	мандаторна понуда			Пр3	±Н3	Ск	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*обавезна понуда
margin buying	„margin buying“		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*куповина ХоВ на кредит
marketability	marketabilnost		П/А3			Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*утрживост
market jobbery	market džoberi		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*берзанско шпекулисање
massive inflation	masivna inflacija		П/А4			Оч	По	Нп	Но	-	+	-	+	-	-	*висока инфлација
matador market	„tržište matadora“			Пр1		Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	* в. 3.1.3.6.
maturity	maturitet		П/А3			Оч	По	Нп	Но	+	+	+	-	+	+	*доспеће

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
mediums	medijumsi		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*средњорочне ХоВ
melon	супердивиденда			Пр4		Ск	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
merchant bank	merçant banka		П/А3		±Н1	Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*инвестициона/ пословна банка
microloan	mikrozajam			Пр3		Ск	ПП	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
mintage	mintaža		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	*ковничка такса
misallocated funds	misalocirana sredstva			Пр3	Н3	С- О	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*погрешно додељена средства
misappropriation	misaproprijacija		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	*незаконито присвајање
mobile banking	mobilno bankarstvo			Пр3		Оч	По	Нп	ДО	+	-	+	+	+	+	*банкарство путем мобилног (тел.) *м-банкарство
mobile banking	m-banking		П/А2		±Н1	Си	По	Сн	ПО	+	+	+	+	+	+	
monetary	monetarni		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: новчани, валутни, девизни
monetary block	valutno područje			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	

ИЗБОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
monetary board	<i>valutni odbor</i>			Пр4		Ск	Пв	Со	По	+	+	+	+	+	+	
monetary crisis	<i>monetarna kriza</i>		П/А3			Оч	По	Со	По	+	+	+	+	+	+	
monetary policy	<i>monetarna politika</i>			Пр3		Оч	ПП	Со	По	+	+	+	+	+	+	
monetary control	<i>devizna kontrola</i>			Пр3		Ск	ПП	Со	По	+	+	+	+	+	+	
monetary supply	<i>novčana masa</i>			Пр4		Ск	Пв	Со	По	+	+	+	+	+	+	
monetary flows	<i>novčana kretanja</i>			Пр4		Ск	Пв	Со	По	+	+	+	+	+	+	
monetization	<i>monetizacija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	По	-	+	+	-	+	+	
money laundering	<i>pranje novca</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Со	По	+	+	+	+	+	+	
moral hazard	<i>moralni hazard</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	Оп	До	-	+	+	-	+	+	
moratorium	<i>moratorijum</i>		П/А3			Оч	По	Оп	По	+	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.4.
mortgage	<i>morgidž</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	До	-	+	+	-	+	+	*хипотека; хипотекарни кредит
multicurrency	<i>viševalutni</i>			Пр2		Ск	Пв	Со	По	+	+	+	+	+	+	
multilateral clearing	<i>multilateralni kliring</i>		П/А3			Оч	По	Оп	До	-	+	+	-	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
multilateral netting	<i>multilateralni neting</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	-	+	+	-	-	+	*в. 3.1.1.2.
muni bonds	<i>muni obveznice</i>			Пр3	Н3	Оч	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*општинске/ градске/ локалне обвезнице
municipal bonds	<i>municipalne obveznice</i>			Пр3	±Н3	Оч	ПП	Нп	ДО	-	+	+	+	+	+	
municipals	<i>municipali</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+	
mutilation	<i>mutilacija</i>		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	-	+	-	+	+	*оштећење ХоВ
N n																
naked option	<i>neobezbeđena opcija</i>			Пр4		Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	-	+	+	
naked warrant	<i>neobezbeđeni varant</i>			Пр4		Ск- Си	ПП	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	
near money	<i>near money</i>		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*неактивна новчана средства
negotiating bank	<i>negocirajuća banka</i>		П/А4			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: банка преносилац
negotiable instrument	<i>negocirajući instrument</i>		П/А4			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	-	+	+	*такође: преносив инструмент

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр3	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
negotiable securities	<i>negocirajuće HoV</i>			Пр3		Оч	ПП	УО	ПО	-	+	+	-	+	+	*такође: <i>преносиве ХоВ</i>
net lease	<i>neto lizing</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
net margin	<i>neto marža</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>чист приход</i>
netting	<i>neting</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: <i>салдирање</i>
neutral spread	неутрални спред		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	* <i>неутрална разлика</i>
night money	night money		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	
night money	<i>noćni novac</i>			Пр1		Ск	Пв	УО	ДО	+	+	+	+	+	+	
no funds cheque (NF)	NF ček		П/А3		Н3	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	* <i>чек без покрића</i>
nominal amount	<i>nominalni iznos</i>			Пр3		Оч	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>номинална вредност</i>
nominal interest rate	<i>NKS</i>			Пр3		Ск	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	* <i>номинална каматна стопа</i>
noncash operations	noncash operacije		П/А2		Н3	С- О	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	* <i>неготовински послови</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
non – negotiable bill	<i>непреносива меница</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	*уп. negotiable instrument / securities
non – negotiable clause	<i>клаузула о непреносивости</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. negotiable instrument / securities
non – negotiable securities	<i>непреносиве ХоВ</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. negotiable instrument / securities
nonrecurring	<i>nerekurentni</i>		П/А4		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*неповратни
nonrefundable	<i>nerefundabilan</i>		П/А4			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+	*нерефундирајући
nonresident account	<i>nerezidentni račun</i>			Пр2		Си-Ск	ПП	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	
nullification	<i>нулификација</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*поништавање, сторнирање
О о																
off-balance	<i>ofbilansni</i>		П/А3		Н3	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*ванбилансни
official market	<i>oficijelno tržište</i>			Пр3		Оч	ПП	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*званично тржиште, службена берза

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
offline business	<i>oflajn biznis</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	Оп	ДО	+	+	+	-	+	+	*супротно од <i>онлајн бизнис</i>
offset	offset		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*надокнада, <i>поравнање</i>
offset	ofset		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	
offset credit	ofset kredit		П/А3		Н3	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*компензациони <i>кредит</i>
offseting	offseting		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*компензација, <i>поравнање</i>
offseting	ofseting		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	
offshore banking	<i>офшор банкарство</i>			Пр3		Оч	ПП	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
offshore company	offshore компанија		П/А2		±Н1	Оч	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	+	+	*офшор <i>компанија</i>
omnibus account	<i>omnibus-račun</i>			Пр3		Ск	ПП	Оп	ДО	+	+	+	-	+	+	
one-stop bank	one-stop banka		П/А2		Н3	С- О	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	+	+	*универзална <i>банка</i>
online banking	online banking		П/А2		±Н1	Си	По	Сн	ПО	+	+	+	+	+	+	*онлајн <i>банкарство</i>
open-end credit	open-end kredit		П/А2		Н3	С- О	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*отворен <i>кредит, кредит без лимита</i>
operating cash flow	operativni kešflou		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+	*готовина из <i>пословања</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
operating profit	оперативни профит		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*добит из пословања
optimal portfolio	оптимални портфолио		П/А3			Оч	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*оптимизовани портфел
option elasticity	opcioni elasticitet		П/А4			Оч	По	Сн	Но	-	-	+	-	+	+	*еластичност опције
order splitting	spliting naloga			Пр3	Н3	Ск-Си	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*дељење налога
over-the-counter market (OTC)	OTC tržište			Пр4		Ск-Си	ПП	УО	ДО	+	+	+	-	-	+	*такође: ОТЦ тржиште, неслужбено / ванберзанско тржиште *в.3.1.2.
outflow	outflow		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*одлив
outgoings	outgoings		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*трошкови
outlet	outlet		П/А2		±Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*промтно тржиште
overdraft	overdraft		П/А3		±Н1	Си	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*оквирни кредит *кредит по текућем рачуну *диспозициони кредит *в. 3.1.3.1.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
overdraft	дозвољени минус	ДЛ1		Пр4		Ск	Пв	УО	ПО	+	+	-	+	+	-	
overdraft	дозвољено прекорачење	ДЛ1		Пр4		Ск	Пв	УО	ПО	+	+	-	+	+	+	
overdraft on current account	<i>кредит по текућем рачуну</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
overdraft limit	максимално прекорачење	ДЛ1		Пр4		Ск	Пв	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*максимални износ кредита (по текућем рачуну)
overdraft limit	овердрафт лимитација		П/А3		Н3	С- О	ПП	Сн	ДО	-	+	-	-	+	+	
overnight borrowing	„overnight“ pozajmica		П/А2	Пр3	Н3	Ск- Си	ПП	Сн	ДО	-	+	-	-	-	+	*краткорочно задуживање
overnight money	overnight money		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*краткорочни / једнодневни зајам

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА	
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ				
										1	2	3	1	2	3		
Р р																	
package mortgage	<i>paket-hipoteka</i>			Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+		*в. 3.1.3.7.
package policy	<i>paket-polisa</i>			Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+		*в. 3.1.3.7.
packing credit	<i>kredit za pakovanje</i>			Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+		*в.3.1.3.7.
Pacman strategy	<i>Pacman strategija</i>			Пр3	Н3	Оч	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+		*такође: <i>стратегија Пекмен</i>
paper barrels	<i>bareli na papiru</i>			Пр3		Ск	ПП	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+		* в. 3.1.3.7.
park of shares	<i>“parkiranje akcija”</i>			Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+		* в. 3.1.3.7.
participating convertible preferred stock	participirajući konvertibilni preferirani stok		П/А4		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+		* <i>партиципирајуће конвертибилне приоритетне акције</i>
participating life insurance policies	<i>партиципирајуће полисе животног осигурања</i>			Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+		

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
passbook	passbook		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*штедна књижица</i>
passbook account	pasbuk račun			Пр3	Н3	Оч	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*штедни рачун</i>
payment operations	platni promet			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
peanuts	„kikiriki“ novac	ДЛ1		Пр4	Н2	Ск	Пв	УО	ДО	-	+	-	-	+	+	<i>*в. 3.1.3.7.</i>
pegging	pegging		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	
pegging	peging		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*в. 3.1.1.2.</i>
people pill	uprava kao otrovna pilula (people pill)			Пр4	Н3	Ск- Си	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*в. 3.1.3.6.</i>
performance clause	перформативна клауза		П/А3			Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*клаузула о испуњењу уговора</i>
perpetuals	perpetuali		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*обвезнице без фиксног рока доспећа</i>
perpetual warrants	perpetualni varanti		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*сталне гаранције</i>
personal banker	lični bankar			Пр2		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
retrocurrency	петровалута			Пр3		Оч	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
rip	rip		П/А2		Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*стоти део броја</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
pit	<i>pit</i>		П/А3			Си	По	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	
pit broker	<i>pit broker</i>		П/А3			Си	По	Оп	ДО	+	+	+	-	+	+	
placement	<i>plejsment</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	* <i>пласман</i>
placing	<i>plejsing</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	* <i>пласман</i>
plain vanilla	<i>„obična vanila“</i>	ДЛ1		Пр1	±Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	* <i>в. 3.1.3.6.</i>
plain vanilla	<i>plain vanilla</i>		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	
plain vanilla transactions	<i>transakcija tipa „obična vanila“</i>			Пр4	±Н2	Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	
plastic money	<i>plastične kartice (plastic money)</i>			Пр4		Ск- Си	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	* <i>платне / кредитне картице</i>
pledge	<i>pledž</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	* <i>јемство, покриће, додатно обезбеђење</i>
point of sale (POS)	<i>POS</i>		П/А3			С- О	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	* <i>такође: ПОС *в. 3.1.2.</i>
poison pill	<i>otrovna pilula</i>	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	* <i>в. 3.1.3.6.</i>
pool	<i>пул</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	* <i>удружење, скуп, група (компанија)</i>
pooling	<i>удруживање</i>			Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	* <i>такође: обједињавање</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
pooling of interests	<i>обједињавање пословних интереса</i>			Пр2		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
pooling of reserves	<i>обједињавање резерви</i>			Пр2		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
porter	<i>porter</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: власник ХоВ
portfolio	<i>portfolio</i>		П/А3			Си	По	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*портфељ
portfolio manager	<i>investicioni menadžer</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
portfolio insurance	портфолио осигурање			Пр3		Ск	ПП	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*осигурање портфеља
portfolio investments	портфолио инвестиције		П/А3			Ск	ПП	Нп	ПО	+	+	+	+	+	+	*портфељна улагања
porcupine provisions	<i>одредбе бодљикавог прасета</i>	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.
posting	<i>knjiženje</i>			Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
posting	<i>posting</i>		П/А3		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	
predator	<i>грабљивац</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	-	+	*в. 3.1.3.6.
preferential creditor	<i>preferentni kreditor</i>		П/А4		± Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*приоритетни поверилац
prefinancing	<i>prefinansiranje</i>		П/А3			Оч	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*авансно финансирање

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
presenting bank	<i>prezentirajuća banka</i>		П/А4			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
pricing	<i>prajsing</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*одређивање цена
primary auditor	<i>primarni oditor</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*примарни / интерни ревизор
prime borrower	“prime” dužnik			Пр3	Н3	С- О	ПП	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*првокласни дужник
prime rate	„prima“ стопа			Пр3	Н3	С- О	ПП	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*првокласна каматна стопа
procurator	<i>prokurator</i>		П/А3		±Н1	Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*опуномоћеник
profitability index	<i>индекс профитабилности</i>		П/А3			Ск	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
profit and loss account (P&L account)	<i>bilans uspeha</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: рачун добити и губитка
promissory note	промисори нота		П/А3			Оч	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*промеса, соло меница
promissory note	промисорна нота		П/А3			Оч	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*промеса, соло меница
proportional taxation	пропорционална таксација		П/А3			Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*пропорц. опорезивање

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
provision	provizija		П/А3			Оч	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	<i>*новчана резерва</i>
проху	proksi		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+	<i>*заступник, опуномоћеник; пуномоћ, овлашћење</i>
put option	put opcija		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*опција продаје</i>
put and call option	<i>prodajna i kupovna opcija</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
Q q																
qualified endorsement	<i>условни индосамент</i>			Пр4		Оч	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
quality spread	spread kvaliteta		П/А3		Н3	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	<i>*разлика у квалитету (ХоВ)</i>
quarterage	kvarteraža		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	<i>*квартално плаћање</i>
quasi-money	<i>kvazinovac</i>			Пр3		Ск	ПП	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА	
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ				
										1	2	3	1	2	3		
R r																	
raider	„napadač“	ДЛ1		Пр4		Ск	Пв	УО	ДО	-	+	+	-	+	+		*в. 3.1.3.6.
rate lock	rate lock		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+		*фиксирање каматне стопе
rate lock	rejt lok		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+		*фиксирање каматне стопе
reader	rider		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+		*читавач чекова
reallocation	realokacija		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	+	+	+		*преусмеравање
reckoning	rekening		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+		*обрачун, процена
reconciliation	реконцилијација		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+		*усклађивање, сравњење, усаглашавање
recourse	rekurs		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+		*регрес
recurrent	рекурентни		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+		*такође: повратни (трошкови)
red herring	crvena haringa	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+		*в. 3.1.3.6.
regressive tax	regresivni porez			Пр3		Ск	ПП	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+		

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
reference rate	<i>referentna kamatna stopa</i>			Пр3		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
reimbursement credit	<i>rambursni kredit</i>		П/А4			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
Rembrandt market	<i>Rembrandtovo tržište</i>			Пр1		Ск	Пв	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	* в. 3.1.3.6.
remitting bank	<i>banka remitent</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: банка пошњалац
remortgage	<i>измењена хипотека</i>			Пр4		Ск	Пв	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	
renunciation	<i>renuncijacija</i>		П/А3			Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*одрицање, отпис
repo rate	<i>стопа репоа</i>			Пр3		С- О	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: маржа при повратној куповини
repudiation	<i>repudijacija</i>		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*непризнавање, одбијање, раскид
repurchase agreement (repo)	<i>repo</i>		П/А3			Си	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: уговор о повратној куповини (ХоВ)

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
repurchase agreement (repo)	REPO posao			Пр3		С-О	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: уговор о репоу
resources allocation	alokacija resursa		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*додела средстава
resources reallocation	realokacija resursa		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*прерасподела средстава
retail banking	retail banking		П/А2		±Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	*банкарски послови са физичким лицима
retail banking	ritejl benking		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	*банкарски послови са физичким лицима
retail client	<i>klijent –privatno lice</i>			Пр4		Ск	Пв	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	
return on investment	<i>ROI</i>		П/А2		Н1	Си	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	* такође: <i>РОИ</i> *в.3.1.2.
revolving letter of credit	revolving akreditiv			Пр3		С-О	ПП	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*обновљиви акредитив
revolving credit line	revolving kreditna linija		П/А3			С-О	ПП	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	* обновљива кредитна линија

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
revolving fund	revolving fond		П/А3			С- О	ПП	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*обновљиви фонд
rider	rider		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*додатак полиси, анекс
rider	rajder		П/А3		± Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*додатак полиси, анекс
rising star	kompanija u usponu			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
risk bucket	korpa rizika	ДЛ1		Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	
risk mitigation	mitigacija rizika		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	*ублажавање ризика *в.3.1.3.2.
rollover	rolover		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*в.3.1.3.1. *в.3.1.1.4.
rollover	rollover		П/А2			Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	
rollover credit	rolover kredit		П/А3			Оч	ПП	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
rollover mortgage	rolover hipoteka			Пр3		Оч	ПП	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
round lot	standardni lot			Пр4	Н3	Оч	ПП	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*заокружени пакет ХоВ
running account	kontokorent			Пр4		Оч	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
safe heaven	<i>poreski raj</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.3.6.
safekeeping account	sefkiping račun			Пр3	Н3	Оч	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*депозитни рачун ХоВ, депо рачун
salary spread	платни спред			Пр3	Н3	Ск	ПП	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	*распон плате/а
satellite banking	<i>satelitsko bankarstvo</i>			Пр1		Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
scorched earth policy	<i>политика спржене земље</i>	ДЛ2		Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	* в. 3.1.3.7.
securitization	<i>sekuritizacija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	
securities account	račun HoV (securities account)		(П/А2)	Пр2		С- О	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	*рачун ХоВ
securities settlement system (SSS)	SSS		П/А2		Н1	Ск	По	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	*систем за обрачун ХоВ
seed capital	<i>početni kapital</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.3.6.
segregated account	segregacioni račun			Пр3		Ск	ПП	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+	*одвојени рачун
self – collateralizing	самоколатерализујући			Пр3	Н3	Оч	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*самозаложни
self-service banking	self-service bankarstvo		П/А2		Н3	С- О	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*банкарство самоуслужног типа

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
sellback	sellback		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*повратна продаја</i>
set-off	setoff		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*компензација, поравнање</i>
set-off letter	set-off izjava		(П/А2)	Пр3	Н3	Си- Ск	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*изјава о поравнању</i>
seven-day money	<i>ulaganje na sedam dana</i>			Пр4		Ск	Пв	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	
shark repellents	<i>odbijanje ajkula</i>			Пр1	± Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*в. 3.1.3.6.</i>
shelf company	<i>„компанија са полице“</i>	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*в. 3.1.3.6.</i>
short hedge	<i>kratki hedž</i>			Пр3		Оч	ПП	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	<i>*такође: продајни хеџ</i>
sight draft	<i>меница по виђењу</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
silent run	tiho povlačenje uloga iz banke (silent run)		(П/А2)	Пр5		Ск- Си	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*тихо повлачење улога из банке (због гласина о банкроту банке)</i>
sinking fund	sinking fond		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	<i>*амортизациони / отплатни фонд</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ, СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ, ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
sleeping beauty	<i>uspravana lepotica</i>	ДЛ2		Пр1	± Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.
slip	слип		П/А3			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*потврда, уплатница, закључница
snowballing	„ефекат грудве“	ДЛ1		Пр4		Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	* в. 3.1.3.7.
soft loan	soft kredit			Пр3	Н3	Оч	ПП	Нп	ДО	-	+	-	-	-	+	*повољан зајам
solvency	<i>solventnost</i>		П/А4			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
splitting	spliting		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*дељење, одвајање
spot deal	spot posao			Пр3		Оч	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	
spot deal	<i>promptni posao</i>			Пр2		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
spot market	<i>promptno tržište</i>			Пр2		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
spot price	spot cena			Пр3		Оч	ПП	Нп	ДО	+	+	+	-	+	+	*промтна цена
spread	spread		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*распон; маржа
spreading of investments	spreping investicija		П/А3		Н3	Оч	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*диверсификација улагања / пласмана
stagflation	<i>stagflacija</i>		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
stagging	stagging		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*мајоризација

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
staggering	steging		П/А3		Н3	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	
stale cheque	<i>zastareo ček</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
stand-by letter of credit	stand-by акредитив			Пр3		Си-Ск	ПП	Сн	ДО	-	+	+	-	+	+	*стендбај акредитив
standing order	<i>stalni nalog</i>			Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: трајни налог
start-up capital	start-up capital		П/А2		±Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	+	+	*почетни капитал
start-up capital	<i>početni kapital</i>			Пр2		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
sterilization	<i>sterilizacija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.3.4.
strongroom	strongroom		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*ломбардни сеф
strike rate	“strike” stopa			Пр3	Н3	С-О	ПП	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*утврђена (каматна) стопа
subprime lending	sabprajm lending		П/А3		Н1	Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*непрвокласно кредитирање
subprime loan	sabprajm kredit			Пр3	±Н1	Оч	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*непрвокласни кредит
sum total	totalna suma		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	+	+	+	+	+	+	*укупан износ
sunk capital	<i>potopljen kapital</i>	ДЛ2		Пр1		Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: изгубљен новац *в. 3.1.3.6.

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контакто- терминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
superprofit	superprofit		П/А3			Си	По	УО	ДО	+	+	+	+	+	+	* <i>екстрапрофит</i>
supplementary payment	суплементарна уплата			Пр3	Н3	Оч	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	* <i>додатно плаћање</i>
suspense account	<i>privremeni račun</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
swap	swap		П/А2			Си	По	Сн	Но	-	+	+	-	-	+	* <i>замена</i>
swap	<i>svop</i>		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	* <i>такође: замена</i>
swap	своп-посао			Пр4		Оч	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	* <i>замена, своп</i>
SWIFT	<i>SWIFT</i>		П/А2			Си	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*в. 3.1.2.
SWIFT	<i>SVIFT</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ДО	+	+	-	-	-	+	* <i>такође: СВИФТ, Свифт</i>
SWIFT	Swift		П/А2			Си	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	
SWIFT acknowledge- ment	SWIFT-ова потврда			Пр3	Н3	С- О	ПП	Нп	ДО	-	+	-	+	-	+	* <i>потврда Свифта</i>
swing	sving		П/А3		± Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	* <i>кредитна маржа</i>
swing	<i>kreditna marža</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
swing credit	swing kredit		П/А2		Н3	С- О	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	* <i>манипулат- ивни кредит</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
switch deal	svič dil		П/А3		Н1	Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	<i>*трансфер уложених средстава</i>
syndicate leader	konzorcijalna banka lider			Пр4		Ск	Пв	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*носилац посла зајмодавања</i>
syndicated lending	sindicirano pozajmljivanje			Пр3		Ск	Пв	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*удружено давање зајмова</i>
syndication agreement	уговор о синдицирању			Пр3		Ск	Пв	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*уговор о удруживању кредита</i>
takings	<i>prihodi</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
takings	takings		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	
tangible assets	tangibilna aktiva			Пр3	± Н3	Оч	ПП	Нп	Но	-	+	+	-	-	+	<i>*материјална актива, имовина</i>
taxable profits	taksabilan profit		П/А3	Н1		Оч	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	-	<i>*опорезива зарада</i>
taxation	taksacija		П/А3		Н2	Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*опорезивање</i>
tax heaven	<i>poreska oaza</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	<i>*в. 3.1.3.6.</i>
telegraphic money order	<i>телеграфски трансфер новца</i>			Пр4		Оч	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
teller	teller		П/А2		Н1	Си	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*(шалтерски) благајник (банке)</i>
tendering	tendering		П/А2		Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	<i>*одношење понуда, јавно надметање</i>
tenor	tenor		П/А2			Си	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	
tenor	<i>dospeće zajma</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	<i>*такође: рок</i>
tenor draft	tenor menica			Пр3		Оч	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	
tenor draft	<i>oročena menica</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
term insurance	<i>oročeno osiguranje</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
termination clause	terminaciona klauzula		П/А3			Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	<i>*одредба о раскиду</i>
tiering	tajering		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*рангирање ХоВ</i>
tiger markets	<i>tržišta tigrova</i>	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	Пв	СО	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*в. 3.1.3.6.</i>
tight-money policy	<i>restriktivna monetarna politika</i>			Пр4		Оч	ПП	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
till	тиЛ		П/А3		Н1	Ск	По	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+	<i>* благајна, сеф</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
till	<i>благајна</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>сеф</i>
till money	til		П/А3			Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*готовина у <i>банци</i>
trade bill	<i>trgovačka menica</i>			Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
transaction risk	<i>трансакциони ризик</i>		П/А3			Оч	По	УО	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>ризик од девизног курса</i>
transferable L/C	transferabilni akreditiv			Пр3		Оч	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*преносиви <i>акредитив</i>
transit account	tranzitni račun			Пр3	Н3	Оч	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*привремени <i>рачун</i>
translation risk	<i>translacioni rizik</i>		П/А3			Оч	По	УО	ПО	-	+	+	-	+	+	*такође: <i>ризик при конверзији валута</i>
traveller`s cheque	тревелерс чекови		П/А3		Н1	Оч	По	Сн	Но	-	+	-	-	-	+	*путнички <i>чекови</i>
Treasury bill (ТВ, Т- bill)	Т-bill		П/А2		±Н1	Си	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*краткорочна <i>државна обвезница (или ТБ) *В.3.1.2.</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
Treasury bond (T- bond, TRB)	T-bond		П/А2		±Н1	Си	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*дугорочна државна обвезница (или ТРБ) *в.3.1.2.
Treasury note (T- note)	T-note		П/А2		±Н1	Си	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*средњорочна државна обвезница (или ТН) *в.3.1.2.
Treasury securities	<i>државне ХоВ</i>			Пр4		Ск	Пв	Со	По	+	+	+	+	+	+	
triple nine	tripl najn		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*трострука деветка *в. 3.1.3.7.
triple witching hour	<i>trostruki veštičiji čas</i>	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ДО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.
trust company	trust kompanija		П/А3			Оч	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*повереничка/ старатељска компанија
trustee	<i>staratelj</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	По	+	+	+	+	+	+	
trust fund	trustovski fond		П/А3		Н1	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*старатељски фонд

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
U u																
ultimate settlement	ultimativno poravnanje			Пр3		Ск	ПП	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+	<i>*коначни обрачун</i>
unauthorized overdraft	neautorizovani overdraft			Пр3		Оч	ПП	Нп	ДО	+	+	+	-	-	+	<i>*недозвољено прекорачење по рачуну</i>
unclean bill of lading	<i>nečisti konosman</i>	ДЛ2		Пр1		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	<i>*в. 3.1.3.7.</i>
unconfirmed letter of credit	nekonfirmirani akreditiv			Пр3	Н3	Оч	ПП	Нп	Но	-	+	+	-	-	-	<i>*непотврђени акредитив</i>
unconvertible underlease	<i>nekonvertibilan podzakup</i>		П/А6			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
underwriter	underwriter		П/А2		±Н1	Си	По	Сн	ДО	-	+	+	-	-	+	<i>*гарант;преузимач ризика;потписник издања ХоВ</i>
underwriter	anderrajter		П/А3		Н3	Оч	По	Сн	Но	-	+	-	-	+	+	<i>*в. 3.1.3.1.</i>
underwriting	underwriting		П/А2		±Н1	Си	По	Сн	ДО	-	+	+	-	+	+	<i>*гарантовање; преузимање ризика;преузимање продаје ХоВ</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр3	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
underwriting commission	underwriting provizija			Пр3	±Н3	С- О	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*гарантна провизија
underwriting loss	underwriting gubitak			Пр3	±Н3	С- О	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*губитак од осигурања
underwriting profit	underwriting profit		П/А2		±Н1	С- О	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*зарада од осигурања
undigested securities	„nesvarene HoV“	ДЛ2		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.7.
undiversifiable risk	недиверсификовани ризик		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*системски ризик
unfunded debt	nefundirani dug			Пр3		Оч	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: дуг без покрића
uniform taxation system	uniformni taksacioni sistem		П/А3		Н3	Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*јединствени систем опорезивања
unilateral clearing	унилатерални клиринг		П/А3			Оч	По	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: једностранни клиринг
universal banks	univerzalne banke		П/А3			Оч	По	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
unquoted securities	<i>nekotirane HoV</i>			Пр2		Ск	Пв	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	*такође: <i>нелистиране ХоВ</i>
unrestricted convertibility	<i>неограничена конвертибилност</i>			Пр2		Ск	ПП	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>потпуна конвертибилност</i>
unsecured creditor	<i>neobezbedeni kreditor</i>			Пр3		Ск	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	* <i>необезбеђени поверилац</i>
utilisation review	<i>pregled utilizacije</i>			Пр2	Н2	Ск	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	* <i>контрола искористивости</i>
validation date	<i>datum validacije</i>			Пр3		Оч	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	* <i>датум овере веродостојности</i>
validation result	<i>rezultat overe verodostojnosti</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	
valorization	<i>valorizacija</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: <i>веишачко подизање цена</i>
value added tax (VAT)	<i>porez na dodatu vrednost</i>			Пр1		Ск	Пв	Нп	ДО	+	+	+	+	+	+	* <i>порез на додатну вредност</i>
value-at-risk (VaR)	<i>value-at-risk (VaR)</i>		П/А2		±Н1	Си	По	Сн	ДО	-	+	+	-	-	+	* <i>процена ризика позиције / портфеља банке</i>

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
value-at-risk (VaR)	<i>VaR</i>		П/А2		±Н1	Си	По	УО	ДО	-	+	+	-	-	+	*в. 3.1.2.
value-at-risk approach	<i>VaR pristup</i>			Пр3	±Н3	С-О	ПП	УО	ДО	-	+	+	-	+	+	* такође: поступак процене ризика позиције банке
value-at-risk approach	value-at-risk pristup			Пр3	±Н3	С-О	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*такође: <i>VaR pristup</i> *в. 3.1.2.
vendor	vendor		П/А2		±Н1	Си	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	*добављач
velocity of circulation	velocitet cirkulacije novca		П/А3	Пр4	±Н3	Оч	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*брзина оптицаја новца
vertical spread	вертикални спред		П/А3		Н3	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*вертикални распон *в. 3.1.3.7.
volatility risk	волатилни ризик		П/А3			Оч	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	* ризик од колебљивости цена
voucher	<i>vaučer</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: признаница, купон, бон

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминама – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
W w																
war babies	<i>HoV vojne industrije</i>			Пр4	±Н2	Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	+	+	+	*В. 3.1.3.7.
warrant	<i>varant</i>		П/А3			Оч	По	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*такође: јемство, гаранција
warrantor	<i>garant</i>			Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*такође: јемац
watered stock	<i>razvodnjene akcije</i>	ДЛ1		Пр1	Н2	Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*В. 3.1.3.7.
white knight	<i>beli vitez</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*В. 3.1.3.6.
white list	<i>бела листа</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*В. 3.1.3.6.
window dressing	<i>friziranje bilansa</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	*В. 3.1.3.6.
winding - up	winding - up		П/А2		Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*ликвидација компаније
windmill	windmill		П/А2		Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	
windmill	<i>fiktivna menica</i>			Пр4		Ск	Пв	СО	ПО	+	+	+	+	+	+	
witching hour	<i>veštičiji čas</i>	ДЛ1		Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*В. 3.1.3.6.
Work Out Department	<i>Služba za naplatu spornih potraživanja</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	

ИЗВОРНИ ОБЛИК (енглески језик)	КОРПУСНА ЈЕДИНИЦА (контактотерминема – српски језик)	I НАЧИН НАСТАНКА, ТИП АДАПТАЦИЈЕ				II ВРСТА, ПОРЕКЛО, ОПРАВДАНОСТ И СТАТУС				III МИКРОВАРИЈЕТЕТ И ОБЛАСТ УПОТРЕБЕ						НАПОМЕНА
		ДЛ	П/А	Пр	Н	ВА	ПА	ОА	СА	МВ			ОУ			
										1	2	3	1	2	3	
Work Out Department	Work Out		П/А2		Н1	Си	По	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	
Y y																
yield	јилд		П/А3		±Н1	Оч	По	Нп	ДО	-	+	+	-	+	+	*принос, приход, добит
yield gap	<i>razlika prinosa</i>			Пр4		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
yield rate	<i>stopa prinosa</i>			Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	+	+	+	
yield to maturity	prinos do dospeća (YTM)		(П/А2)	Пр1	Н3	Ск- Си	ПП	Нп	ДО	-	+	+	-	-	+	*принос до доспећа
yield to redemption	<i>prinos do iskupa</i>			Пр1		Ск	Пв	Оп	ПО	+	+	+	-	+	+	
yo-yo stock	<i>jo-jo akcije</i>	ДЛ1		Пр1	Н3	Ск	ПП	Оп	ПО	-	+	+	-	+	+	*в. 3.1.3.6.
Z z																
zero balance	„zero“ bilans		П/А3		Н1	Оч	ПП	Нп	Но	-	+	-	-	-	+	*нулти салдо

Закључак

У оквиру енглеско-српских језичких контаката у области банкарства и финансија, енглески језик јесте језик давалац, а српски језик јесте језик прималац. Нашом монолатералном, синхронијском контактано-контрастивном анализом поменутих језика струке и науке добили смо податке који до сада нису постојали у радовима који се баве енглеско-српским језичким контактима у овој области, јер таквих истраживања готово да није ни било.

Као прво, у нашем раду установили смо постојање мешовитих – постојећих и нових, начина, врста и видова контаката два језика струке, односно позајмљивања енглеског елемента у српски језик. Поред постојећег, блумфилдовски речено, културног позајмљивања, утврдили смо да постоје и елементи интимног позајмљивања који су и статусне и струковне природе, а засновани су на струковној језичкој диглосији и својеврсној језичкој дивергенцији. Такође, поред утицаја енглеског језика на српски језик банкарства и финансија који се одвија путем посредног контакта ових језика, односно у склопу индиректног типа језичког додира, где је језичко позајмљивање посредно, установили смо и елементе непосредног позајмљивања који су утицали на стварање новог, посредно-непосредног типа контаката језика струке и науке. Потирање постојећих поларизованих врста језичких контаката и начина језичког позајмљивања, односно њихово приближавање и мешање, везано је превасходно за светску доминацију енглеског језика у области банкарства и финансија, његову брзу и лаку дисеминацију у друге језике, свеприсутност англо-америчког банкарско-финансијског сектора као светског обрасца пословања, као и висок степен зависности других језика од енглеског језика, у смислу стварања својих интерних терминологија науке и струке.

Као друго, у нашем раду смо, због прецизније квантитативне и квалитативне анализе утицаја енглеског језика на српски језик банкарства и финансија, детаљно одредили раслојене регистре и подрегистре анализираног језика струке и науке, као и проширили и допунили Хауген-Вајнрајхову и Филиповић-Ајдуковићеву теорију о адаптацији позајмљеница у језику примаоцу. Увели смо појам микроконтактолошког језичког проучавања и појмове контактонисеме и контактотерминеме, као контактолошки обележених лингвистичких елемената насталих активирањем и

пресликавањем латентних односно празних места у језику примаоцу, језику струке и науке, услед утицаја језика даваоца, при чему контактотерминему посматрамо као основну контактолошку јединицу термилошког система језика струке и науке.

У микролингвистичком погледу, извршили смо анализу адаптације српских контактотермина на графолошко-фонолошком, морфолошком и семантичко-прагматичком нивоу, при чему је наше усредсређење превасходно на значењско-прагматичким, односно семантичко-комуникативним и функционално-стилским аспектима језика струке, као најсавременијем начину проучавања специјализоване лексике и терминологије, уједно и најзапостављенијем приступу проучавања у нас.

У српском језику струке установили смо изузетно велику недоследност, варијатност и неуједначеност при адаптацији англицизама на графолошко-фонолошком нивоу. Издвојили смо два основна графолошко-фонолошка „правца“ карактеристична за српски језик банкарства и финансија када је адаптација позајмљеница на овом нивоу у питању: адаптацију енглеских позајмљеница која се врши преобликовањем српске реплике (према изговору модела, ортографији модела или комбиновано) и задржавање изворне енглеске граfiје (без граматичке адаптације и са делимичном граматичком адаптацијом). Уз низ примера којима смо илустровали поменуте случајеве, указали смо и на постојање нових финалних и медијалних консонантских група код адаптираних англицизама језика струке, као и на одређене аспекте погрешне употребе великог слова, запете и тачке у српском језику, насталих услед утицаја енглеских правописних норми.

У оквиру анализе морфолошких аспеката адаптације српских контактотермина банкарства и финансија, осврнули смо се на најпроминентније појаве при адаптацији именичких, глаголских и придевских реплика. Што се именица тиче, и у нашем језику струке потврдили смо постојање процеса маскулинизације адаптираних именица, као и изразиту склоност српског језика ка позајмљивању именица са суфиксом *-ing*. Такође смо установили појаву преузимања енглеских речи чији се изворни, множински облик не користи као једнина већ као множина, и то додавањем домаћег облика за множину на изворни облик. Први степен морфолошке адаптације глагола састоји се у одређивању инфинитивног наставка реплике. Ми смо установили да је најпродуктивнији наставак у оквиру нашег испитиваног корпуса наставак *-овати*, а да за њим следе наставци *-ирати* и *-исати*. Што се тиче категорије глаголског вида, глаголски англицизми се у току примарне

адаптације усвајају у једном морфолошком облику и имају ограничену способност изражавања глаголског вида, што иначе није специфично за српски језик у коме постоји тенденција да глаголи буду аспектно одређени. Анализа глагола из нашег корпуса открива да је већина њих аспектно амбивалентна, те да се вид одређује у зависности од контекста. На овај начин број двовидских глагола у српском језику умногоме се повећава, док, у извесном смислу, ова појава представља новину у систему коњугације језика примаоца. Морфолошком адаптацијом придева - англицизама српског језика банкарства и финансија бавили смо се кроз неколико категорија. Установили смо постојање морфолошки неасимилованих придева, „фосилизованих“ на нивоу примарне садржинске, често уз одсуство примарне обличке адаптације. Такође, ту су и придеви који су морфолошки адаптирани домаћим наставцима, и иако припадају примарној адаптацији, нису изведени од адаптираних именичких англицизама у оквиру секундарне адаптације. Међутим, у току секундарне адаптације од адаптираних именичких англицизама се помоћу везаних морфема могу градити придевске позајмљенице, а као најчешћи суфикси установљени су *-ан*, *-ски* и *-ни*. Напоследку, потврдили смо да се и у нашем језику струке и науке, у придевској функцији, у оквиру именичких синтагми, користе именице у премодификацији. У оквиру поглавља о иницијализмима, односно адаптацији акронима-англицизама, наш циљ јесте био да дамо предлоге како да се, у складу са Правописом српског језика, квалитетно реше конкретни проблеми писања и изговарања појединих иницијализама из нашег анализираног корпуса. У ту сврху понудили смо решење за стандардизовано писање преко двадесет иницијализама, односно акронима који су међу најчешће коришћенима у српском језику банкарства и финансија, а најчешће су и предмет рогобатне и неквалитетне адаптације. Посебан осврт учинили смо ка писању акронима ћириличким писмом, што је до сада у српским језицима струка и наука била готово табу тема.

Семантичко-прагматички ниво адаптације струковних англицизама истражили смо кроз низ врло битних појава које смо у овој области установили: струковној микроваријететској полисемији, мултиструковној и интраструковној инерцијској синонимији (ову потоњу смо сагледали и илустровали како на микроплану, тако и на макроплану), полисемантичкој дисперзији термина, етимолошко-контактној лексичко-семантичкој антиномији, као и сликовитости језика струке заснованој на семантичким трансформацијама. Изузетна рамиформност ових сегмената

истраживања, у смислу низа различитих врста посматрања и анализа поменутих појава, као и десетине примера којима смо их илустровали, указује на немогућност свеобухватног, а сажетог приказа резултата истраживања. Најкраће речено, на семантичко-прагматичком нивоу установили смо низ случајева инерцијске синонимије разних врста, микроваријететску полисемантичност, семантичке трансформације разних типова, термилошко хомонимију и тако даље. Заиста је, за исцрпно и квалитетно разумевање наведених појава, потребно понаособ прочитати сваки од делова рада о семантичко-прагматичкој адаптацији.

У намери да се прагматички поставимо у односу на проблем нормирања и стандардизације српског језика банкарства и финансија, који, како смо сазнали, представља неуређен, апструзан скуп нестандардизованих термина формираних углавном на основу преузимања енглеске специјализоване лексике струке и науке, ми смо дали наше виђење решења овог проблема у неколико корака. Ти кораци укључују: дескрипцију, класификацију и систематизацију лексичког фонда српског језика банкарства и финансија; утврђивање општег начела о начину формирања термина (у смислу њиховог односа према енглеском језику) и избору приоритетних критеријума за вредновање термина; формирање нормативног тела које ће на институционализован, професионалан и организован начин радити на стварању српске терминологије банкарства и финансија; лексикографска кодификација нормираног и стандардизованог језика струке у смислу израде квалитетног дескриптивно-нормативног речника/лексикона српског језика банкарства и финансија; као и доследна примена нормиране терминологије.

Што се тиче критеријума који се примењују у процесу образовања и стандардизације термина, у нашем раду дали смо виђење овог проблема из угла наша два еминентна стручњака, али и Међународне организације за стандардизацију (ИСО), чија Техничка комисија број 37 (ТС 37), као комисија задужена за термилошка питања, даје препоруке у вези са процесом образовања и стандардизације термина. Коначно, на основу ових, али и наших становишта, представили смо нашу матрицу основних критеријума за формирање и вредновање термина српског језика банкарства и финансија; матрицу која је триангуларног типа и укључује критеријуме семантичко-прагматичког, формално-функционалног и мешовитог типа.

И управо ова матрица послужила нам је да изнесемо наша конкретна, надасве субјективна али и академски рационална и опрезна, прескриптивистичка решења у оквиру нашег Селективног речника банкарско-финансијских контактотермина српскога језика (у даљем тексту Речник). Овде напомињемо да је наш став у вези са формирањем и нормирањем српске терминологије анализиране струке и науке, а у односу на енглески језик, као језик давалац, заснован на уважавању како начела стварања терминологије путем интернационализације (интеграције објективно потребних и одомаћених англицизама и сегрегације објективно непотребних англицизама), тако и начела стварања аутохтоне терминологије (коришћења потенцијала српског језика), при чему се предност даје домаћим, српским облицима, када год је то могуће.

Као што смо у раду детаљно и описали, наш Речник се састоји из одредница које су нови англицизми и при том се најчешће јављају у корпусној литератури у погледу кључних речи различитог порекла. Наш Речник их идентификује (даје њихове енглеске „изворне“ облике), описује их (у оквиру педесетак различитих категорија) и класификује их (на основу поменуте дескрипције). У последњој колони Речника дали смо наше прескриптивистичке коментаре и решења.

Од 809 српских банкарско-финансијских контактотермина које смо представили у нашем Речнику, њих 61,31% (496) настало је преузимањем из енглеског језика уз различите степене преобликовања (адаптације), а њих 313 или 38,69% настало је превођењем са енглеског језика. Овај први податак нам и више него довољно говори о пореклу српског језика струке, а овде би још додали да је број контактотермина који није прошао обличку адаптацију изненађујуће висок (има их око једне трећине), па се, у графолошко-фонолошком смислу, овде искључиво ради о изворном енглеском елементу. У оквиру разних преводних поступака које смо идентификовали, највише контактотермина настало је хибридном структурним калкирањем (33,87%) и функцијском апроксимацијом (33,22%). Калкирање, а поготово функцијска апроксимација, нису неуобичајени поступци формирања стручне лексике за посебне намене. Међутим, хибридно (делимично) структурно калкирање, које подразумева комбинацију домаћег (преведеног) елемента и страног (преузетог енглеског елемента који може да се налази у различитим фазама обличко-садржинске адаптације) јесте оно што забрињава. Овим путем, поред већ доминантног броја англицизама који у српски језик струке улазе преузимањем, овде

енглески елемент, често сиров или облички лоше и нестручно прилагођен, улази у српски „на мала врата“, стварајући при том рогобатне англосрпске конструкције, несталне и идиосинкретичне по облику и „неухватљиве“ по значењу.

Што се тиче осталих података из Речника издвојили бисмо то да је од укупног броја неологизама, њих 61,71% увезено из енглеског, као и да је њих 27,43% хибридног порекла, док је само 10,86% неологизама настало уз активирање домаћег језичког потенцијала. Даље, у Речнику се налази највише очигледних – 46,35% (375) и преобликованих англицизама – 55,13% (446). Међутим, и поред великог броја одомаћених англицизама, њихова оправданост је спорна. Наиме, по нашем мишљењу, чак 14,09% је сасвим неоправданих, а 29,79% је неоправданих англицизама. Овај податак указује на несређеност, чак и хаотичност савремене стручне лексике (терминологије) српског језика банкарства и финансија и њено „дивље“, неконтролисано настајање, развој и употребу. У раду смо дали наша објашњења зашто је ситуација оваква; такође смо дали и наша решења за све наведене спорне случајеве.

Када говоримо о микроваријетету, односно области употребе контактотерминема, резултати су следећи: 47,59% англицизама су професионализми, 99,26% су део професионалног жаргона, а 77,13% су део ужестручне лексике. Што се тиче области употребе анализираних англицизама, њих 36,22% идентификовано је у оквиру области опште употребе широког типа, 67,12% пореклом је из области опште употребе суженог типа, а 97,28% идентификовано је у пословно-професионалној области употребе. Ови подаци, поготово велик број англицизама у општој употреби широког типа, указују на чињеницу да су мембране између раслојених микроваријетета и области употребе врло порозне и крхке, те да се, уз већ присутну одомаћеност енглеског језика у српском, врши његова још лакша апсорпција у језик струке.

Контрастирањем српских и енглеских термина у нашем Речнику, поред резултата квантитативно-дескриптивног типа, ми смо, у квалитативно-прескриптивном смислу, понудили око четири стотине решења за неоправдане контактотерминеме, чинећи при томе корак ка њиховом нормирању и стандардизацији, али и правећи отклон ка постојећој пракси поприличног немара за домаће изразе, као и за сврху и начине преузимања англицизама.

Све у свему, сматрамо да је наш рад испунио два основна принципа која сваки научно-истраживачки рад овог типа мора да испуни, а то су начела хеуристичности и апликативности. Поврх свега, наш рад одликује се бригом о језику банкарско-финансијске струке и науке, иначе саставном делу српскога језика, који, опет, уз ћирилично писмо, представља један од основних стубова српског националног бића и српске културе. Искрено се надамо да смо у нашој намери да тај стуб сачувамо и обновимо бар донекле успели.

ЛИТЕРАТУРА

- Ајдуковић 2004: Ј. Ајдуковић, *Увод у лексичку контактологију – Теорија адаптације русизама*, Београд, Фото Футура.
- Бабић 2005: А. Babić et all, *Englesko-hrvatski glosar bankarstva, osiguranja i ostalih finansijskih usluga*, Zagreb, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija.
- Бауер 2002: L. Bauer, *English Word-Formation*, Cambridge, Cambridge University Press (first published 1983).
- Брабец, Храсте, Живковић 1968: I. Brabec, M. Hraste, S. Živković, *Gramatika hrvatskosrpskoga jezika*, Zagreb, Školska knjiga.
- Брборић, Вуксановић, Гачевић 2006: Б. Брборић, Ј. Вуксановић, Р. Гачевић, *Српски језик у нормативном огледалу*, Београд, Београдска књига.
- Брборић, Ивић 2007: Б. Брборић, П. Ивић, „Мерила језичке правилности“. У Ивић, Клајн, Пешикан, Брборић, *Српски језички приручник*, Београд, Београдска Књига.
- Бугарски 1996а: Р. Бугарски, „Стране речи данас: појам, употреба, ставови“. У Планкош: Ј. Планкош (ур.), *О лексичким позајмљеницама*, Суботица – Београд, Градска библиотека Суботица – Институт за српски језик САНУ.
- Бугарски 1996б: R. Bugarski, *Lingvistika u primeni*, Beograd, Čigoja štampa – XX vek.

- Бугарски 1996в: Р. Бугарски, „О вредновању термина“. У Шћепановић: Б. Шћепановић (гл. ур.), *Стандардизација терминологије*, Београд, Савезни завод за стандардизацију и Институт за српски језик САНУ.
- Бугарски 2001: R. Bugarski, *Lica jezika. Sociolingvističke teme*, Beograd, XX vek.
- Бугарски 2003: R. Bugarski, *Uvod u opštu lingvistiku*, Beograd, Čigoja štampa – XX vek.
- Вајнрајх 1968: U. Weinreich, *Languages in Contact*, The Hague, Paris.
- Валеонтис 2005: K. Valeontis, “The ‘analogue rule’ ” – a useful terminological tool in interlingual transfer of knowledge” у *Infoterm Newsletter*, issue INL 117.
- Васић, Прћић, Нејгебауер 2001: V. Vasić, T. Prčić, G. Neugebauer, *Du yu speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama*. Novi Sad, Zmaj.
- Винавер 1988: Н. Винавер (ур.), *Терминологија – начела, нормирање, усаглашавање рада*, Београд, Преводацац.
- Винавер 1996: Н. Винавер, „О терминологији: између праксе и теорије“. У Шћепановић: Б. Шћепановић (гл. ур.), *Стандардизација терминологије*, Београд, Савезни завод за стандардизацију и Институт за српски језик САНУ.
- Винфорд 2003: D. Winford, *An Introduction to Contact Linguistics*, Malden, Blackwell Publishing.
- Вукчевић 2007: N. Vukčević, *Englesko-srpski, srpsko-engleski bankarsko-finansijski rečnik*, Beograd/Novi Sad, Građevinska knjiga.
- Вулетић 2008: А. Вулетић, Енглески језик банкарства, (необјављени магистарски рад одбрањен на Филолошком факултету у Београду).

- Герлах 2004: M. Görlach (ed.), *English in Europe*. Oxford, Oxford University Press.
- Глигоријевић 2000: V. Gligorijević, *Englesko-srpski i srpsko-engleski ekonomski rečnik*, (peto, prerađeno i dopunjeno izdanje), Beograd, Savremena administracija.
- Гортан-Премк 2004: Д. Гортан–Премк, *Полисемија и организација лексичког система у српскоме језику*, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства.
- Гринберг 2004: R. Greenberg, *Language and identity in the Balkans: Serbo-Croatian and its disintegration*, Oxford, Oxford University Press.
- Дадли-Иванс, Сеинт Џон 1998: T. Dudley-Evans and M. J. St John, *Developments in ESP: A multi-disciplinary approach*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Димковић-Телебаковић 2003: G. Dimković-Telebaković, *Savremeni engleski jezik struke i nauke s analizom korpusa iz oblasti saobraćaja*, Novi Sad, Naše slovo.
- Документи Удружења „Ћирилица“ 2005: Документи Удружења за заштиту српског језика „Ћирилица“, *Језик данас*, бр. 21-22, година IX, стр. 46-50, Нови Сад, Матица српска.
- Драгићевић 2007: Р. Драгићевић, *Лексикологија српског језика*, Београд, Завод за уџбенике.
- Ђорђевић 1987: R. Đorđević, *Uvod u kontrastiranje jezika*, Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Ђорђевић 1996: R. Đorđević, *Gramatika engleskog jezika*, Beograd, Čigoja štampa.
- Букановић 2011: У „Политика Online“ од 29.8.2011. интервју под називом „Српски језик за 21. век“.

- Ђукић, Бјелица, Ристић 2006: Ђ. Ђукић, V. Bjelica, Ž. Ristić, *Bankarstvo*, Beograd, Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta u Beogradu.
- Ђуровић, Силашки 2005: Т. Ђуровић и N. Silaški, *Engleski za ekonomiste I i II*, Beograd: Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta u Beogradu.
- Закон о банкама 2007: *Zakon o bankama, Zakon o sprečavanju pranja novca, Zakon o Hipoteci*, Beograd, Jugoslovenski pregled.
- ИСО 2000а: ISO 704:2000, *Terminology work – Principles and methods*. Доступно на [http: www.iso.org](http://www.iso.org)
- ИСО 2000б: ISO 1087-1:2000, *Terminology work – Vocabulary – Part 1: Theory and application*. Доступно на [http: www.iso.org](http://www.iso.org)
- Јул 2001: G. Yule, *The Study of Language*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Кабре 1999: Т. Cabre, *Terminology: theory, methods, and applications*, Amsterdam, John Benjamins.
- Калве 1981: Л.-Ж. Калве, *Лингвистика и колонијализам: мала расправа о глотофагији*, Београд, БИГЗ.
- Кенеди, Болито 1985: С. Kennedy and R. Bolitho, *English for Specific Purposes*, London, Macmillan.
- Клајн 1971: I. Klajn, *Uticaј engleskog jezika u italijanskom*, Beograd, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Клајн 2007: И. Клајн, „Избор речи и обрта“. У Ивић, Клајн, Пешикан, Брборић, *Српски језички приручник*, Београд, Београдска књига.

- Клајн, Шипка 2008: И. Клајн, М. Шипка, *Велики речник страних речи и израза*, четврто издање, Нови Сад, Прометеј.
- Кликовац 2006: Д. Кликовац, „Маркетиншка терминологија“ – Одлука бр.10 Одбора за стандардизацију српског језика. У Брборић, Вуксановић, Гачевић 2006: Б. Брборић, Ј. Вуксановић, Р. Гачевић, *Српски језик у нормативном огледалу*, Београд, Београдска књига.
- Ковачевић, 1999: М. Ковачевић, *У одбрану језика српскога – и даље*, (друго издање), Београд, Требник.
- Ковачевић 2012: Интервју дневном листу „Политика“ од 9.12.2012. (чланак под називом „Неиздрживо насиље над језичком културом“).
- Корбет 2002: J. Corbett, *English for International Banking and Finance*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Кристал 1996: D. Kristal, *Kembrička enciklopedija jezika*. Beograd, Nolit.
- Кристал 1998: D. Crystal, *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike*, Beograd, Prosveta.
- Кристал 2003: D. Crystal, *English as a Global Language*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Кукла 1924: S. Kukla, *Razvitak kreditne organizacije u Srbiji*, Zagreb, Jugoslavenska knjiga.
- Кшешовски 1990: T. Krzeszowski, *Contrasting Languages. The Scope of Contrastive Linguistics*. Berlin and New York, Mouton de Gruyter.
- Мајерс-Скотон 1993: C. Myers-Scotton, *Duelling Languages. Grammatical Structure in Code-Switching*, Oxford, Clarendon Press.

- Мајерс-Скотон 2002: С. Myers-Scotton, *Contact Linguistics: Bilingual Encounters and Grammatical Outcomes*, Oxford, Oxford University Press.
- Макгаверн 1999: J. McGovern, *First Class in Banking: Elementary English for Bank Counter Staff*, Harlow: Pearson Education Limited.
- Макензи 2006: I. MacKenzie, *Professional English in Use: Finance*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Маројевић 1996: Р. Маројевић, „Аутохтоно, позајмљено и интернационално у српској терминологији“. У Шћепановић: Б. Шћепановић (гл. ур.), *Стандардизација терминологије*, Београд, Савезни завод за стандардизацију и Институт за српски језик САНУ.
- Матић и остали 2010: В. Матић, Д. Вуковић, С. Магдалинић, Р. Бачковић, М. Митић, М. Пешић, *Приручник за стручну обуку приправника у банкама*, Београд, Удружење банака Србије.
- Медић 2001: М. Медић, *Најезда страних речи на српски језик*, Београд, Полит.
- Мејер, Макинтош 2000: I. Meyer, K. Mackintosh, “When terms move into our everyday lives: An overview of determinologization“, *Terminology*, Vol. 6, pp. 111-138.
- Милојевић 2003: D. Milojević, *Leksikon bankarstva (sa stručnom terminologijom na engleskom i nemačkom jeziku)*, Beograd, MeGraf.
- Милојевић 2000: J. Milojević, *Word and Words of English: English Morphology A-Z*. Belgrade, Papirus.
- Михаљевић 2001: М. Mihaljević, „Terminološki rječnik i norma (uputnice, odrednice i normativne napomene u terminološkom rječniku)“, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, knj.27, Zagreb, IHJ.

Морис, Сигел, Дабић 1995: K. Moris, A. Siegel, S. Dabić, *U obliku novca*, Beograd, IQ Media & Hat, Novi Sad, Vojvođanska banka DD.

Недић 1998: Б. Недић, „Енглеска терминологија у билансима стања и успеха предузећа“, *Преводилац XVII/1-4*, стр. 56-59, Београд.

Новаков 2008: P. Novakov, *Anglističke teme*, Novi Sad, Futura publikacije.

Њумарк 1988: P. Newmark, *A Textbook of Translation*, New York, London, Prentice Hall International.

Панић-Кавгић 2006: О. Panić-Kavgić, *Koliko razumemo nove anglicizme*, Novi Sad, Zmaj.

Пеникук 1998: A. Pennycook, *English and the Constructs of Colonialism*, London, Routledge.

Перваз 1996: Д. Перваз, „Енглеске скраћенице у српском језику“. У Планкош: Ј. Планкош (ур.), *О лексичким позајмљеницама*, Суботица – Београд, Градска библиотека Суботица – Институт за српски језик САНУ.

Пери, Клајн 1989: F.E. Perry, G. Klein, *Dictionary of Banking*, London, Pergamon.

Перишин 1967: I. Perišin, *Finansijski leksikon*, Zagreb, Jugoslavenska knjiga.

Пешикан, Јерковић, Пижурица 2010: М. Пешикан, Ј. Јерковић, М. Пижурица, *Правопис српскога језика (измењено и допуњено издање)*, Нови Сад, Матица српска.

Пипер 1998: П. Пипер, *О великим и малим језицима у светлу лингвистичке екологије*. Филолошки преглед XXV 1, Београд, Филолошки факултет.

- Пјанић 1975: Z. Pjanić, *Ekonomski leksikon*, Beograd, Nolit.
- Планкош 1996: J. Планкош (ур.), *О лексичким позајмљеницама*, Суботица– Београд, Градска библиотека Суботица – Институт за српски језик САНУ.
- Поплак, Санкоф 1984: S. Poplack, D. Sankoff, "Borrowing: The Synchrony of Integration", *Linguistics XX*
- Пратен 1997: J. Pratten, *Banking English*. Addlestone, Delta Publishing.
- Програм рада Одбора за стандардизацију српског језика. У Брборић, Вуксановић, Гачевић 2006: Б. Брборић, Ј. Вуксановић, Р. Гачевић, *Српски језик у нормативном огледалу*, Београд, Београдска књига.
- Прћић 2005: Т. Прћић, *Engleski u srpskom*, Novi Sad, Zmaj.
- Прћић 2008: Т. Прћић, *Semantika i pragmatika reči*, Novi Sad, Zmaj.
- Радић – Дугоњић 1996: М. Радић – Дугоњић, „Творбено-семантички процеси у лексици из области информатике“. У Планкош: Ј. Планкош (ур.), *О лексичким позајмљеницама*, Суботица – Београд, Градска библиотека Суботица – Институт за српски језик САНУ.
- Радовановић 1996: М. Радовановић (ур.), *Српски језик на крају века*, Београд, Институт за српски језик САНУ и Службени гласник.
- Радовановић 2003: М. Radovanović, *Sociolingvistika*, 3. izdanje, Sremski Karlovci – Novi Sad, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Радосављевић 2002: М. Radosavljević, *English in Foreign Trade and Banking*. Beograd, Jugoslovenska knjiga.

- Радосављевић 2008: М. Radosavljević, „Odlučujuća uloga konteksta u rešavanju problema polisemije u finansijskom žargonu engleskog jezika“, Reči, Beograd, Univerzitet Braća Karić.
- Реј 1995: А. Rey, *Essays on Terminology*, Amsterdam, John Benjamins.
- Речник банкарства и финансија 1998: *Dictionary of Banking and Finance (English-German, German-English)*, Teddington: Peter Collin Publishing Ltd.
- Речник стандардизованих термина и израза 1996: *Rečnik standardizovanih termina i izraza: bankarstvo (englesko-francusko-srpski)*, Beograd, Udruženje banaka Jugoslavije.
- Ристић, Радић-Дугоњић 1999: С. Ристић, М. Радић-Дугоњић, *Реч, смисао, сазнање: студија из лексичке семантике*, Београд, Филолошки факултет.
- Рот 1991: S. Rot, *Language Contact*, Frankfurt am Main, Peter Lang.
- Сагер 1990: J.C. Sager, *A practical course in terminology processing*. Amsterdam, John Benjamins.
- Сагер 1997: J.C. Sager, “Term formation”. У Рајт и Будин (ур.): Sue Ellen Wright & Gerhald Budin, *Handbook of terminology management*, Amsterdam, John Benjamins.
- Сапир 1921: E. Sapir, *Language*, New York.
- Свини 2004: S. Sweeney, *Test Your Professional English: Finance*, Harlow: Pearson Education Limited.
- Силашки 2009а: N. Silaški, „Ka standardizaciji terminologije u oblasti marketinga i menadžmenta“, *Ekonomске теме* br. 3, Niš, Ekonomski fakultet.

- Силашки 2009б: N. Silaški, „Economic Terminology in Serbian and Croatian – A Comparative Analysis of Anglicisms“, *Facta Universitatis, Linguistics and Literature*, Vol. 7, pp. 75-86.
- Силва-Корвалан 1995: C. Silva-Corvalàn, *Spanish in Four Continents Studies in Language Contact and Bilingualism*, Washington DC, Georgetown University Press.
- Симеон 1969: R. Simeon, *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva I-II*, Zagreb, Matica Hrvatska.
- Симић и остали 1993: Р. Симић, Ж. Станојчић, Б. Остојић, М. Ковачевић, Б. Ћорић, *Правопис српскога језика са речником*, Никшић: Унирекс и Београд: Чигоја штампа.
- Симић 1996: Р. Симић, „Нормативистика, стандардологија, кодикологија (лингвистичка)“. У Шћепановић: Б. Шћепановић (гл. ур.), *Стандардизација терминологије*, Београд, Савезни завод за стандардизацију и Институт за српски језик САНУ.
- Симић, Јовановић 2002: Р. Симић, Ј. Јовановић, *Основи теорије функционалних стилова*, Београд, Јасен.
- Симић 2003: Р. Симић, *Српски правопис*, Београд, Јасен.
- Симурдић 2003: В. Simurdić, *Srpsko-engleski ekonomsko-finansijski rečnik*, Beograd, G17 institut.
- Симурдић 2005: В. Simurdić, *Rečnik termina u osiguranju (englesko-srpski / srpsko-engleski)*, Novi Sad, CUP.

- Симурдић 2006: В. Simurdić, *Rečnik bankarstva i finansija (englesko-srpski / srpsko-engleski)*, Beograd, IP „Žarko Albulj“.
- Смален, Хенд 2005: J. Smullen, N. Hand (eds.), *Oxford Dictionary of Banking and Finance*, Oxford, Oxford University Press.
- Софреновић, 1967: М. Софреновић, *Банкарство и међународни платни промет*, Београд, НБЈ.
- Станојчић, Поповић 1992: Ж. Станојчић, Љ. Поповић, *Граматика српскога језика*, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства и Нови Сад, Завод за издавање уџбеника.
- Стевановић 1964: М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I*, Београд.
- Стевановић 1969: М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик II, Граматички системи и књижевно-језичка норма*, Београд.
- Стијовић 2009: Р. Стијовић, *Српски језик: норма и пракса – прилози писаној и говорној комуникацији*, Београд, Чигоја штампа.
- Сурдучки 1978: М. Surdučki, *Srpskohrvatski i engleski u kontaktu: Rečnik i morfološka analiza engleskih pozajmljenica u standardnom srpskohrvatskom jeziku i jeziku Srba i Hrvata iseljenika u Kanadi*, Novi Sad, Matica srpska.
- Томасон 1997: S. G. Thomason (ed.), *Contact Languages: A Wider Perspective*, Amsterdam, John Benjamins.
- Томасон 2001: S. G. Thomason, *Language Contact: An Introduction*, Edinburgh UP, Georgetown UP.

- Томовић 2007: Н. Томовић, Терминологија примењене лингвистике (необјављени магистарски рад), Београд, Филолошки факултет.
- Тошовић 1998: Б. Тошовић, *Функционални стилови*, Сарајево, Свјетлост.
- Ћосић 2005: П. Ћосић, „Утицај нових средстава комуникације на српски језик“, *Језик данас*, бр. 21-22, година IX, стр. 5-8, Нови Сад, Матица српска.
- Филиповић 1986: R. Filipović, *Teorija jezika u kontaktu. Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*, Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti – Školska knjiga.
- Филиповић 1990: R. Filipović, *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku*, Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti – Školska knjiga.
- Филипсон 1992: R. Phillipson, *Linguistic Imperialism*, Oxford, OUP.
- Филипсон 2003: R. Phillipson, *English-Only Europe?*, London, Routledge.
- Фич 1990: Т. Р. Fitch, *Dictionary of Banking Terms*, New York, Barron's Educational Series.
- Хајне, Кутева 2005: В. Heine, Т. Kuteva, *Language Contact and Grammar Change*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Хауген 1950: Е. Haugen, "The Analysis of Linguistic Borrowing", *Language*, 26, pp. 210-231.
- Хауген 1972: Е. Haugen, *The Ecology of Language*, CA: Stanford University Press.
- Хачинсон, Вотерс 1998: Т. Hutchinson, А. Waters, *English for Specific Purposes: A Learning-centred Approach*, Cambridge, Cambridge University Press.

- Хлебeц 1989: В. Хлебeс, *Opшта načela prevođenja*, Beograd, Naučna knjiga.
- Цвeјић 1998: М. Свeјић, *Progress in Banking English*, Beograd, Savremena Administracija.
- Цвeјић 2000. М. Свeјић, *Let's Start Banking English*, Beograd, Zadužbina Ilije M. Kolarca.
- Цвeјић 2001: М. Свeјић, *Englesko-srpski rečnik poslovnih termina* (treće izdanje), Beograd, Prosveta.
- Џексон 2002: Н. Jackson, *Lexicography. An Introduction*. London, New York, Routledge.
- Џонсон 2001: С. Johnson, *Market Leader Business English Series: Banking and Finance*, Harlow, Pearson Education Limited.
- Шeвић 1996: Р. Шeвић, Српски и енглески – језици у контакту. У Планкош: Ј. Планкош (ур.), *О лексичким позајмљеницама*, Суботица – Београд, Градска библиотека Суботица – Институт за српски језик САНУ.
- Шипка 1998: D. Šipka, *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*, Novi Sad, Matica Srpska.
- Шипка 1999: М. Шипка, „Морфолошка адаптација новијих англицизама“. У Планкош: Ј. Планкош (ур.), *Актуелни проблеми граматике српског језика*, Суботица – Београд, Градска библиотека Суботица – Народна библиотека Србије – Институт за српски језик САНУ.
- Шипка 2010: М. Шипка, *Правописни речник српског језика са правописно-граматичким саветником*, Нови Сад, Прометеј.
- Шћепановић 1996: Б. Шћепановић (гл. ур.), *Стандардизација терминологије*, Београд, Савезни завод за стандардизацију и Институт за српски језик САНУ.

БИОГРАФИЈА АУТОРА

Александар Ђ. Вулетић рођен је 12.9.1970. године у Сремској Митровици, где је завршио основну и средњу школу. Дипломирао је на Катедри за англистику Филолошког факултета Универзитета у Београду 1996. године, а на истом факултету је 2008. године одбранио магистарски рад на тему „Енглески језик банкарства“.

Још од апсолвентских дана Александар је непрекидно ангажован у извођењу наставе енглеског језика. Радио је као професор енглеског језика у Четрнаестој београдској гимназији, Првој економској школи и у приватној школи за учење енглеског језика Modern School of English. Поред наставе енглеског као општег и пословног језика и припреме полазника курсева за полагање испита Универзитета у Кембриџу, Александров рад укључује и извођење наставе енглеског језика за посебне намене, пре свега у области банкарства и осталих сродних финансијских дисциплина, као што су брокерско-берзански послови, рачуноводство и осигурање. 2011. године Александар је боравио на Универзитету у Кембриџу због прикупљања литературе и стручних консултација у вези са израдом докторске дисертације. Од 2012. године држи семинаре пословног енглеског језика у Привредној комори Србије.

2005. године објавио је рад „Планирање наставе енглеског језика“ у часопису *Philologia*, а у припреми за штампу су му радови „Семантичке трансформације као извор сликовитости језика банкарства“ (часопис Банкарство) и „Мултиструковни инерцијски синоними у српском језику банкарства, финансија и осигурања“ (часопис Токови осигурања). Александров коауторски научни рад “A Summary of Essential Principles for Development of Efficient ESP Syllabi and Teaching Materials” уврштен је за излагање на међународној конференцији – *1st International English for Specific Purposes Conference* која се одржава у Нишу у мају 2013. године.

У протеклих десет година Александар је присуствовао низу предавања и семинара које су организовали Филолошки факултет, Британски савет и Министарство просвете. У истом периоду, повремено је био ангажован на пословима превођења од стране појединих амбасада, адвокатских канцеларија и стручних удружења.

Александар живи и ради у Београду, ожењен је и има две кћерке.

Прилог 1.

Изјава о ауторству

Потписани-а Александар Ђ. Вулетић

број уписа _____

Изјављујем

да је докторска дисертација под насловом

Контакти енглеског и српског језика у области банкарства и финансија

- резултат сопственог истраживачког рада,
- да предложена дисертација у целини ни у деловима није била предложена за добијање било које дипломе према студијским програмима других високошколских установа,
- да су резултати коректно наведени и
- да нисам кршио/ла ауторска права и користио интелектуалну својину других лица.

Потпис докторанда

У Београду, 25.3.2013.

А. Вулетић

Прилог 2.

Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада

Име и презиме аутора Александар Ђ. Вулетић

Број уписа _____

Студијски програм _____

Наслов рада Контакти енглеског и српског језика у области банкарства и финансија

Ментор проф. др Љиљана Марковић

Потписани Александар Ђ. Вулетић

изјављујем да је штампана верзија мог докторског рада истоветна електронској верзији коју сам предао/ла за објављивање на порталу **Дигиталног репозиторијума Универзитета у Београду**.

Дозвољавам да се објаве моји лични подаци везани за добијање академског звања доктора наука, као што су име и презиме, година и место рођења и датум одбране рада.

Ови лични подаци могу се објавити на мрежним страницама дигиталне библиотеке, у електронском каталогу и у публикацијама Универзитета у Београду.

Потпис докторанда

У Београду, 25.3.2013.

A. Vučević

Прилог 3.

Изјава о коришћењу

Овлашћујем Универзитетску библиотеку „Светозар Марковић“ да у Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду унесе моју докторску дисертацију под насловом:

Контакти енглеског и српског језика у области банкарства и финансија

која је моје ауторско дело.

Дисертацију са свим прилозима предао/ла сам у електронском формату погодном за трајно архивирање.

Моју докторску дисертацију похрањену у Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду могу да користе сви који поштују одредбе садржане у одабраном типу лиценце Креативне заједнице (Creative Commons) за коју сам се одлучио/ла.

1. Ауторство
2. Ауторство - некомерцијално
3. Ауторство – некомерцијално – без прераде
4. Ауторство – некомерцијално – делити под истим условима
5. Ауторство – без прераде
6. Ауторство – делити под истим условима

(Молимо да заокружите само једну од шест понуђених лиценци, кратак опис лиценци дат је на полеђини листа).

Потпис докторанда

У Београду, 25.3.2013.

А.З.Земит